

Serie nouă
IULIE 2018

7

(CCIV)

48 pagini

ISSN

1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

D i n s u m a r :

- ✓ CIMRO DAYS 2018
- ✓ *Omagiu lui György Ligeti în Transilvania natală*
- ✓ Restituiri ale tezaurului muzical din Athos (III)
- ✓ Interviu cu George Natsis
- ✓ Festivalul Internațional "George Grigoriu"
- ✓ O legendă a divertismentului muzical

În imagine:
compozitorul și dirijorul **George NATSIS**
(foto: Petru Ivu - P&V MEDIA SRL-D)

Prea repede (II)

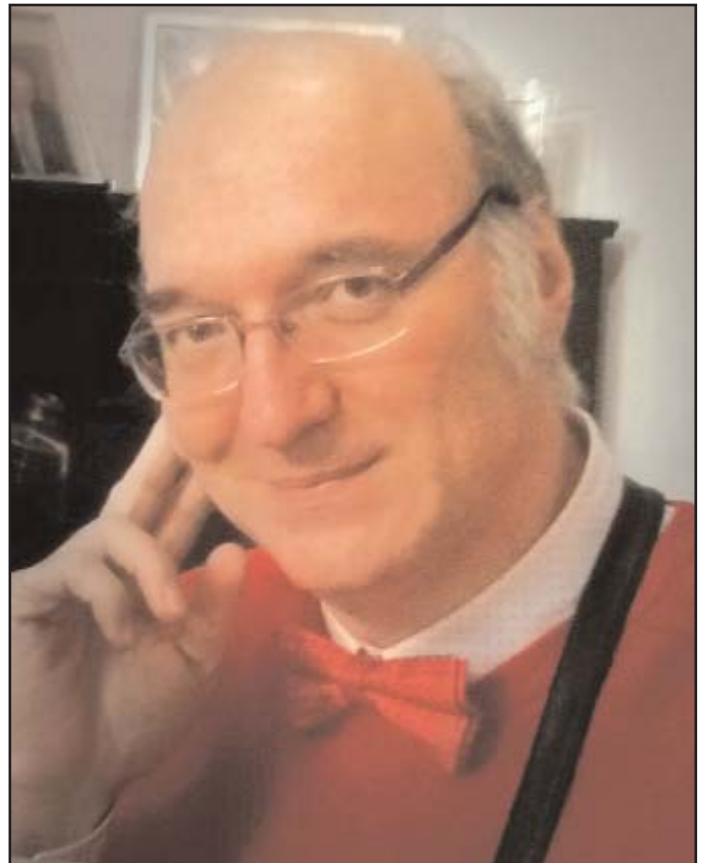
Detaliile sunt vizibile doar sub condiția unui tempo moderat, adecvat scării umane în semnificare. Mai mult, contemplarea este condiționată de ieșirea din tempo, ca temporizare la limită sau suspendare (oprire) din parcurs. Dar toate acestea ajung inutile în raport cu excesivitatea vitezei practicate cotidian. Timpul nu mai are valența orizontului de anterioritate (introspectiv) și posterioritate (prospectiv) iar spațiul este o simplă urmă, un rest a cărui întindere incomodează. Imperativele actualității sunt rapiditatea în spațiu și comprimarea în timp. Ajunse astfel, ele nu ne mai conferă suport de trăire.

Cum sentimentele (intuițiile) de spațiu și de timp constituie fundamentele-resort ale omului cultural, fără de posibilitatea trăirii prin acestea omul nu-și mai poate releva sensul ca rost. Prin urmare nici nu mai poate deveni sublimativ, în plan spiritual. Se atinge prin aceasta limita necesității de conștiință, căci acolo unde nu e sens/devenire, nicio axiologie nu se mai conturează. Iar fără un sistem de valori omul se dezumanizează, tinzând în monstruos.

Poate că nevoia actuală de sporire a vitezei este o reacție la o presiune a aglomerării căreia omul citadin îi face față tot mai anevoios. Ca atare, refuză să-și mai asume prin reprezentare. Vrea puterea anulării cadrelor de existență prin rezeziune, refuzând totodată răspunderea manoperării vitezei. Crește teama, scade solidaritatea. Crește viteza, scade vizibilitatea. Paradoxal, omul-în-supervitează riscă trecerea de locul/stadiul unei ajungeri ce și-a propus, neîndurându-se pentru o oprire la momentul potrivit, nemaiputând și nemaisuportând încetinirea în vederea unei cadențe finalizatoare, ca fapt de realizare. Rezultă o lume fără kairos, în care totul se termină brusc, fatidic sau tinde aleator la nesfârșit. Este o eronată înțelegere a valențelor nemuririi. Căci, deși la viteze superexcesive, luminate, omul pare să trăiască mai mult, el cuprinde experiențial mult mai puțin.

Pe nebăgate de seamă, omul concret transgresează în virtual. Durata trecerii sale rămâne astfel nesemnificativă, întrucât nu lasă urme palpabile. Dispărând istoric, așadar, se deconturează și cultural. Nemaivând ce și despre ce anume să povestească (în mod semnificativ/ întemeietor moral) se dezmoștenește în raport cu ascendentul, devenind inutil oricărei descendențe posibile.

Astăzi, probabil mai mult ca oricând, arta este singura posibilitate autentică de ieșire din magia rezeziunii, a instantaneității și comprimării în clipă. Iar, mai presus de toate, muzica are și subtilul rost formativ de a ne dispune să privim adecvat totul din

jur, deopotrivă din afara și dinăuntrul conștiinței că suntem, astfel încât să ne putem cultiva propriul-uman de afectivitate și intelect în chipul *omenosului*. Am putea spune că, pentru omul cultural, omenosul este categoria sui-géneris definitorie. Și, într-un sens străvechi, numai omul omenos este cu adevărat frumos.

George BALINT

DIN SUMAR

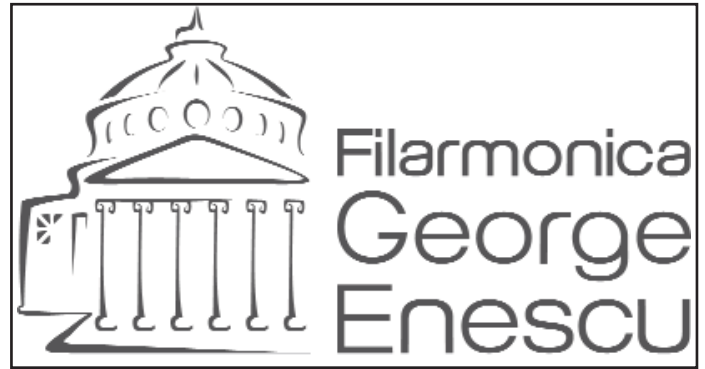
Simfonicele Filarmonicii "G. Enescu".....	2-5
Pe scena Ateneului.....	5-7
Pe scena Studioului "Mihai Jora".....	7-10
CIMRO DAYS 2018.....	11-15
Premieră cu Țara Surâsului la Operetă.....	16
Festivalul România 100 la Arad.....	17
Omagiu lui György Ligeti.....	18-20
Festivalul "Sigismund Toduță".....	21-24
În țară.....	25-31
Correspondență de la Chișinău.....	33
Interviu cu George Natsis.....	36-38
Festivalul "George Grigoriu".....	40-43
Lansare carte despre Titus Munteanu...	44-46

Christian Badea și Andrei Ioniță

Într-o vineri, 8 Iunie, la Ateneul Român - Piotr Ilici Ceaikovski: Uvertura fantezie *Romeo și Julieta* Dmitri Șostakovici: *Concertul nr.1 pentru violoncel și orchestră*, Piotr Ilici Ceaikovski: *Francesca da Rimini*. Solist: **Andrei Ioniță** Orchestra simfonică a Filarmonicii „George Enescu”, Dirijor: **Christian Badea**

Fără un proiect centenar (de neînțeles, totuși, pentru o instituție reprezentativă a culturii de stat), stagiunea de la Ateneu din acest an merge pe aceeași linie mediocră a ultimelor decenii, cu unele momente ieșite din comun. Revenirea lui Andrei Ioniță într-un concert al Filarmonicii, alături de Christian Badea, e un diamant sclipind în cenușă. Plus Ceaikovski – o specialitate a casei și Șostakovici – o specialitate a dirijorului, ale cărui interpretări simfonice au fost mereu excelente.

Romeo și Julieta a dat tonul seriei, orchestra fiind galvanizată pur și simplu de Badea: o viziune compactă, în care binecunoscuta temă principală te surprindea de fiecare

modernismul lui Prokofiev aici) părea simplă, ca o joacă. După o primă parte ludică, în celelalte trei, înlănțuite, Ioniță s-a abandonat timp de douăzeci de minute în muzica epuizantă a lui Șostakovici, într-unul din marile momente ale stagiunii de anul acesta.

Foarte interesantă a fost alegerea celor două piese pentru *encore*, prin care Andrei Ioniță și-a demonstrat arta și clasa în repertoriul romantic și apoi cel baroc. Mai întâi postumul *Adagio cantabile* de Ceaikovski, acompaniat și de orchestră, etereal, de o tandrețe ce-l evocă de departe și pe *Nimrod* al lui Elgar, în care Badea și Ioniță au făcut muzică împreună emoționând, tăind răsufierea spectatorilor, transportați parcă într-o altă lume. Apoi *Allemande* din Suita nr.1 de Bach, de o seriozitate atașantă, deși, de data aceasta, instrumentul n-a avut relieful și definiția sonoră cea mai bună.

După pauză, miza calității artistice devenise atât de ridicată, încât deveniai curios dacă revenirea la Ceaikovski și *Francesca da Rimini* mai poate aduce ceva nou. A adus. Badea a dirijat posedat de *Infernul* lui Dante, trezind în instrumentiștii filarmonicii bucureștene niște resurse de energie greu de bănuț. Din nou, același stil unitar, de o concizie a frazei și a expresiei care nu-ți lasă timp să te dezmeticești, a încheiat parcă într-o clipă o seară memorabilă.

Alexandru PĂTRAȘCU

Articol preluat cu acordul autorului de pe <https://despreopera.com/2018/06/09>

dată prin vitalitate și energie, într-un contrast evident cu pasajele lirice. O bună introducere, romantică, pentru încălzirea atmosferei.

Sau pentru a putea înfrunta tristul *Concert pentru violoncel, nr.1* al lui Șostakovici cu seninătate. Scris pentru Rostropovici, lucrarea este notorie ca dificultate tehnică pentru solist. Sunt minute întregi în care orchestra (redușă ca număr de instrumente) lasă violoncelul singur în fața publicului, cu cadențe în care ciupitul corzilor se suprapune peste părți de arcuș. În același timp, atmosfera concertului e tot mai dezolantă. Pe măsură ce tânguierile violoncelului se sting și încep să răzbată ritmuri penetrate, izolate la început, tot mai coerente apoi, acompaniamentul orchestral devine sarcastic, încât ai putea avea imaginea sonoră a individului pierdut într-o societate care nivelează totul, retează aripi și speranțe, ieșirea din labirint fiind subversivitatea dublată permanent de îndoială.

Andrei Ioniță este unul dintre acei prea rari artiști pe care îi simți de la prima notă că sunt speciali și deosebiți. Orice atingere a corzilor, cu delicatețea care i-a devenit semnătură (dulce, așa e sunetul pe care îl produce), ajungi s-o prețuiești ca pe un moment în sine. Sub mâinile lui, partitura chinuită și chinuitoare a lui Șostakovici (mai apropiat ca niciodată de

Un splendid solo de corn englez, preluat de timbrurile calde ale violelor a asigurat aspectul liric al uverturii care s-a încheiat cu o Coda în care Berlioz nu a rezistat să nu-și etaleze calitățile

au fost subliniate magistral prin modulații sumbre, care au reflectat dramatismul textului. Cu toate că soliștii nu au evoluat în principiu pe arii separate, fiind oarecum integrați în discursul orchestral sau coral, s-au detașat net datorită unei scriituri de mare efect, prin folosirea unor registre extrem de bine gândite. Calitatea vocală a sopranei s-a evidențiat prin cantabilitate, la fel ca și a celorlalți doi binecunoscuți soliști. Corul Filarmonicii, condus de dirijorul și pianistul Iosif Ion Prunner, a avut de susținut o dificilă partitură, preluând gradual de la orchestră acel motiv de 7 sunete, mai misterios și apăsător (este totuși vorba de martiriul unei fecioare din sec. al II-lea) care se amplifică și se transformă într-o linie melodică serafică, rezolvată printr-o cadență "eliberatoare", considerată a fi una dintre cele mai semnificative formulări ale gândirii muzicale din creația lui Gounod. În epocă această misă a reputat un mare succes, iar publicul de la Ateneu a apreciat într-un mod deosebit înțelegerea și măiestria cu care Jin Wang a re-dat melomanilor acest frumos opus.

Corina BURA

Florian Mitrea

de excelent contrapunctist, toate acestea fiind potrivite cu verva și buna dispoziție a dirijorului. A urmat *Concertul pentru pian nr.1* de P.I. Ceaikovski în interpretarea tânărului pianist Florina Mitrea care și-a desăvârșit studiile la Royal Academy of Music cu Diana Kettler, o binecunoscută pianistă introdusă în conștiința publicului din România, cu mulți ani în urmă datorită Festivalurilor SoNoRo. Fiind laureatul unor competiții internaționale importante și beneficiarul unor burse care i-au prilejuit formarea sub îndrumarea unor pedagogi consacrați, Florian Mitrea a concertat în foarte multe țări cu tradiție, nu numai în Europa ci și din Asia și America. Despre interpretările sale presa de specialitate a remarcat "virtuozitatea sa uimitoare, precizia și tehnica sa fenomenale precum și fascinanta sa inteligență muzicală". În ce privește concertul de Ceaikovski, lucrare care în ultima vreme s-a cântat destul de rar, mai toți pianistii preferând Rahmaninov, se poate spune că viziunea lui Florian Mitrea s-a axat pe monumental, pe masivitate, oferind o interpretare grandioasă, potrivită pe tehnica sa influențată de școala rusă. Așa cum au relevat și extrasele de presă, pianistul are o prestație foarte controlată, o rigoare evidentă manifestată în cele mai mici detalii, fapt evidențiat mai ales pe suprafețele cu aspect cadențial unde sunt permise anumite libertăți. O poetică elegantă a marcat partea mediană, *Andantino semplice*, urmată de acel spumos *Prestissimo*, iar finalul tumultuos, *Allegro con fuoco*, a fost extrem de bine stăpânit de către dirijor care a echilibrat intervențiile orchestrale, conducând spre sonorități strălucite. Publicul a fost foarte impresionat, aplauzele îndelungate fiind răsplătite cu un bis la fel de spectaculos. În sfârșit *Missa dedicată Sf. Cecilia* a concentrat și ea un ansamblu numeros: orchestră mare, (care inițial includea 6 harpe pe lângă alte instrumente tipice orchestrei franceze din epoca Romantismului), orgă mare în *Grand jeu*, cor mare și trei soliști (soprană-Cristina Radu, tenor - Călin Brătescu și bas - Valentin Vasiliu). În contrast cu o asemenea acumulare de forțe, muzica are per total o seninătate cu totul aparte, tonalitățile în care se desfășoară cele 5 secvențe clasice ale liturghiei latine nepărăsind tonalitățile majore. Desigur, conform tradiției, pasajele referitoare la *Ex incarnatus*, *Crucifixus* și *Et resurrexit*

Concert de sărbătoare la Filarmonica bucureșteană

Approape de finalul stagiunii, Filarmonica "George Enescu" din București ne-a oferit un concert de sărbătoare. În deschidere, ne-am bucurat de o versiune pe deplin convingătoare a cantatei *Clopote la soroc* pentru cor mixt și orchestră pe versuri de Edgar Allan Poe, traduse în limba română de Dan Botta. Compusă de Felicia Donceanu în anul 1999, lucrarea urmează, după cum mărturisește autoarea, „parcursul inexorabil al etapelor existenței noastre.” Este dezvoltat un discurs animat și energic în prima parte, un episod liric median, cu sugestive intervenții ale cornului și

Elisabeth Leonskaja

clarinetului și o parte finală plină de dinamism, cu încheierea descrescătoare, coresponzând simetric cu începutul. Interpretarea conferită de cele două mari ansambluri, corul și orchestra, a pus în evidență conținutul încărcat de vitalitate al muzicii. Implicarea afectivă a fiecărui instrumentist și a fiecărui cântăreț, fenomen impresionant care s-a observat ce la primul până la ultimul sunet, a dat acea notă de participare

din adâncul sufletului, din convingere și nestrămutat devotament, simțăminte care se transmit imediat ascultătorilor, producând magia comunicării instantanee.

Cea de a doua lucrare, *Concertul în la minor op. 16 pentru pian și orchestră* de Edvard Grieg, s-a conturat ca moment culminant al întregii serii muzicale. Supranumită „leoaica pianului”, marea solistă Elisabeta Leonskaia a cunoscut primul succes internațional răsunător la Concursul „George Enescu”, de la București, la cea de a treia ediție, pe când era în vârstă de doar 19 ani. Iată de ce, această reprezentantă excepțională a școlii ruse de pian își are renumele indisolubil legat de România, unde s-a ilustrat pentru prima dată în afara țării sale. Astfel, o legătură sentimentală deosebită ne leagă de personalitatea sa care ne impresionează profund la fiecare apariție scenică. Așa s-a întâmplat și cu ocazia concertului de Grieg, pe care l-a tălmăcit cu pasiune totală, în colaborare cu întreaga orchestră, cu care a alcătuit un tot unitar. În plus față de întâlnirile precedente cu măiestria sa, artista ne-a fascinat prin acea seninătate olimpică, cu acel stil înțelept, esențializat al marilor muzicieni aflați la vârsta senectuții înfloritoare. Rămân în memoria melomanilor prezenți în sala de concert momentele de dialog cu cornul, clarinetul, violoncelul, clipe de vrajă imposibil de redat în cuvinte. Evoluția solistei s-a încheiat cu suplimentul oferit generos ca răspuns la ovațiile nesfârșite, minunata reverie lizstiană, visul de iubire pentru artă, pentru ceea ce este frumos și nepieritor în ființa umană.

Concertul s-a încheiat cu *Simfonia a IV-a op. 98* în mi minor de Johannes Brahms, încununare a șirului celor patru capodopere ale romantismului târziu, așa cum e întruchipat

Totodată se cuvine să ne exprimăm admirația față de arta complexă, nuanțată, rafinată și autoritatea artistică incontestabilă a maestrului Horia Andreescu, dirijorul care, aflat în fruntea unei filarmonici de mare anvergură, a știut s-o modeleze, punându-i în evidență minunatele resurse de muzicalitate. Astfel, dirijorul și orchestra, într-o simbioză organic asumată, au oferit publicului fidel un final de stagiune plin de strălucirea artei supreme, sub cupola glorioasă a Ateneului Român.

Lavinia COMAN

America America – Final de stagiune cu Christian Badea și muzica lui Leonard Bernstein

Încheierea stagiunii de la Ateneu aparține lui Leonard Bernstein. Fost discipol al lui Lenny, Christian Badea a ținut să-i onoreze centenarul cu *The Age of Anxiety*, a doua simfonie a muzicianului american fiind, cred, prezentată în premieră în România. Nici nu încercați să găsiți în librării poemul lui W. H. Auden, sursa de inspirație pentru compoziția lui Bernstein (dedicată, la rândul ei, lui Serge Koussevitzky la retragerea acestuia de la conducerea Filarmonicii din Boston): n-a fost tradus niciodată în românește, însă mai importantă este observația că acest poem, pe cât este de celebru, pe atât este de puțin citit. Epoca anxietății este denumirea pe care o dă Auden lumii de astăzi și, în 1947, când a fost publicat, descrierea aceasta era cum nu se poate mai exactă, pentru că omenirea abia își revenea după război.

Când Christian Badea a dat semnalul de începere al simfoniei, nu ritmurile americane au început să răsună, ci un solo de clarinet. Dacă ar fi fost un fagot, atmosfera ar fi fost cea a unei simfonii de Șostakovici. Numai că în muzica lui Bernstein există loc și pentru speranță și, pe măsură ce simfonia înainta spre părțile următoare, pianul lui Solaun a însoțit orchestra într-un drum spre lumină, prelungit de sunetele unui al doilea pian în culise, ce-i răspundea ca un ecou. Anxietatea există și acum, chiar în ziua de azi, în tumultul politic (chiar și cel de la București) și în provocările civilizației noastre.

Josu de Solaun nu are nimic din stereotipul portretului pianistului romantic, à la Liszt. Însă îți dai seama repede că are temperament și personalitate. S-a integrat perfect în simfonie, rămânând și solist. În mod cert, *Age of Anxiety* a fost un moment muzical de care îmi voi aminti.

Partea a doua a fost dedicată spiritului american, seducției ritmurilor de jazz și swing, orchestra Filarmonicii transformându-se într-un gigantic Big Band. Mai întâi *Candide* – superb și apoi suita simfonică din *West Side Story*, intrată într-un fel în ADN-ul muzical al oricărui spectator, până la punctul în care muzica lui Bernstein devine folclor. Și totuși, partea a doua, *Maria*, atât de sentimentală, a avut o vibrație emoțională căreia i-am cedat fără rezerve. În fine, un *encore*, marșul *The Stars and Stripes Forever* al lui Sousa, electrizant redat și amintindu-ne de 4 Iulie, ziua Americii, până la care mai este foarte puțin.

Centenarul Bernstein, echivalentul american al lui George Enescu pentru România, tocmai prin vocația de muzician complet a celor doi (dirijori, instrumentiști,

Christian Badea și Leonard Bernstein la Spoleto, 1985

de ilustrul hamburghez. Interpretarea a pus în lumină o orchestră de înaltă performanță, de o omogenitate desăvârșită a principalelor compartimente alcătuitoare, dar și splendoarea unor intervenții solistice de neuitat. Varianta realizată acum a favorizat nostalgia privire necesară înapoi, în trecut, asupra dansului și cântecului popular și clasic. S-a evidențiat expresivitatea ca amestec de forță și gingășie, de dramatic și liric, de dulce și aspru, de vioioșie și furie. Iar ultima parte, faimoasa ciaconă în *Allegro energico e passionato*, cele patru măsuri ale temei împreună cu cele 31 de variațiuni, au fost create sonor cu determinarea ce i-a dat caracterul neînduplecat al concluziei, al cărei tragism nu oferă nicio soluție în lupta eroului cu destinul.

Ca un corolar al întregului program, cronicarul onest e obligat să remarce deosebita calitate a ansamblului orchestrei simfonice precum și frumusețea impresionantă a intervențiilor solistice – ale cornului, trompetei, clarinetului, violoncelului.

pedagogi, dar mai ales promotori neobosiți ai muzicii clasice) e un moment de reflecție. Pentru că acest cuvânt, „centenar”, ce este abuzat anul acesta, nu poate provoca decât amărăciune în ceea ce privește modul în care instituțiile muzicale și

de artificii și hore ale unirii. Dar trebuie să existe și un proiect elevat cultural, altul decât alipirea forțată a identității naționale prin creații românești, de obicei fără legătură cu subiectul sărbătorii.

De la un centenar, cel al lui Bernstein, cu rezonanțe personale pentru dirijor, la un centenar care ne privește pe toți, tot Christian Badea propune Filarmonicii un proiect al unei stagiuni centenare, într-un interviu pe care mi l-a acordat în revista *Dilema veche*. Va fi o frescă muzicală a celor 100 de ani ce au trecut din 1918 și până astăzi, tot așa cum fresca pictată a Ateneului e o perspectivă asupra istoriei României. Cei 100 de ani înseamnă multe, în primul rând un parcurs al națiunii către ceea ce este România astăzi: Unirea, interbelicul, războiul, dictaturile, totalitarismele și revenirea în Europa. Muzica va urmări acest drum, de la Beethoven la Stravinski, Schoenberg și Șostakovici, traversând creația muzicală universală, dar și cea românească, într-o dramaturgie muzicală ce mă face să aștept nerăbdător stagiunea din toamnă. Dacă vor fi bani (și bani sunt în România, chiar mulți, numai că alocați deseori greșit), vor fi și invitați, chiar dacă de ultimă clipă. E un proiect generos, meritând toată susținerea.

Alexandru PĂTRAȘCU

Articol preluat cu acordul autorului de pe <https://despreopera.com/2018/06/30/>

ministerul culturii nu reușesc încă să se ridice la nivelul importanței celor 100 de ani de la Marea Unire. Sigur, trebuie să existe și zona de sărbătoare populară, din piață, cu focuri

Pe scena Ateneului

Stagiunea Clasic e fantastic. Cum să înțelegem muzica 2017-2019 la final. *Rossini și povestea lui Wilhelm Tell*

Atunci când au demarat proiectul **Clasic e fantastic. Cum să înțelegem muzica**, organizatorii au avut în vedere reluarea unei bune tradiții prin care copiii de diferite vârste erau inițiați în muzică într-o manieră nemijlocită. După o regretabilă pauză în care s-a pierdut un valoros material uman prin privarea copiilor și tinerilor de binefacerile artei, ale muzicii mai ales, iată că noul proiect denumit **Clasic e fantastic. Cum să înțelegem muzica**, rezultat al unei frumoase colaborări între Asociația Clasic e fantastic și Filarmonica „George Enescu”, a împlinit deja 8 ani. Formatul spectacolului a suferit de-a lungul timpului multe îmbunătățiri, pentru fiecare grupă de teme găsindu-se modalități cât mai atractive pentru a capta atenția micilor... și de ce nu?!... a mai marilor spectatori. Astfel, programele au vizat atât viețile unor iluștri compozitori, cât și cunoștințe despre instrumentele orchestrei, nu numai simfonice dar și tradiționale ale diferitelor culturi. Închiderea stagiunii cu nr. 8 a avut în vedere viața și opera lui Gioachino Rossini.

Trebuie menționat că Teatrul Odeon găzduiește segmentul dedicat copiilor cu vârste între 3 și 7/8 ani denumit **Clasic e fantastic. Copilăriile marilor muzicieni**, spectacole interactive de teatru și muzica. La final de stagiune, în luna iunie, luna „copiilor”, o montare de la Teatrul Odeon este reluată, în formulă mai amplă, cu invitați instrumentiști, cântăreți sau formații camerale pe scena Sălii mari a Ateneului Român unde sunt invitați copiii și tinerii cu șapte ani împliniți. În acest an, a venit rândul lui Rossini care apovestit copiilor, pe lângă multe altele, și despre celebrului arcaș Wilhelm Tell, emblemă a eroismului elvețian, erou național care l-a inspirat pe compozitorul italian pentru

ultima sa operă. Invitați în spectacol au fost basul Justinian Zetea și mezzo-soprana Cristina Trandafir. Alături de ei, au spus povestea pe limba lor... șoricească și... pisicească Monica Ciuta (pisica Lola), Irina Sârbu, Alexandra Badea, Filip Ristowski și Alexandru Unguru (șoriceii Rică, Sică, Giorgio și Sol, povestitorul), însuși Rossini (Valeria Cristia și păpușa ei) și pianista Raluca Ouatu. Un spectacol alert, colorat, plin de umor și de muzică urmărit cu interes și bucurie de toți cei prezenți în sala de concert.

Acest concert de sfârșit de stagiune capătă o importanță aparte și datorită prezenței sponsorilor fără de care proiectul **Clasic e fantastic**, în întregul lui, nu ar fi putut exista. Pe scenă în aplauzele tuturor, Cristina Sârbu, directorul de proiect și prezentatorul spectacolului, i-a onorat cu diplome pe reprezentanții instituțiilor care susțin generos acest demers educativ prin și pentru muzică : EY/Romania, Centrul Național de Artă „Tinerimea Română”, CBRE/România, Schoenherr&Asociații, Laboratoarele Remedia, Bsmart - Language Center, Fundația „H.Mălineanu”. Spectacolul **Rossini și povestea lui Wilhelm Tell** a fost realizat în colaborare cu Ambasada Elveției la București și cu Swiss Sponsor's Fund. La final a fost anunțată stagiunea viitoare 2018-2019 **Clasic e fantastic** cu premiera **George Gershwin și povestea unei rapsodii „in blue”** (120 de ani de la

nașterea celebrului compozitor american!) în toamnă, la Teatrul Odeon în seria **Copilăriilor** și 9 concerte cu tematică diversă, din octombrie până în iunie, pe scena Ateneului Român, seria **Cum să înțelegem muzica**. Până atunci, tuturor, interpreți și public, vacanță plăcută !

Corina BURA

Recital cameral

În 26 iunie ac, în sala mare a Ateneului Român s-a desfășurat un recital cameral de excepție, în care au evoluat trei muzicieni din generația tânără, cu performanțe de top pe scene de concert din țară și străinătate: pianistul **Andrei Licareț**, violonista **Simina Croitoru** și violoncelistul **Ștefan Cazacu**. Programul a fost alcătuit lucrări dedicate trio-ului instrumental de **Mozart, Beethoven și Dvorák**. În deschiderea recitalului am ascultat *Trio cu pian nr. 6, în sol Sol major, KV 564* de **Wolfgang Amadeus Mozart**, creație în care artiștii au dezvăluit o gamă variată de imagini muzicale și de stări sufletești situate între optimism, nostalgie, contemplare, grație, vivacitate și frenezie. Remarcabilă prin melodicitatea cuceritoare, prin prelucrarea ingenioasă a substanței muzicale, prin echilibrul arhitectural și originalitatea scriiturii instrumentale, lucrarea le-a prilejuit protagoniștilor ocazia de a-și etala arta interpretativă, creativitatea și experiența în domeniul cameral. Pe parcursul celor trei mișcări, *Allegro-Andante-Allegretto*, muzicienii au realizat un fascinant dialog, au creat imagini contrastante, pline de vitalitate, de farmec și culoare. Am admirat în egală măsură muzicalitatea și rafinamentul artei pianistice a lui **Andrei Licareț**, fumusețea sonoră și noblețea expresivă a violonistei **Simina Croitoru**, precum și tonul vibrant și cald al violoncelistului **Ștefan Cazacu**.

Împreună au realizat o variantă de excepție a creației mozartiene, care a demonstrat convingător unitatea viziunii artistice și conceptuale din cadrul ansamblului.

În continuare, a fost prezentat *Trio-ul cu pian nr. 4, în Si bemol major, op. 1* de **Ludwig van Beethoven**, creație complexă de nobilă inspirație. Publicul a fost fascinat de pregnanța și sentimentele contrastante pe care le-au transmis temele, de arcurile originale ale construcției primei mișcări *Allegro con brio*, aflată în contrast cu lirismul generos și profunzimea meditativă a mișcării lente, *Adagio*. În finalul, *Tema con variazioni* ansamblul a făcut dovada maturității gândirii muzicale și a abordării creatoare a partiturii. Artiștii au realizat cu multă sensibilitate și măiestrie o progresie expresivă impresionantă ce a evoluat de la grație, la vervă și optimism debordant. Finalul luminos a încununat o prestație

de excepție, aflată sub semnul aspirației spre bine, frumos și adevăr.

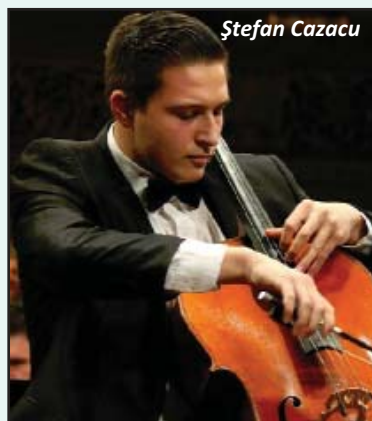
În încheierea programului, artiștii au interpretat *Trio-ul "Dumky", opus 90 nr.4 în mi minor* de **Antonin Dvorák** - creație camerală de dimensiuni ample, admirabil alcătuită, clară, expresivă, vie, elaborată în stil rapsodic -, care le-a prilejuit ocazia de a-și manifesta plener talentul, măiestria și viziunea artistică, de a oferi o versiune interpretativă de referință. Lucrarea, care prin anumite particularități prezintă similitudini cu concertul instrumental, a evidențiat magistral calitățile solistice și camerale ale celor trei interpreți. Pe parcursul celor șase mișcări (elaborate în formă de lied, cu excepția mișcării a IV, scrisă în formă de rondo), interpreții au dezvăluit un diapazon bogat de stări sufletești, de o mare varietate expresivă. Au creat o frescă fascinantă, în care au reliefat noblețea melodică, bogăția armonică, modulațiile bruște, pregnanța ritmică, diversitatea dinamică și agogică. Ascultându-i cu câtă vervă dialogau, cât de firesc prezentau și preluau motivele și frazele melodice, cât de subtil colorau discursul muzical cu splendide nuanțe, ne gândeam la jocul feeric al personajelor lui Oberon. Cele șase mișcări ale originalului trio al lui Dvorák dezvăluie

un caleidoscop impresionant de imagini muzicale contrastante, cu conținut liric, dramatic sau narativ, ce sugerează gravitatea melancolică și grația sublimă, elanul sentimental, optimismul, proștețimea, verva, bucuria de a trăi. Finalul, remarcabil prin ideile luminoase dezvoltate generos, prin fantezia și impetuozi-tatea discursului muzical, a încununat o prestație care a entuziasmat asistența. Ca impresie generală asupra interpretării menționăm realizarea a cote maxime a tuturor elementelor limbajului muzical, precum și unitatea viziunii interpretative. Am admirat tușeul subtil diferențiat al celor trei membri ai trio-ului - expresiv, precis, energic sau delicat, urmând necesitățile muzicii -, dublat de un elan romantic intens și de emoții puternice. Re-

marcabilă prin sinceritate, autenticitate și înaltă măiestrie, interpretarea a dovedit excelenta colaborare la nivelul instrumental și al concepției estetice, dar și prezența unui rafinat gust artistic, conjugat cu capacitatea de a se conforma rigoriei stilistice a textului muzical. Prin capacitatea directă de a evoca sentimente și pasiuni, muzica lui Dvorák pare simplă la prima vedere; paradoxal însă, ea este foarte complexă, grație densității discursului muzical, caracterului rapsodic și al diversității imaginilor muzicale pe care le întruchipează atât de original. Integrate cu discernământ și spontaneitate într-un discurs cuceritor și într-un crescendo emoțional, imaginile muzicale - care au evocat cantabilitatea generoasă și ritmurile antrenante ale dansurilor, pasiunile, tristețile și iluminările, culminând cu apoteoza finală -, au impresionat profund și au entuziasmat publicul. Artiștii au abordat lucrarea cu un rafinat simț poetic și o cu muzicalitate elevată, făcând dovada talen-

Simina Croitoru

Ștefan Cazacu

Nicolae Licareț

tului și exigenței profesionale. Îmbinând armonios expresivitatea și sinceritatea, cu virtuozitatea, vigoarea și creativitatea, artiștii au entuziasmat publicul, care i-a ovaționat minute în șir. În același timp, au demonstrat că duc mai departe tradiția trio-ului românesc din secolul XX – cu străluciții lui reprezentanți Valentin Gheorghiu, Ștefan Gheorghiu și Radu Aldulescu – și din zilele noastre – aceiași minunat Valentin Gheorghiu alături de Gabriel Croitoru și Marin Cazacu.

Carmen MANEA

Alt recital

M-am aflat din nou la Ateneul Român, marți 26 iunie, unde am ascultat-o pe tânăra pianista Maria Diana Petrache, absolventă a Universității Naționale de Muzică București, dar încă învățacel ca masterand la Hanovra. Și am apreciat în recitalul ei pe lângă faptul că-i stă bine la pian – amănunt deloc neglijabil în cariera de solist concertist – mai ales repertoriul

care, deși foarte variat ca scriitură, poezie și temperament, i-a servit ispititor de bine, etalării atuurilor ei, respectiv lejeritatea tehnică și compatibilitatea tempo-urilor rapide cu precizia notelor. Degetele i-au mers grozav în părțile vivace și s-au așezat degajat și confortabil pe acorduri, în speță cele din registrul grav, imprimându-le consistență și culoare.

După încălzirea (cam lungă aș zice) pe care și-a făcut-o cu clipociri de arpegii și acorduri consonante și disonante din piesa *Rățiunea inimii* de Bogdan Pintilie, cu cele *Șase piese pentru pian*, op. 118 de J. Brahms, pe care le-a cântat în stil chopenian, și cu *Scherzo nr. 4, în mi bemol major*, op. 54 de F. Chopin, cântat în stil brahmsian, în fine, în a II-a parte a recitalului am simțit-o desprinsă de suportul încă sesizabil al profesorilor ei. Și liberă, aproape ea însăși, a interpretat cu vioiciune spontană și personalitate *Sonata în la bemol major*, Hob. XVI:46 de J. Haydn – curat clasic – și *Sonata nr. 2, în re minor*, op. 14 de S. Prokofiev, dezvăluind, mai ales în a doua lucrare, o interesantă paletă de trăiri care au migrat grațios de la patos la mirări. Și cred că dacă va pedala pe această zonă a istoriei muzicii, în care e mult mai acasă decât în romantici, pe care, cel puțin deocamdată, îi dantelează prea mult, va fi urmărită de succes și de un viu interes, ceea ce o va propulsa spre elita concertiştilor de marcă.

Oricum, acum, în recitalul de marți seara, pianista Maria-Diana Petrache, cunoscută de altfel publicului meloman, și-a evidențiat odată în plus potențialul generos, chiar dacă, din motive ce-mi scapă, spre finalul celor două lucrări menționate mai sus a fost puțin prea grăbită și prea ancorată în fortissimo-uri deloc necesare.

Doina MOGA

NB: Dar oricât de interesante și captivante ar fi aceste recitaluri, dacă nu au un program de sală în care să existe măcar două-trei rânduri despre piese și compozitorii lor, nu doar un CV al solistului și acela greșit pe alocuri, ele nu vor folosi nimănui, în nici un caz celor care doresc să se apropie de muzică, să o cunoască, să o înțeleagă și s-o iubească. Muzica nu e făcută și nici interpretată pentru muzicieni. Ea există și se perpetuează datorită publicului, care de cele mai multe ori e amator, nu provine din licee de muzică sau conservatoare și nu se poate educa singur. Iar programul de sală, de secole, este varianta ideală. Altfel, în lipsa lui, ca în cazul recitalurilor de la Sala Studio a Ateneului Român, ele rămân doar niște serate exclusiviste pentru prieteni, colegi, rude, etc. la care cumpărătorul de bilet intereseat și dornic de muzică se simte nepoftit, ceea ce nu e tocmai politicos din partea gazdelor.

Pe scena studioului Mihail Jora

Spiritul timpului enescian

Întâmplător, sau nu, programul concertului din 1 Iunie 2018, al Orchestrei Naționale Radio, s-a axat pe câteva opusuri ale unor muzicieni, printre care George Enescu, născuți la finele secolului al XIX-lea, fiecare având conexiuni semnificative cu muzicianul român: Gabriel Fauré și Jules Massenet – ambii, mentori ai adolescentului Enescu, în perioada studiilor sale la Conservatorul din Paris -, și Maurice Ravel, compozitorul pe care Enescu îl uimise cu rapiditatea cu care memorase, după o singură lectură, textul *Sonatei* lui pentru vioară și pian în la minor. În consecință, nu e de mirare că ambianța întregii seri a stat sub semnul romantismului târziu mixat cu elemente preimpresioniste - *Suita „Pelléas et Mélisande”, op. 80* de Gabriel Fauré, *Meditație* din opera *Thaïs* de Massenet și *Simfonia a IV-a* (de școală) în *Mi bemol major* de George Enescu -, îmbogățit cu sonoritățile impresionismului deja validat, din piesa „*Tzigane*” pentru vioară și orchestră de Maurice Ravel. Cu excepția acesteia din urmă, datată 1924, celelate trei au fost concepute în ani foarte apropiați: partitura lui Massenet în 1894, iar cele semnate de Fauré și Enescu, în 1898. Așadar, un simfonic cu multiple reverberații franco-române, reactualizate magistral de către dirijorul britanic Leo Hussain renumit, printre altele, pentru acrimia cu care a abordat, în 2016, opera *Oedip* de George Enescu, în debutul său de la Covent Garden, și de către violonista Ioana Cristina Goicea.

În aerul vag impresionist al celor patru secțiuni, ce punctau tot atâtea momente din povestea de iubire a legendarilor eroi din piesa-reper a lui Maurice Maeterlinck, *Pelléas et Mélisande*, se prefigurau unduirile și irizările valurilor marine din muzica lui Debussy, și, de ce nu, atmosfera difuză, misterioasă a perspectivelor din pânzele unor Corot sau Turner. Gestică suplă, cu arcuiri armonioase a lui Leo Hussain, s-a potrivit cu arcurile visătoare, fluide, cu evaziuni sentimental-jubilatorii sau cu accente funerare, introvertite ale Suitei fauréene.

Meditația lui Massenet, a adus cu sine, pe lângă elanurile cu caracter romanțios, o anume puritate, de coloratură monahală, duo-ul harpă-vioară plutind pe fundalul discret al orchestrei, întocmai ca duetul harpă-flaut din partitura anterioară. Apariția Ioanei Goicea, atât de frapant asemănătoare cu a celebrei sale mame, violonista Cristina Anghelescu, a preluat, „din mers”, sensul aspirației spre lumină și împlinire spirituală a Thaisei, cu o frazare amplă, princiară, coerentă, foarte fin nuanțată, dublată de o virtuozitate impresionantă. Toate aceste calități, de care luam cunoștință pentru prima oară, cu încântare, au fost potențate în *Tzigane*. Simțul înăscut al frazării de largă respirație, cu valorificarea expresivă a pauzelor și suspensiilor sonore, dar și a nuanțelor infinitesimale atent controlate, fără ca plasticitatea discursului să aibă de suferit, ca să nu mai vorbim despre tehnica fulminantă, au redat cu autenticitate spectaculozitatea rapsodică, precum și transparențele impresioniste ale piesei raveliene. Nicio ezitare în cântul Ioanei, nicio opreliște tehnico-stilistică în construcția inteligibilă, elocventă a muzicii. De la pupitrul dirijoral, Leo Hussain a însoțit-o, vrăjit, pe tânăra violonistă. Și, ce alt supliment, oferit la cererea insistentă a publicului, ar fi fost mai potrivit pentru a proba, odată în plus, lejeritatea, dezinvoltura, siguranța de sine și comprehensivitatea planului de adâncime al expresiei muzicale, decât un *Capriciu* de Paganini, cel cu numărul 10?

Caracteristicile dirijorului britanic de arhitect lucid, echilibrat al demersului sonor, de interpret înzestrat cu o natură expansiv-comunicativă extrem de flexibilă și o sensibilitate pe care știe să o dozeze și moduleze în maniera cea mai judicioasă, atent la cele mai subtile componente ale frazei, întrucât cunoscător în detaliu al partiturilor abordate, s-au manifestat, în toată complexitatea lor, în *Simfonia* lui George Enescu. Deși în vârstă de numai 17 ani atunci când a scris-o, compozitorul și-a dezvăluit și aici, ca în atâtea alte opusuri adolescente, extraordinara putere de asimilare, dar și de metamorfozare/distilare a diferitelor tendințe componistice - din trecut, ori contemporane cu el - în propria-i creație marcată de timpuriu de amprenta onirică, de erupții ritmico-timbrale de anvergură cosmică, și/sau tensiuni tragice, adesea cu tendințe funebre. Chiar dacă în prima mișcare străbat, de pildă, reminiscențe din exuberanța semnalelor vânătoarești din opera *Freischütz* de Weber, împletite cu desfășurări sonore generoase, de sorginte brahmsiană, orchestrații luxuriante dominate de alămuri, de inspirație wagneriană, și totul într-o tratare de tip *fugato*; chiar dacă partea mediană e impregnată de suflul unui romantism târziu, cu armonii transfigurate, de obârșie bruckneriană; chiar dacă în partea a treia strictețea meșteșugului contrapunctic eliberează energii spirituale indescriptibile, conducând către configurarea verticalității unui splendid *coral*, de extracție bachiană; și chiar dacă, în partea finală, compozitorul își extinde măiestria tehnicii

contrapunctice printr-o triplă fugă, atât de savant construită aș spune, în interiorul căreia intercalează structuri modale, de joc popular, dar și unisonuri masive, ce păreau să delimiteze ori să șerpuiască printre intrările fiecărui subiect în parte, cu toate acestea, *Simfonia „de școală”* a lui George Enescu poartă amprenta indubitabilă a personalității plurivalente a muzicianului român. Ca un adevărat „om clasic”, pentru care *ritmul, măsura, armonia* constituiau fundamentele unei opere desăvârșite, adolescentul Enescu a știut să găsească proporția justă între elementele împrumutate, dar pe care le simțea ca făcând parte din „sistemul meu vascular”, și atributele specifice gândirii lui muzicale, astfel încât să rezulte o creație care să-i exprime în termeni veridici adevărata identitate.

Așa cum mai spuneam, Leo Hussain s-a dovedit a fi un cunoscător pertinent, plin de afecțiune și devotament al muzicii enesciene, pe care a recreat-o printr-o gestică ce îi implica deopotrivă mintea, trupul și sufletul. Fluidul emanat din ființa dirijorului s-a transmis integral orchestrei, care a răspuns prompt, cu prestanță profesională sugestiilor sale. Până și sonoritatea ansamblului a atras atenția prin acuratețe, coerență și noblețe. Neândoielnic, a fost o seară aproape perfectă, la înfăptuirea căreia au contribuit în egală măsură lucrările incluse în program și calitatea actului interpretativ în totalitate.

Despina PETECEL THEODORU

Lobgesang

Orchestra Națională Radio a programat în luna iunie o lucrare vocal-simfonică scrisă de Felix Mendelssohn-Bartholdy catalogată odinioară drept *Simfonia a II op.52 în Si bemol major*, cu subtitlul *Lobgesang*, dar pe care cele mai recente clasificări din 2009 ale Academiei Saxonice de Științe Umane (MWV) o listează la secțiunea lucrărilor de muzică vocală sacră. Într-adevăr este vorba despre o simfonie - cantată a cărei primă

Jozsef Horvath

audiție a avut loc în 25 iunie 1840 și a fost scrisă cu ocazia împlinirii a 400 de ani de la înființarea tiparului - astfel, în actualitate, s-a apropiat de Bookfest-ul bucureștean care s-a desfășurat doar cu câteva zile înainte precum și cu cei 178 de ani de la prezentarea ei în public, eveniment care s-a bucurat de un enorm succes în epocă. Realizarea ei în concert a presupus un mare cumul de forțe artistice, ansamblul fiind alcătuit din 2 soprane, tenor, orchestră, cor mixt, și orgă. Ca orice operă mendelssohniană, mai ales în cazul acesteia, se

evidențiază o diversitate de stiluri, toate adaptate textelor sacre care stau la baza marii construcții, iar alcătuirea ei permite o interpretare în flux continuu. Iată de ce realizarea Orchestrei Naționale Radio, sub conducerea dirijorului József Horváth, o prezență deja intrată în conștiința publicului bucureștean, poate fi considerată una cu totul deosebită. Cele trei mișcări de început, pur orchestrale (*Maestoso con moto* – *Allegro Allegretto un poco agitato* și *Adagio religioso*) solicită compartimentul coardelor în pasaje extrem de rapide, fie că sunt figurații, fie că evidențiază linii melodice, care, în pofida unor indicații de tempo, își impun spontan o anumită viteză de desfășurare. Temei de început, care va căpăta valoare unificatoare, fiind enunțată pe parcursul întregului opus, îi urmează ample dezvoltări. Celelalte apariții pe post de “teme” își trag seva din aceeași sursă deoarece Mendelssohn are o concepție rezervată în ce privește “risipa de idei noi” pe parcursul aceleiași lucrări. Înveșmântarea în forme clasice (*allegro* de sonată, *scherzo* cu trio sau temă cu variațiuni) tratată cu geniu și avântul caracteristic, produce acea senzație de căutare permanentă, un freamăt ce pare fără de sfârșit, pentru ca totul să plonjeze în acel *Andante religioso* care, prin procesele variaționale, calmează discursul pregătind cele 10

multă precizie intervențiile deschise alte liniilor melodice principale. Corul, pregătit de dirijorul Ciprian Țuțu și-a mobilizat toată energia pentru această dificilă partitură, iar intervențiile sale numeroase au creat un adevărat *Lobgesang*. O mare realizare, o muzică sacră imaginară, înălțătoare, foarte densă, care a solicitat o atenție deosebită chiar și din partea cunoscătorilor, coordonată de experimentatul dirijor József Horváth.

Corina BURA

Concert vocal-sinfonic cu OCR și Toufic Maatouk

În urmă cu 170 de ani, lumea muzicală se despărțea pentru totdeauna de unul dintre cei mai apreciați compozitori de operă pe care i-a cunoscut: Gaetano Donizetti. Reprezentant al stilului belcanto tipic artei lirice italiene, Donizetti s-a remarcat prin complexitatea liniilor melodice ale operelor sale și mai ales prin modul în care a strălucit în egală măsură atât în genul buffa, unde *Elixirul dragostei* rămâne până astăzi un reper, cât și în genul seria, *Lucia di Lammermoor* fiind una dintre primele ipostaze ale dramei muzicale de tip romantic. Om de teatru prin excelență, Donizetti a abordat însă și alte genuri muzicale precum simfonia, genul cameral, cel concertant sau genul vocal-sinfonic unde a compus atât lucrări laice cât și muzică sacră.

Toufic Maatouk

foto: Elie Harb

secțiuni pentru care titlatura de simfonie-cantată își găsește rațiunea. Tranzițiile au fost foarte bine dozate de către dirijor, iar prima intervenție a corului a apărut în tot firescul ei. Impresionante au fost tratările polifonice ale textelor din Psalmii 150 și 33 încadrate în 2 fugi succesive, care arată imensul atașament față de tehnicile bachiene; în fapt a fost adoptată cea mai justă atitudine, tocmai pentru a realiza contrastul necesar intervenției tenorului în recitativul care precede aria propriu-zisă, ...*Er zählet unsre Tränen*. Tenorul Adorján Pataki a avut o prestație excelentă, susținându-și rolul cu mult dramatism, cu o voce foarte cultivată, expresivă și cu o perfectă dicție în limba germană. Sopranele Diana Țugui și Cristina Grigoraș au evoluat omogen, separat și în duet, cu registre acute cristaline și bine integrate în discursul muzical. Prezența lor scenică a fost una dintre cele mai plăcute. Bineînțeles, în această secțiune s-au infiltrat treptat elemente de pseudo-coral, cu fireasca dispoziție pe verticală, care au culminat cu *Nun danket alle Gott*. Un punct apoteotic de la care, cvasi-palindromic, discursul s-a îndreptat spre tratările de început, polifonie corală și reluarea temei enunțate la deschiderea simfoniei-cantate. Orchestra a cântat fără răgaz mai bine de 55 de minute, cu multă acuratețe și participare, în timp de compartimentul instrumentelor de suflat a susținut cu

Pentru a marca împlinirea acestui număr relativ rotund de ani scurși de la dispariția lui Gaetano Donizetti, Orchestra de Cameră Radio a susținut miercuri, 13 iunie 2018, un concert vocal-sinfonic în cadrul căruia a oferit publicului versiunea sa interpretativă a *Messei da Requiem* scrise de compozitorul italian în memoria mai tânărului său contemporan Vincenzo Bellini. Avându-l la pupitrul dirijoral pe Toufic Maatouk, unul dintre muzicienii libanezi cu o importantă activitate internațională și o prezență apreciată și în țara noastră, Orchestra de Cameră Radio a ales să prezinte *Requiemul* de Gaetano Donizetti tocmai pentru a surprinde o latură mai puțin cunoscută a personalității creatoare a compozitorului italian, celebru aproape exclusiv datorită marilor sale opere. Cu o garnitură solistică alcătuită din Micaela Mingheras-Couture (soprană), Maria Miron Jinga (mezzosoprană), Marco Ciaponi (tenor), Constantin Alexandru (bariton) și Shadi Torbey (bas), varianta audiată în Sala Radio a *Requiemului* de Donizetti a fost una de ținută, echilibrată și construită cu inteligență de Toufic Maatouk care a știut să valorifice specificități ale partiturii precum întrepătrunderea specială dintre anumite elemente provenite din tradiția secolelor anterioare (momentele de scriitură în stil fugato ori cele în care sonoritățile partiturii amintesc de vechea retorică muzicală ce pune accentul pe implicațiile textelor liturgice), și acele inserții ce amintesc că Donizetti a fost unul dintre marii creatori de operă.

De altfel, aproape toate momente solistice sau de ansambluri vocale au amintit de atmosfera tipică operelor și de cantilenele ce deveniseră o veritabilă emblemă a stilului operistic al lui Donizetti, soliștii având astfel oportunitatea să-și etaleze certele calități vocale, în aceste secțiuni ce au fost

gândite gradual. Mai întâi, am aplaudat veritabilul terțet din *Tuba mirum* în care glasul cald și sigur în registrul acut al lui Marco Ciaponi și profunzimea vocilor lui Constantin Alexandru și Shadi Torbey s-au întrepătruns într-o pagină muzicală cu o alură aproape de cea din opere, așa cum a fost și următorul moment, duetul din *Judex ergo* dintre tenor și bariton, mai prezent aici decât în terțet. Secvența *Ingemisco*, unul dintre climaxurile *Requiemului*, l-a relevat pe Marco Ciaponi drept un tenor sigur, cu glas susținut și bine dozat în diversele registre și cu o expresivitate sonoră ce a contribuit la construirea unuia dintre cele mai apreciate episoade ale lucrării, asemănător în multe privințe unei arii din marile opere ale lui Donizetti.

Partitură generoasă mai ales cu vocile bărbătești, inclusiv basul având două momente ce pot fi considerate veritabile arii, *Requiemul* este mai degrabă reținut cu vocile feminine, acest detaliu neîmpiedicându-ne să remarcăm glasul cristalin dublat de acuratețea intonațională al sopranei Micaela Mingheras-Couture sau vocea sigură, plină de armonice și siguranța atacurilor pe care le posedă mezzosoprana Maria

Miron Jinga, în cazul ambelor fiind evidentă experiența deopotrivă a concertelor vocal-simfonice și a spectacolelor de operă.

O componentă importantă a variantei prezentate de Orchestra de Cameră Radio și dirijorul Toufic Maatouk a fost reprezentată de prezența consistentă a corului (Corul Academic Radio a fost pregătit foarte bine de dirijorul Ciprian Țuțu), ale cărui intervenții au constituit legătura cu tradiția și au conferit tocmai acea sobrietate tipică genurilor religioase ce provine din sugestia participării unei comunități întregi la serviciul divin săvârșit de regulă în catedrale.

La capătul unei serii de ținută, în care am remarcat muzicalitatea artiștilor prezenți pe scenă, putem reține faptul că *Requiemul* lui Gaetano Donizetti, scris cu patru decenii înaintea celui verdian, este prima lucrare vocal-simfonică religioasă în care sunt introduse trăsături ale stilului operistic, într-o sinteză tipică artiștilor meridionali, muzica rezultată fiind una deopotrivă sobră și sentimentală, apropiindu-se astfel și mai mult de profunzimea stărilor sufletești umane.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Concursul „Marele Premiu” - Gala laureaților

Educația muzicală, fie ea specializată sau de masă, reprezintă o componentă deosebit de importantă în formarea personalității copiilor și adolescenților, care își pot dezvolta astfel latura creativă și o sensibilitate aparte pentru frumosul artistic, fiind recomandat ca muzica să nu lipsească din procesul de instruire al celor mici. Dincolo de familiarizarea cu una dintre cele șapte arte fundamentale, cei mai talentați dintre aceștia fac deja primii pași în conturarea unei posibile cariere muzicale profesionale, pe care o doresc a se desfășura la un nivel cât mai înalt, barometrul nivelului la care se află în diverse momente fiind concursurile în cadrul cărora cei mici își pot demonstra calitățile.

Un asemenea eveniment a fost și Concursul „Marele Premiu”, organizat de Palatul Național al Copiilor și dedicat tuturor elevilor care studiază muzica în școlile și liceele de specialitate dar și în palate și cluburi ale copiilor. Aflat la cea de-a XXIII-a ediție, coordonată de profesorii Oana Pârvu și Stelian Coman, Concursul Național „Marele Premiu”, care are deja o remarcabilă tradiție, și-a desemnat pe 14 iunie 2018 câștigătorii, la capătul mai multor etape în care juriile celor opt secțiuni i-au desemnat pe cei mai buni concurenți dintre cei peste 1000 înscriși în faza zonală.

Cu maximă rigurozitate, membrii juriilor, profesori la școli și licee de muzică, au notat evoluțiile micilor muzicieni și la capătul deliberărilor au stabilit ierarhiile finale, dezvăluite în cadrul Concertului laureaților, în care dincolo de acordarea diplomelor i-am putut asculta pe câștigătorii trofeelor celor opt secțiuni: Orchestra de cameră a Școlii de muzică nr. 5 (secțiunea Muzică de cameră/școli și licee de muzică), Emanuela Ioniță - Școala de Artă București (secțiunea Pian), Daria Batschi - clasa a VII-a, C.N.M. „George Enescu (harpă - secțiunea Corzi grave), Dumitru Tudor - clasa a IV-a, Palatul Național al Copiilor (clape - secțiunea Clape și Instrumente tradiționale), Dinu Mihai Răzvan Nițu - clasa a VIII-a, C.N.A. „Dinu Lipatti” (trompetă - secțiunea Suflători/Percuție), Valențiu Constantin Grigorescu - clasa a VI-a, C. N. M. „George Enescu” (pian - secțiunea Pian - școli /licee de muzică), Orchestra de Cameră „Adagio” a Palatului Național al Copiilor (secțiunea Muzică de cameră - palate/cluburi) și Robert-Iulian Sultan - clasa a V-a, C. N. A. „Dinu Lipatti” (vioară - secțiunea Vioară). Dintre câștigătorii secțiunilor individuale i-am remarcat în mod deosebit pe Daria Batschi, care s-a evidențiat prin eleganța pe care o afișează deja în interpretare așa cum s-a văzut în *Serenada* de E. Ferreira Costa, Mihai Răzvan Nițu, a cărui acuratețe intonațională din partea I a *Concertului* de J. N. Hummel îl recomandă pentru o viitoare carieră remarcabilă, și mai ales Robert-Iulian Sultan, care a impresionat în *Fantezia pe teme din Carmen* de G. Bizet compusă de Frantisek Drdla prin siguranța trăsăturii de arcuș, vibrato-ul cald și frazările energice, aceste calități ce trebuie dezvoltate în continuare putând reprezenta argumentele conturării unui viitor violonist de un real talent ce se poate bucura de un succes meritat în anii ce vin dacă este însoțit de munca asiduă.

Impresionat încă de evoluția micului violonist, câștigător și al „Marelui Premiu” al concursului, am plecat de la gală gândindu-mă că, deși mulți nu conștientizează, manifestări precum Concursul Marele Premiu organizat de Palatul Național al Copiilor au o importanță deosebită în dezvoltarea micilor muzicieni și în selecția celor mai buni dintre cei buni. De aceea, concursurile dedicate elevilor mici și mari ar trebuie privite mai atent și, de asemenea, încurajate prin alăturarea în aceste proiecte a unor sponsori care să ofere acele condiții financiare necesare desfășurării acestora la un nivel cât mai înalt din cât mai multe puncte de vedere.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Festival de orgă

Catedrala Sf. Josef a organizat între 25 și 31 mai un concis festival de orgă, oferind publicului bucureștean (intrarea liberă!) o imagine complexă asupra frumuseții și suveranității acestui copleșitor instrument, aducând în spațiul sacru al edificiului patru organişti remarcabili, de notorietate europeană, în patru seri diferite... Noutatea, vorbind de imaginea propriu-zisă, a fost un ecran aşternut la altar, pe care s-a proiectat simultan cu sunetul venit din absidă filmul travaliului organistului, dominând claviaturile și registrele cu precizia piloților de supersonice.

Primul organist, cehul Pavel Kohout, expert în muzică barocă și orgi istorice a surprins însă prin apetența sa pentru transpuneri la orgă a unor pagini orchestrale vestite, precum *Concertul Branderburghez Nr 3* de Bach, poemul *Vltava* de Smetana și chiar o "Fantezie pe teme ale poemului Visegrad de Smetana" de Josef Klička. Dacă Bach a sunat prea masiv, substanța sonoră dedicată corzilor fiind cu greu reperată din luxuria timbrală organistică, "Vltava" a devenit un coral celest în final, împăcându-ne după lipsa cantabilității orchestrale din temă. Mult mai bogată a fost "Fantezia" de Klička și alături de *Studiile pentru Pedalflugel* de Schumann au conturat portretul unui organist romantic în expresie, virtuozitate și creativitate fantastă. Următorul organist, francezul Baptiste Florian Merle Ouvrard a adus claritatea și rigoarea carteziană în interpretările sale, dar asociată cu o disponibilitate remarcabilă spre improvizație, amintindu-ne de sibianul nostru Franz Xaver Dressler. *Preludiul și tripla fugă* de Bach au înălțat o construcție extrem de solidă și diversificată, pe o rigoare a pulsului necesară echilibrului nostru, cele 3 *Dansuri (Voiles, Deuils, Luttes)* de Jehan Alain au fost desfășurări timbrale extreme. Uluitor a fost însă B.F. Merle Ouvrard în "Improvizația" sa pe teme românești (*Hora Staccato* de Dinicu și *Dans țărănesc* de Dimitrescu), devenite spirale ale unui caleidoscop cinematografic, într-o evoluție vulcanică, de la bocetul năului lui Zamfir la fresca uriașă a mănăstirilor bucovinene, transferate în sunete.

Gazda festivalului, organistul catedralei Sf. Josef, Marcel Costea, a venit cu o eleganță repertorială și interpretativă de sorginte nobilă. În preambul l-a adus pe Frescobaldi, fragmente din "Missa della Madonna" completând cu propriul său timbru vocal, pliat sacerdotal pe vultele gregoriene, savurând epicureic parfumul arhaic al acestei muzici. Bach (*La râul Babilonului*) a sunat absolut vocal, cu o înregistrare serafic exploatată, dar și cu o inteligență a legato-ului remarcabilă. *Preludiul și fuga în do* de F. Mendelssohn Bartholdy au fost omagii sentimentale pentru cantorul de la Leipzig, pentru ca apoi cele două lucrări de Jehan Alain ("Le jardin suspendu" și "Litanies") să ne aducă secolul trecut, cu bucuria alcătuirii sonore contemporane, pe linia Messiaen, Duruflé și... Bartok, toate rezolvate cu aceeași abordare elegantă, lucidă, dar și sentimental implicată. Ultimul organist, italianul Domenico Severin (cel care a studiat și cu remarcabilul nostru organist Mihai Rădulescu, plecat de mult din țară) a fost o prezență vulcanică, de natură romantică. Chiar accentul recitalului său a căzut pe două capodopere romantice, Cesar Franck - *Choral în si*, Franz Liszt - *Preludiu și fugă pe tema B.A.C.H.*, redat cu o forță epică acaparantă, neîngăduind relaxarea, obligând totalul organistic să mai înalțe o catedrală de sunete, mult mai vastă decât cea de zid. *Passacaglia și fuga în do* de Bach au pregătit prin tumultul momentului romantic central, iar "Improvizația pe tema Te Deum" de Charles Tournemire a transfigurat romantismul în cataclismele moderne, calmate doar de păsările lui Messiaen din *Messe de la Pentecote*.

Prin cei patru organişti, atât de puternici, complecși, diferiți și cuceritori, Festivalul Internațional de Orgă Sf. Josef ne-a convins că avem nevoie să așezăm din când în când în toată inima noastră pe regina instrumentelor muzicale – orga.

Camelia PAVLENCO

CIMRO DAYS 2018

Simpozion CIMRO DAYS – Generația tânără a muzicologiei românești

Cea de a treia ediție a Zilelor Centrului de Informare Muzicală din România a avut ca obiectiv principal promovarea unei pleiade de tineri compozitori, interpreți și muzicologi, personalități în formare care au preluat dificila sarcină de a releva noi fațete ale creativității artistice în perimetrul cultural autohton. Structurat cu maximă eficiență de către directorul artistic Diana Rotaru și echipa sa de lucru, mini-festivalul CIMRO DAYS și-a propus să se adreseze unui public cât mai divers printr-o punere în pagină concisă dar atractivă a spectrului de evenimente derulate pe parcursul serilor de 18-19 iunie în Aula Palatului Cantacuzino. Evident, una din principalele ținte ale derulării întregului program a fost reconstruirea unor punți între reperatele de valoare ale muzicii noi și potențialii săi receptori, spre a facilita acea comuniune

ideală dintre creator și auditoriu care generează aprecierea conștientă a operei de artă.

Cronologia manifestărilor a debutat cu un incitant "Colocviu colocvial" – *Tăcere și sunete în muzica românească* – în care Vlad Văidean, Ana-Maria Cazacu, Benedicta Pavel și Desiela Ion, și-au ilustrat elocvent diferitele stadii de pregătire muzicologică prin materiale de substanță inteligent argumentate. Cercetările lor s-au concentrat asupra câtorva nume ale componisticii contemporane: Anatol Vieru, Tiberiu Olah, Wilhelm Georg Berger și Dumitru Bughici, punând în discuție aspecte inedite ale dramaturgiei lor creatoare, sistematizând direcții de analiză, plasând biografia compozitorului respectiv (cazul lui Dumitru Bughici) în contextul istoric care i-a marcat, cumva, status-ul social.

Studiul *Valorificarea tăcerii în muzica lui Anatol Vieru și Tiberiu Olah* i-a prilejuit doctorandului Vlad Văidean posibilitatea de a lansa provocarea unei ipostazieri inedite, cu alură metaforică, a creației celor doi compozitori în raport cu implicațiile muzicale ale noțiunii de "tăcere". În continuare, pornind de la cele două volume ale lui Wilhelm Georg Berger

ce definesc noțiunea de cvartet – *Cvartetul de coarde de la Haydn la Debussy și Cvartetul de coarde de la Reger la Enescu*, studenta Ana-Maria Cazacu a caracterizat *Dimensiunile stilistico-estetice ale cvartetului de coarde* în accepțiunea compozitorului, evidențiind riguros detaliile tematicii ambelor scrieri. Apoi, masteranda Benedicta Pavel a completat schița portretului aceluiași compozitor, demersul său muzicologic intitulat *Wilhelm Georg Berger - coralul integral cromatic și simfoniile cu orgă* reliefând aplicabilitatea unora din teoriile sale originale – precum cea a “coralelor integral cromatice” – de-a lungul propriei creații simfonice, o combinație logică de forme fixe și improvizatorice complex structurată. În fine, în studiul său *Dumitru Bughici: forme clasice și jazz în muzica românească*, masteranda Desiela Ion a evocat figura compozitorului

Agonii și extazuri estivaliere: SonoMania versus Origami

Poate mai puțin extazuri și mai mult agonii, lucrările interpretate în concertul din 18 iunie au inițiat și un alt “duet” conceptual precum figurativ și ornamental. Concepute într-un “mainstream” al limbajului muzical postmodern, cele șapte lucrări prezentate s-au situat într-un spațiu paradoxal intens revendicat, pe de o parte, de agonistica figurativ-ornamentală a limbajului, și pe de alta, de formatul cameral al lucrărilor prezentate - doar duete și instrumente solo. Iar acest paradox l-au împărțit într-un mod binemeritat Casa Memorială “George Enescu” (București) (formatul cameral) și Festivalul CIMRO Days, ediția 2018 (conținutul neo-avangardist), având-o ca director artistic pe compozitoarea Diana Rotaru.

Cu un titlu sugestiv și aparent inocent - SonoMania: Origami - întreg concertul s-a prezentat mai degrabă în imaginea unui palimpsest, lucrările parcă scriindu-se una peste textul celeilalte. În același timp, savoarea muzicii o amplifică și caracterul de palindrom, deoarece atât articularea fiecărei compoziții, cât și succesiunea lucrărilor, înlănțuite parcă într-un șir cvasivariațional, produceau un impresionant joc de reflecții în oglindă, fiecare următoare lucrare parcă absorbind intonații, ritmuri și profiluri din cea precedentă și relevându-i cu atât mai mult conținuturile.

În opinia mea, structura de rezistență a întregului program au reprezentat-o trei lucrări: *Da viola* pentru violă solo de George Balint, *Clavirgus* pentru clarinet și violă de Gabriel Mălăncioiu și *Viermi de măr II* pentru clarinet și violă de Dan Dediu. Trei lucrări cu trei declarații conceptuale puternic și insistent afirmate și astfel edificând o “arcadă” tematică. Agonistică în miniaturismul ei, *Da viola* (interpretă Tamara Dica) a îmbinat dramatismul frust, refularea și contemplația într-o succesiune evolutivă laconică, esențializată, butadă și “origami” deopotrivă. Extinsă până la durata de cincisprezece minute, lucrarea *Clavirgus* (Tamara

foto: Sorin Antonescu

Ana-Maria Cazacu, Benedicta Pavel și Desiela Ion, Vlad Văidean

menționat din perspectiva tentativelor sale de a integra tipologia jazzistică în arhitecturarea a numeroase opusuri simfonice-concertante, amintind și de polemica plină de culoare dintre Dumitru Bughici și Nicolae Brânduș referitoare la conotațiile conceptului de improvizație.

Suita de expuneri descrisă anterior a fost urmată de un moment de maxim interes, mai ales pentru publicul de specialitate atras punctual de acest eveniment: relansarea volumului *Orientări, direcții, curente ale muzicii românești din a doua jumătate a secolului XX*, conceput de muzicologul, compozitorul și performerul Irinel Anghel cu nu mai puțin de două decenii în urmă! Strălucita pledoarie a invitatului serii, muzicologul clujean Oleg Garaz, pentru această “carte-ghid”, “carte-hartă”, “carte acceleratoare” ce îmbină componenta istorică și cea sistematică a subliniat cu pregnanță necesitatea reeditării unui asemenea document analitic - model, acea sursă mult așteptată de informare asupra muzicii ultimei jumătăți a veacului trecut care, prin intermediul Editurii EIKON, a fost repusă în circulație. Insistând asupra importanței acestui proiect editorial de excepție în care s-a implicat, cu binecunoscutu-i profesionalism, EIKON, directorul său Valentin Ajder a încheiat seara, reamintindu-ne că volumul lui Irinel Anghel face parte dintre acele “cărți organonice care indică direcția și creează un schelet pentru ceea ce va urma”.

Felicitări Diane Rotaru pentru acest substanțial debut al CIMRO DAYS, o deschidere promițătoare pentru manifestările care o vor succeda cu dedicație specială pentru pasionații de muzică nouă, indiferent de generația căreia îi aparțin!

Loredana BALTAZAR

Lansare carte: Oleg Garaz, Irinel Anghel

foto: Sorin Antonescu

Dica - violă, Mihai Pintenaru - clarinet și bas-clarinet) s-a desfășurat ca un ciclu multicolor, generos impregnat de procedee tehnice, dar și de “trimiteri” intonaționale, ritmice sau texturale la diverse plaje conceptuale ale gândirii muzicale postmoderne. O lucrare pe cât de consistentă ca material, pe atât de interesantă d.p.d.v. tehnic și expresiv. *Viermi de măr II* (Tamara Dica - violă, Mihai Pintenaru - clarinet) s-a prezentat ca un măiestrit exercițiu de modelare, lăsând impresia unui autor detașat și observând într-un mod, poate, nostalgic,

însășirea ireproșabilă a stilemelor, eleganța pulsației ritmice, cu subtile irizări coregrafice și nu în ultimul rând, eficiența dialogului între cele două instrumente ale duo-ului.

Două compozitoare - Dora Cojocaru și Carmen Cârnci - și-au afirmat prezența prin *Red Rouge Rot* și, respectiv prin *Origami II*, ambele lucrări pentru oboi solo (interpret - Valentin Ghiță). Tripticul lui Dora Cojocaru ar putea, pe bună dreptate, să adere la nucleul lucrărilor de suport al întregului concert în primul rând prin originalitatea concepției compoziționale, prin

Tamara Dica, Mihai Pintenaru

gestionarea foarte fină a sugestibilității între aluziv și inedit, dar și prin controlul ferm al pulsuniilor experimentaliste. Lucrarea lui Carmen Cârnci, dimpotrivă, stârnește, provoacă și chiar "sfidează" printr-un neastâmpăr ușor "agresiv", năvalnic, impresionând prin avangardismul explicit al atitudinii.

Valentin Ghiță

Lucrarea *Invocazioni* pentru clarinet solo (interpret Mihai Pintenaru) de Viorel Munteanu am receptat-o ca pe un "caleidoscop", un fluviu narativ introspectiv bogat nuanțat. Iar *Bicephalous* pentru oboi și clarinet (interpreți Valentin Ghiță și Mihai Pintenaru) de Mihai Măniceanu, prima lucrare din programul concertului, a dat, practic, tonul întregului concert prin agonistica *love-hate* spectaculos articulată între cele două instrumente.

O particularitate a repertoriilor muzicale postmoderne și în particular a lucrărilor prezentate în acest concert este o anumită obligativitate a *re-audierii*, doar astfel fiecare lucrare relevându-și specificul și indiscutabila muzicalitate.

Oleg GARAZ

PRESS.PLAY:

Noua generație de compozitori

Centrul de Informare Muzicală din România continuă efortul de a face cunoscută muzica românească prin cea de a treia ediție CIMRO DAYS, dedicată noilor generații de muzicieni. Câțiva dintre cei mai promițători tineri compozitori (majoritatea aflați încă pe băncile facultății) și-au prezentat lucrările în cadrul evenimentului PRESS.PLAY din data de 19 iunie, găzduit de Muzeul Național „George Enescu”, care a înfățișat o interesantă alăturare de sonorități acustice și electronice. Compozitorii „acustici” au fost totodată și interpreți, fiecare dovedind o impresionantă tehnică pianistică. Din păcate, cei doi reprezentanți ai muzicii electronice (Alexandru Sima și Constantin Basica) nu s-au putut afla în sală, însă audiția lucrărilor acestora a fost asigurată de directorul artistic al CIMRO DAYS, compozitoarea Diana Rotaru.

Andrei Petrache, aflat în primul an de studii universitare, a propus în deschiderea concertului o suită (în

Andrei Petrache

primă audiție), care immortalizează câteva „instantanee din viața unui student” (subtitlul lucrării). *Autobiografeme* pentru pian solo debutează frenetic („Sesiunea”) apoi se liniștește pentru contemplații selenare („Priviri spre lună”). Lupta comică dintre student (pentacordia *do-re-mi-fa-sol*) și o gânganie (disonanțele și clusterelor) este ilustrată de partea „Cu gângania în cameră”, fiind urmată de fugitivele „Sclipiri în noapte” și de demonstrația de virtuozitate instrumentală din „Centrifuga urbană” (aici se remarcă și introducerea unor pasaje cu iz de jazz).

Realizată în studiourile de la Conservatoire National Supérieur de Musique et de Danse de Paris, piesa *des vagues* pentru mediu electronic de Alexandru Sima folosește instrumente muzicale sau obiecte obișnuite (corder de tobă mică, tobă de mână, pahar, perie, *superball* etc.) aflate în imediata apropiere a membranei microfonului. Ideea de „valuri” poate fi percepută diferit de-a lungul acestei compoziții: „valuri” de amintiri; *flashback*-uri (în cazul succesiunilor sonore de scurtă durată); finalul care sugerează timpul curgător în clepsidra, efectele „eoliene” însoțind „curgerea sonoră”.

Revenindu-se la acustic, *Gisicgeis Sonata* pentru pian de Alin Chelărescu dezvoltă elementele *sol diez*, *do diez*, *mi bemol* și *sol*, formându-se structuri și celule abordate modal sau atonal. La aceasta se adaugă secvențele octavizante care inserează un parfum romantic („skriabinistic”, cum menționa compozitorul), Chelărescu gășind o modalitate proprie de a

contopi mai multe idiomuri muzicale diferite în cadrul unei desfășurări continue, într-o formă monopartită.

Prin *Monitoring Dreams* pentru mediu electronic, Constantin Basica explorează relația simbiotică dintre muzicieni și video (la acest concert a fost prezentată doar versiunea audio stereo), în cazul de față dorind să-și monitorizeze și analizeze visele, cu scopul de a găsi un remediu pentru frica sa de scenă. Toată succesiunea de

căutare de modalități cât mai diverse de a se exprima. Au rămas multe alte orizonturi de explorat în ceea ce privește muzica electronică, relativ tânără din punct de vedere istoric, însă lucrările „acustice” prezentate în cadrul CIMRO DAYS au arătat că instrumentele clasice sunt departe de a-și fi spus ultimul cuvânt.

Vlad-Cristian GHINEA

Muzică tânără făcută de tineri

M-am încăpățânat să frecventez deja atâtea concerte, recitaluri și tot soiul de evenimente ce țin de lumea muzicii noi sau contemporane sau cum i-o mai fi zicând; dar mărturisesc că tot nu reușesc să-mi reprim mirarea imberbă de fiecare dată când, proaspăt ajuns în sala de concert, observ că unele locuri încă mai sunt totuși ocupate, iar pe scenă încă urmează să pășească o anumită cantitate de făpturi vii. Spre profunzimea mea stupeoare, concertul respectiv nu se dezmente și chiar are loc, de la un capăt la celălalt, somându-mă ca de obicei la diverse reacții – îmbiere sau plictiseală, încântare sau provocare –, însă niciodată nereușind să mă scoată din senzația aceasta ușor bizară a mirării și a întâmplării că sunt, laolaltă cu toți ceilalți implauzibili din sală și de pe scenă. Parcă m-aș aștepta ca-n fiecare clipă să dea damblaua-n toți, să ne volatilizăm subit, ca și loviți de o molimă necunoscută, sau să fim răpiți odată la ceruri, ca să nu mai încurcăm lumea degeaba. Tot stau și-ascult și mă minunez cât pot de mult: iată, mai sunt încă pe lume încăpățânații ăștia! Iată, mai nasc și-n vremea de-acuma compozitori pe care poți pune mâna! Iată-i pe muzicienii cei preatineri în cuget și-n simțiri, care nu s-au mai putut mulțumi să poarte doar costumul apretat al curatorului și au trecut la ținuta degajată a experimentatorului! Dar iată-ne și pe noi, rătăciții și fantomaticii aceștia, care, fie ieșind din muzeu, fie încercând să-l extindem, am aflat că mai există viață și dincolo de Beethoven & co.! Încă ne mai preumblăm, încă ne mai ascultăm, ca stoice și inexplicabile vietăți, prin aerul rarefiat al acestei rezervații. Încă-și mai răspândește zvonul, murmurul, freacățul – oricât de înfundat, oricât de uitat – acest continent scufundat al nostru. Încă mai reușește să se închege, încă-și mai pâlpâie luminile, încă mai palpită – oricât de dosnic i-ar fi cotlonul, oricât de îngustă albia – acest univers paralel al nostru, care de fapt ar putea fi al tuturor.

Dată fiind o atare situațiune, cel care se încăpățânează să creadă în vitalitatea muzicii contemporane nu poate decât să se entuziasmeze cu atât mai mult atunci când are prilejul să constate că, în pofida împrejurărilor nu prea favorabile, acestei arte continuă să i se consacre oameni tineri și foarte tineri. E tocmai ceea ce a dorit să arate ediția cea mai recentă, a treia, a mini-festivalului *CIMRO Days*: subintitulate „new generation focus”, cele două seri de evenimente petrecute în 18 și 19 iunie 2018 la Muzeul Național „George Enescu” și-au propus, potrivit comunicatului de presă semnat de directorul artistic Diana Rotaru, să pună în lumină „muzica tânără făcută de tineri”. Ultimul recital le-a aparținut Ellei Bokor și lui Mircea Marian, violonceliști foarte activi și apreciați, atât ca prezențe individuale, cât și ca formație camerală. În această din urmă ipostază, ei au ales să se prezinte publicului drept *Duo Cello Jaya*, denumire despre care am aflat că face trimitere la numele unuia dintre cei doi gardieni care străjuiesc intrarea în reședința paradiziacă a zeului Vishnu (cf. <http://duocellojaya.ro/>). S-ar putea vorbi, deci, despre dorința celor doi muzicieni de a-și asuma menirea unor mijlocitori spre dimensiunea muzicii noi ca spre o dimensiune mai înaltă și totodată mai profundă. Pe mine, cel puțin, la asta

Bogdan Pintilie

foto: Sorin Antonescu

evenimente, regăsită într-o apariție pe o scenă de concert, apare distorsionată, pornind de la discuțiile din auditoriu, continuând cu interpretare în sine și până la aplauzele de la sfârșit.

Bogdan Pintilie încheie concertul *PRESS.PLAY* cu *Sentimente și rațiuni* pentru pian, o suită tripartită care aduce în prim-plan relația de conlucrare sau de confruntare dintre cele două componente care fac parte din viața tuturor oamenilor. Prima parte („Melancolii întrerupte”) întrebuițează sonorități care imprimă o stare de tristețe, oscilând între melancolie și dorința de a părăsi acest sentiment. Lupta dintre sentiment și

Alin Chelarescu

foto: Sorin Antonescu

rațiune este ilustrată în „Mânie și astâmpăr” prin momentele uneori vulcanice, alteori reținute (dar la limita rațiunii). Remarcabilă pentru această parte a fost regia gândită de compozitor, care a constat în aruncarea violentă sau lăsarea lină pe jos a partiturilor aflate la pian, în funcție de cine domina în acel moment: sentimentul sau rațiunea. În final, „Rațiunea inimii” surprinde în patru faze conlucrarea dintre rațiune și sentiment, redând într-o manieră intimă momentele delicate, agitate, pasionale sau umoristice.

Concertul *PRESS.PLAY* a atestat talentul extraordinar al noii generații de compozitori români, aflată într-o continuă

m-ar duce cu gândul titulatura pentru care au optat cei doi. Căci, ascultându-i, m-am bucurat să pot sesiza toate calitățile necesare pentru ca un asemenea deziderat să fie atins cu vârf și-ndesat: priceperea tehnică pusă-n cumpănă cu o versatilă capacitate de reacție afectivă, plăcerea și răbdarea de a pătrunde partiturile abordate în așa fel, încât să nu lipsească nici unele accente mai provocatoare, atitudinea scenică deopotrivă elegantă și degajată, eminentamente prietenoasă. Toate aceste calități m-au convins că *Duo Cello Jaya* posedă într-adevăr puterea de persuasiune necesară pentru a-i conferi muzicii noi savoarea și prospețimea fructului rodit într-o grădină paradizică, în măsură să-i ispitească nu doar pe cunoscători, ci și pe acei – încă majoritari – ascultători pentru care acest gen de muzică rămâne din păcate o sperietoare ermetică. Mai mult însă decât atât, aș tinde să cred că acești întru totul laudabili violonceliști au propus perindări printre luminile și umbrele pieselor prezentate în moduri în care nu doar că i-au mulțumit pe compozitori, dar probabil că i-au și iluminat pe alocuri.

Duo Cello Jaya, Iulian Ochescu

Astfel, cei doi s-au arătat mai întâi capabili să acționeze aproape ca un singur instrument, dedublându-se și cedându-și reciproc, într-o perfectă congruență, incantațiile imitative prin care Dan Popescu a știut să strunească treptata și misterioasă apariție sonoră a unui *Doppelgänger*. Mai apoi, s-a dovedit foarte interesant faptul că cel puțin titlul, dacă nu și traiectoria expresivă a următoarei piese – *Fresco meets Baldi* de Sebastian Androne – a părut să exploateze tocmai înțelesurile sosiei fantasmice, stabilind, prin detonarea narativă a numelui compozitorului renascentist, o intrigă simpatcă între două personaje opuse, dar complementare. Virtuțile dialogice ale celor doi instrumentiști au căpătat aici un spațiu de desfășurare mai alert și mai conflictual, căci acum ei au fost invitați spre ghiduse coliziuni, fiind puși ba să flirteze, ba să se contreze, până când, reunindu-se în intonarea eterată a unei bine cunoscute arii frescobaldiene – *Se l'aura spira tutta vezzosa* –, au ajuns la un liman împăciuitor. Ceea ce a urmat s-a impus drept cel mai pitoresc moment al recitalului, prilej pentru a savura din plin măiestria cu care cei doi interpreți stăpânesc tehnicile instrumentale extinse. Ascultătorilor li s-a administrat de fapt o pilulă poznașă, *Switch on-Switch off*, în care Mariela Rodriguez a valorificat îndeosebi resursele percusive ale violoncelului, ordonându-le pe canavaua unor ritmuri cubaneze contagioase și înviorătoare, placate și prefirate în nici trei minute, ca o mică și delectabilă rafală. La polul expresiv opus s-a plasat *The Nightmare of Light*, un fel de goană patetică

și expresionistă, lipsită de o finalitate lămuritoare, căci chiar compozitorul, Vlad Răzvan Baci, a precizat că această piesă „este despre zbucium, căutare, forțe, încheștare profundă, regăsire, preț și uitare”. Cei doi violonceliști s-au arătat convingători și în acest registru dramatic, pentru ca mai apoi să traverseze cu brio spectrul expresiv extrem de pastelat al suitei *A Glimpse of the Star Trek Universe* de Aurelian Băcan. De la trepidația teleghidată și agresivă a Borgilor (surprinși în primul mini-tablou al suitei) până la propulsia întreprinzătoare și fredonabilă a navei spațiale *The Enterprise* (pe post de copertă finală); trecând prin ceea ce autorul a denumit „atmosfera «telenovelistică»” a Planetei Risa – un fel de îmbinare între hedonismul impresionist și duiosia de tip Muzak –, apoi prin forfota pizzicată a mercantilor Ferengi și prin levitația melodică a meditativilor Vulcanieni (aceasta din urmă părând aproape să pastişeze o pagină lirică din Messiaen), toate cele cinci vinete sonore au arătat remarcabila apetență a lui Băcan pentru pregnanța descriptivă, pentru ingeniozitatea cinematografică a unor imagini muzicale plasate preponderent în registru comic. În final, tot vizualul a stat la baza miniaturii *Lut* de Diana Rotaru; programul mărturisit de compozitoare a fost cel „de a crea o imagine sonoră a parcului terasat care înconjoară Vila Golescu din Câmpulung-Muşcel”. A rezultat de aici un traiect muzical foarte limpede și plastic, în fapt o încercare de a evoca muzical făsnirea ascendentă a jerbilor de verdeață, mai întâi dinăuntru unui „bocet teluric”, al unui „vaiet din adâncuri” foarte sugestiv, apoi ramificate și rodite tot mai energic, până când, înflorite într-o eterofonie cristalină, îmbibată de irizații folclorice, acestea încremenesc „într-un coral delicat și luminos”, ca un portal ce se deschide protector în jurul „bijuteriei arhitectonice”. Semnătura consacrată a compozitoare a fost perfect recognoscibilă și în această ipostază miniaturală a neîncetatei sale admirații pentru expresia de tip oniric și incantatoriu. Iar faptul că interpreții au consunat poate cel mai bine cu această piesă, care de altfel le și este dedicată, a fost de natură să confirme o dată în plus locul valoros pe care Diana Rotaru și l-a câștigat între vocile componisticii românești.

Nicidecum nu trebuie însă omisă contribuția pianistului Iulian Ochescu: pe lângă prezența sa stenică în cadrul trio-ului lui Aurelian Băcan, el a asigurat trei intervenții solo de o delicatețe și un bun gust desăvârșite, mai întâi alternând lucrările contemporane prezentate de *Duo Cello Jaya* cu ecouri melancolice din creația enesciană (e vorba despre *Pavana* din Suita nr. 2 op. 10 și *Melodia* din *Pièces impromptues* op. 18), pentru ca mai apoi să se lanseze el însuși în prezentarea în primă audiție a trei fragmente liliputane (un coral, o serenadă și o fugă-omagiu) din suita *In Black and White* de Tudor Feraru. Alăturarea acestora din urmă cu paginile enesciene a fost, desigur, un gest disproporționat; căci, chiar dacă, tehnicește vorbind, s-au încadrat ireproșabil în definiția pe care și-au asumat-o, miniaturile tânărului compozitor clujean nu au lăsat totuși o impresie mai puternică decât aceea a unor exerciții studioase de scriitură. Rețin însă cu deosebită satisfacție faptul că talentul lui Iulian Ochescu se arată tot mai tentat de muzica nouă. Pentru această artă care are acută nevoie de interpreți dedicați, tineri în cuget și-n simțiri, dispuși să o promoveze în absența cvasi-totală a vreunor răsplăți coplesitoare, nu poate reprezenta decât un cert câștig „racolarea” spirituală a unui asemenea ambasador. Așa cum un câștig deja confirmat pentru muzica nouă este *Duo Cello Jaya*. Le doresc să aibă parte de tăria necesară pentru a merge mai departe cu aceeași pasiune. Iar cititorilor, fie ei cât de puțini, nu pot decât să le urez să aibă și ei bucuria de a lua parte la recitaluri precum cel pe care tocmai am avut bucuria de a-l lauda.

Vlad VĂIDEAN

Surâs la Țara Surâsului

La spectacolele de premieră din data de 29 și 30 iunie Sala noului Teatru de Operetă și Musical „Ion Dacian” din București a fost ticsită de lume, ceea ce dovedește că popularitatea acestui gen nu a scăzut. Lucru îmbucurător! Mai ales că, pe lângă nostalgicii fideli, am remarcat în audiență o mulțime de tineri, majoritatea deja melomani consacrați și câțiva în curs de dobândire a acestui statut. Iar la un astfel de teatru unde nu ai numai interpreți experimentați, ci și public experimentat – ceea ce este

Andrei Pleșca, Arnold Mack, Alfredo Pascu, Doina Scripcaru

absolut necesar unui spectacol bun – mă așteptam ca sonorizarea și legătura acustică dintre fosă și scenă, adică orchestră, dirijor și cântăreți, să se facă dacă nu perfect, măcar bine. Dar, din păcate, nu s-a întâmplat așa.

Totuși, cum cauzele nu au depins de interpreți, vizând de fapt latura tehnică a construcției (care trebuie însă remediată cât mai repede posibil), am încercat să fac abstracție de asta și, timp de 3 ore, să mă alătur corului de privitori pentru a mă bucura de frumusețea aparte a acestei operete, cu care s-a și inaugurat – de data asta de-adevăratelea – noul sediul al Teatrului, atât de îndelung așteptat. Ghinion însă. Pentru că plăcerea mi-a fost umbrită în primul rând de: 1. concepția regizorului, care probabil din dorința de a împrăști și moderniza lucrarea (că așa se poartă acum) a încercat să o apropie stilului de pe Broadway neținând cont de faptul că Țara Surâsului, dintre toate operetele lui Franz Lehar (vreo 30 la număr), e singura care nu se preta la așa ceva, ea fiind pe lângă excepția din gen care se termină trist, și foarte bogată în arii complexe, dificile, minunate de frumoase, arii și duete ce nu trebuie deranjate și clintite din profunzimea lor, dramatică chiar. 2. apoi de Actul I: palid, trenant, răvășit în „liniștea” lui de coregrafia neinspirată a Mălinei Andrei, coregrafie formată dintr-o succesiune de mișcări dezordonate și agitate, nici grațioase, nici sugestive, nici cu tente occidentale sau chinezești, în umbre, care mai mult derutau decât colorau artistic. Și asta cu toată strădania și talentul balerinilor. 3. apoi au urmat costumele: prea sclipitoare, prea încărcate, prea pompoase și prea incomode pentru mișcarea și așa prea puțin scenică a protagoniștilor. Mă

refer aici la seara din 29 iunie, când tenorul Alfredo Pascu în rolul prințului Sou-Chong și-a etalat cu aplomb vocea plină și puternică ce l-a făcut apreciat de-a lungul anilor, dar nu s-a debarasat de numeroase pasagii pe care le-a cântat sub ton, iar soprana Doina Scripcaru (Lisa), deși curat și limpede, și-a presărat cântul cu acute țipate, ambii având ca numitor comun lipsa expresivității. Noroc că din Actul 2 s-a mai dres busuiocul și spectacolul a început să prindă contur, luminozitate și esență, fiind susținut vocal, dar și ca joc artistic în latura-i hazlie cu umor armonios de Gabriela Daha (Sikkima), Oana Rusu (Eunucul) și Andrei

Pleșca (Gustav von Pottenstein). Ceea ce a contat enorm, pentru că, la urma urmei, nimic nu cere mai multă seriozitate decât umorul pe care ei l-au reușit. Corul a fost OK, dirijorul Lucian Vlădescu a făcut minuni ca liant între orchestră și scenă, pentru că muzicienii din ambele sectoare nu păreau a se auzi prea bine unii pe alții, dar chiar în aceste condiții... s-au achitat onorabil, dovedind profesionalism.

Seara din 30 iunie, însă, a fost mult mai reușită, diferența făcând-o fără nici o urmă de îndoială distribuția echilibrată și acordată, deși scenariul a fost același, costumele aceleași, baletul același și decalajele scenă-fosă aceleași. Aplauzele s-au auzit în repetate și lungi ropote, nu că în prima seară ele ar fi lipsit, spectacolul per ansamblu plăcând. Dar sâmbătă, ele (aplauzele) n-au conținut pentru că tenorul Daniel Madia, în personificarea prințului, și-a dozat și combinat inteligent și expresiv cântul cu jocul de scenă – foarte familiar lui – vocea caldă, puternică și blândă încălzind inimile romanticilor, soprana Patricia Seymour i-a fost o excelentă parteneră – elegantă și convingătoare în rol, iar Mediana Vlad (Sikkima), sprintară, plină de nerv și degajată în jocul de scenă, a fost o încântare.

De altfel, la finalul spectacolului marea cântăreață internațională Gabriela Cegolea, care s-a aflat în public, a avut cuvinte bune pentru protagoniști și de laudă pentru tenorul Daniel Madia. Trebuie să mărturisesc că, în pofida

Patricia Seymour (centru) și Daniel Madia (stânga)

tuturor „celor neplăcute”, aș revedea cu bucurie această a doua seară care, prin derularea ei muzical-interpretativă, a oferit chiar puțină magie.

Doina MOGA

Un festival inedit - România 100

În perioada 8 - 10 mai, a.c., la inițiativa cunoscutului muzician Sorin Petrescu, Filarmonica din Arad a organizat un șir de manifestări sub genericul „România 100”, pentru a marca în acest fel, Centenarul Marii Uniri. Seria a cuprins un concurs de compoziție, un concert coral și unul vocal-simfonic și a îmbrăcat un caracter inedit prin bogăția de semnificații, entuziasmul participanților și numărul mare de spectatori.

La concursului de compoziție, premiul întâi a fost obținut de Sebastian Androne Nakanishi cu lucrarea *Communio aurea*, de departe cea mai valoroasă lucrare dintre cele prezentate. Pornind de la semnificația cuvântului

Sorin Petrescu

„kintsugi” care în japoneză înseamnă lipirea cu foițe de aur a cioburilor unui vas, autorul face o paralelă cu semnificația „Unirii”, pe care acesta o vede mai degrabă ca pe o re-unire. De altfel, ideea de sinteză este prezentă pe parcursul întregii lucrări, datorită tehnicii prin care aceasta este realizată. Compozitorul lipește texte în patru limbi diferite, teme din alte lucrări ale sale și le topește toate într-un creuzet, realizând o fuziune perfectă între tradiție și modernitate, între național și universal. Abordând un stil pragmatic, dar în care deslușim vagi ecouri exotice, autorul realizează o lucrare frumoasă în adevăratul sens al cuvântului, care a cucerit atât specialiștii, membri marcanți ai muzicii românești contemporane, cât și publicul spectator.

Nu putem să trecem mai departe fără a aminti și ceilalți laureați: Sebastian Țună, premiul II, pentru lucrarea *România 100*, Alexandru Ștefan Murariu, premiul III pentru lucrarea *Rotundul Țării* și Izabela Emanuela Vieru, mențiune, pentru lucrarea *Nu plânge, maică Românie*. Fiecare partitură premiată a adus un aer proaspăt, s-a remarcat prin inovație și originalitate, dovedind totodată și deținerea unui bagaj solid de tehnică și măiestrie componistică.

Membrii juriului: prof.univ.dr. Viorel Munteanu (Universitatea de arte „George Enescu” Iași), Adrian Pop (Academia de Muzică „Gheorghe Dima” Cluj) și Andrei Tănăsescu (Universitatea Națională de Muzică București) au avut de aceea un rol dificil în a selecta și a aprecia lucrările înscrise în concurs, toate dovedindu-se de o reală calitate artistică.

A doua zi, cert coral sub genericul „Vivat Europa”, susținut de Corul Academic al Filarmonicii din Arad, sub bagheta dirijorului Robert Daniel Rădoiaș. Concertul a

impresionat prin larga și bogata paletă de lucrări, care au trecut în revistă un repertoriu amplu, pornind de la Rossini până la Vasile Timiș, într-o expresie colorată, vizând multiculturalismului specific creației europene. O mențiune specială se cuvine a face pieselor: *Dunărea Albastră* și *Vals Imperial*, a căror transcripții se constituie în adevărate pietre de încercare pentru orice formație corală. La pian s-a aflat Sorin Dogaru, care prin dozajul sonor a secundării cu discreție a principalilor actori, prin performanța și inteligența artistică, s-a dovedit a fi nu doar un strălucit solist, ci și un rafinat acompaniator.

Ultimul și punctul culminant al Festivalului l-a constituit concertul vocal-simfonic susținut de Corul Academic și Orchestra Simfonică a Filarmonicii din Arad, dirijate de Romeo Rîmbu (care s-a achitat cu brio de sarcina dificilă pe care a avut-o). Solistul concertului a fost Sorin Petrescu, iar dirijorul corului Robert Daniel Rădoiaș.

Sub semnul unității României în contextul națiunilor europene, concertul a reunit atât lucrări românești: Andrei Tănăsescu - *Tropaeum Traiani*, p.a.a., Viorel Munteanu - *Glasurele Putnei*, Adrian Iorgulescu - *Rondoul de noapte*, Adrian Pop - *Etos*, cât și străine (Max Bruch - *Melodie românească*, Franz Liszt - *Rapsodia română*).

Un cuvânt aparte se cuvine a fi menționat despre solistul concertului - Sorin Petrescu, personalitate complexă și unică în peisajul muzical românesc și european, care strălucește de fiecare dată, poate și datorită multitudinii de fațete pe care le îmbracă talentul sau: solist concertist, membru al cunoscutului ansamblu de muzică de cameră Trio „Contraste”, orchestrator, manager de succes și promotor constant al creației românești atât în țara cât și peste graniță. Sorin Petrescu a reușit și de această dată să depășească dificultățile cvasi insurmontabile ale partiturii lisztiene, inducând spectatorului fiorul extatic și vibrația unei trăiri pe care știe s-o împărtășească cu atâta

Sebastian Țună, Izabela Emanuela Vieru, Sebastian Androne Nakanishi, Alexandru Ștefan Murariu

măiestrie și lejeritate. Foarte popular, dar de o modestie aristocratică ce face să strălucească și mai mult caratele succeselor sale, Sorin Petrescu s-a dovedit a fi o stea luminoasă în contextul Festivalului arădean pe care l-a inițiat.

Festivalul de la Arad, în toată splendoarea manifestărilor sale, a fost un regal de inspirație și performanță artistică, din păcate irepetabil...

Andrei TĂNĂSESCU

Omagiu lui György Ligeti în Transilvania natală

De curând, am avut plăcerea și deosebita onoare de a fi fost invitat să-mi aduc contribuția la o conferință de muzicologie de cel mai înalt nivel. Bogăția de invitați internaționali de prestigiu și consistența exemplară a subiectelor abordate au făcut ca întregul eveniment să se întindă pe durata a două zile, 21 și 22 mai 2018. A fost fixată astfel, într-o cheie de ireproșabilă ținută academică, inaugurarea celei de-a doua ediții a festivalului pe care, cu multă eficiență, pasiune și cordialitate, Bianca Țiplea-Temeș îl organizează la Cluj și la Târnăveni în onoarea lui György Ligeti. E vorba despre un festival care, după cum îi spune și numele - „Omagiu lui György Ligeti în Transilvania natală” -, își propune să acrediteze nu numai prin vorbe mari și patriotisme de moment, dar mai ales prin acțiuni concrete, ponderea formativă deloc neglijabilă deținută de fondul transilvănean în devenirea și creația ligetiană. În definitiv, pe drept cuvânt și fără teama gestului hazardat se pot emite despre „transilvăneanul Ligeti” calificative superlative, precum cel notat chiar de către organizatoare într-un comunicat de presă: „nu greșim dacă afirmăm că György Ligeti este poate cea mai marcantă personalitate artistică a secolului XX plecată de pe teritoriul Transilvaniei”. Nici nu se putea, prin urmare, ca un creator de asemenea calibru să nu aibă parte tocmai „la el acasă” de o recunoaștere măcar pe potriva celei de care se bucură peste tot în lume. De aceea, meritele doamnei Temeș sunt cu atât mai demne de laudă.

Respectând obiectivul asumat al fiecărei ediții de festival, conferința muzicologică din acest an s-a focalizat asupra uneia dintre multiplele fațete ce alcătuiesc „universul prismatic”, „diamantul multifacetat” al muzicii lui Ligeti (ca să folosesc din nou cuvintele organizatoarei). Astfel, dacă în urmă cu doi ani, prima ediție a avut drept tematică centrală evidențierea rolului esențial pe care-l ocupă sursele folclorice (românești și maghiare) în gândirea compozitorului, cercetătorii au discutat acum dialogul stilistic și spiritual foarte fertil pe care Ligeti l-a întreținut cu curentul minimalist, în principal cel de sorginte americană. De fapt, conceptul simpozionului s-a dorit îndeajuns de generos pentru a nu se limita doar la sesizarea punctelor de intersecție dintre creația ligetiană și traseele minimalismului muzical; mai mult decât atât, ținând cont de faptul că acest curent artistic încă e departe de a-și fi epuizat capacitatea de a stârni polemici, a fost vizată comunicarea unor lucrări profilate exclusiv în jurul unor semnături creatoare sau tehnici minimaliste. Așa se și justifică inspiratul titlu al conferinței - „Ligeti: un portret cu Reich și Riley” -, parafrazat de fapt după acel emblematic *Selbstportrait mit Reich und Riley (und Chopin ist auch dabei)* compus de Ligeti pentru două pianе.

Începusem prin a evidenția înalta autoritate profesională a participanților din străinătate, care de altfel au și fost majoritari. Într-adevăr, în această privință m-aș simți

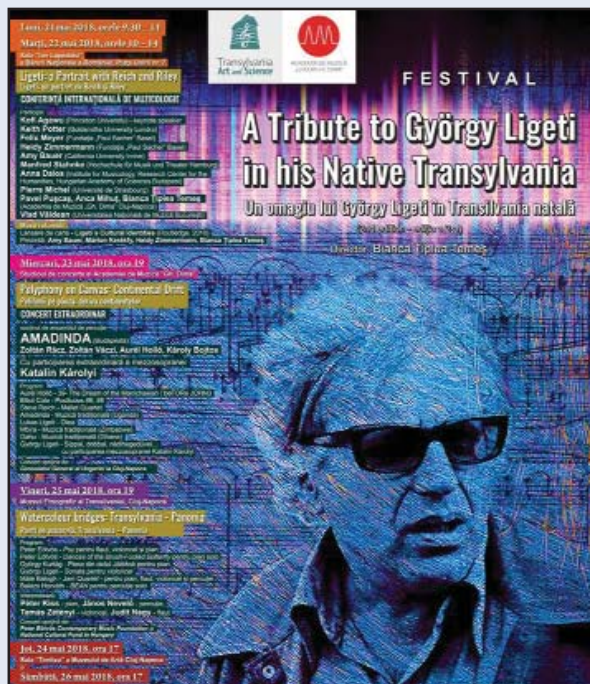
chiar dator să arăt că, în calitatea mea de participant cu vârsta cea mai fragedă, dar și de produs al muzicologiei românești, încă aflată-n toiul strădaniei de a-și lepăda zalele provinciale, n-am avut încotro și, pomenindu-mă în compania unor atât de prestigioase somități, m-am lăsat cuprins de o oarecare intimidare. Numele multora dintre ele îmi erau cunoscute din lecturile de specialitate, iar faptul că totuși nu mi-am înghițit limba s-a datorat tocmai atenției pline de bunăvoință pe care nu au pregetat să mi-o acorde, în pofida tuturor timidităților și bălbâielilor mele. De altfel, tot în această privință a „emoțiunii ce apasă”, trebuie să adaug că a existat un aspect în legătură cu al cărui caracter intimidant au putut cădea de acord mai toți invitații: locul de desfășurare al simpozionului, anume sala „Ion Lapedatu” a filialei din Cluj a Băncii Naționale a României. În condițiile în care mai tot muzicologul s-a obișnuit să conferențieze de la catedre sau pupitre mai mult sau mai puțin prăfuite, toți participanții s-au arătat impresionați de găzduirea într-o atât de somptuoasă și selectă încăpere.

Dar să arăt totuși cine și despre ce s-a vorbit de fapt. Nimeni altul decât Kofi Agawu (Princeton University), reputatul etnomuzicolog și semiotician, a fost *keynote speaker*, el deschizând sesiunea de comunicări cu câteva „reconsiderări asupra legăturilor lui Ligeti cu muzica africană”. Perspectiva propusă s-a dovedit de fapt mai largă, căci conferențiarul a arătat în ce măsură li se poate atribui acuratețe etnomuzicologică bine cunoscutele preocupări pe care compozitori occidentali de prim rang precum Ligeti sau Steve Reich le-au nutrit pentru muzica africană. Faptul că el însuși e născut în

Ghana; faptul că deține deci o expertiză „din interior” i-a permis lui Agawu să analizeze critic modalitățile în care Ligeti și Reich au folosit particularități ritmice și timbrale specifice anumitor comunități muzicale tradiționale din Angola, Uganda, Republica Centrafricană și Zimbabwe. Observând că nu puține dintre aceste tehnici extrase din muzica africană au ajuns să fie asociate, chiar și într-un mod superficial, cu tehnici ale avangardei europene; aducând totodată interesante exemple din creația unor compozitori africani contemporani, Agawu a ajuns la concluzia - de bun simț de altfel - că „puterea talentului componistic individual transcende particularitățile materialelor unui compozitor”.

Unul dintre discipolii lui Ligeti, compozitorul Manfred Stahnke (Hochschule für Musik und Theater Hamburg), a examinat mai apoi explorările desfășurate de maestrul său în domeniul sistemelor de acordaj hibride și al microtonalității. Preocuparea aceasta e sesizabilă în unele din ultimele și cele mai valoroase lucrări ligetiene (*Concertul pentru vioară*, *Sonata pentru violă solo* și *Hamburgisches Konzert* pentru cvartet de corni), ea reprezentând totodată - alături de improvizație și ritmuri pulsative - fundamentul constant al compozițiilor și scrierilor muzicologice semnate de Stahnke.

Deosebit de dens conceptual și rafinat stilistic s-a dovedit studiul propus de Amy Bauer (University of California, Irvine), unul dintre exegeții principali ai creației lui Ligeti. Ea s-a concentrat asupra modurilor în care studiile pentru pian și orgă compuse de Ligeti în anii 1960 (*Vertige*,

Volumina, Harmonies) ilustrează fascinația aproape obsesivă a compozitorului față de algoritmi mecanici și repetitivi, notați sub forma unor „coduri” care declanșează rezultate muzicale imprevizibile, nu de puține ori aflate „în răspăr” cu dictatele impersonale ce ghidează funcționarea schemei pre-compoziționale. Arătând limitările ce marchează relația dintre regula algoritmică și practicile de interpretare, Amy Bauer a evocat în legătură cu aceste lucrări o veritabilă „estetică a eșecului”, o „maladie frumoasă” care îi provoacă pe muzicieni să se elibereze de bagajul copleșitor al tradiției și să regândească posibilitățile interpretative.

Tot cu referire la creația ligetiană, Heidy Zimmermann, membră a colectivului de cercetare și custode al Fundației Paul Sacher, a investigat modul în care, încă de la sfârșitul anilor '40, Ligeti a promovat un tip de minimalism *avant la lettre* prin vehicularea unor motive muzicale de tip mecanic sau a unor strategii de esențializare a mijloacelor componistice. Pe baza acestei abordări autoarea a adus în discuție contrastul dintre minimalismul ligetian și cel american, pe care compozitorul l-a descoperit abia în 1972. În plus, ea a încadrat tot în această direcție și notoriul *Poème symphonique* pentru 100 de metronoame din 1962, prezentând pentru prima oară pelicula, până nu demult considerată pierdută, pe care s-a înregistrat premiera publică a lucrării.

În aceeași zonă de interes, Pierre Michel (Université de Strasbourg) a propus unele criterii de înțelegere a noului vocabular muzical apărut în creația lui Ligeti, după contactele acestuia cu Terry Riley și Steve Reich. E vorba despre o anumită „perioadă de incertitudine” a compozitorului (mijlocul anilor '70); multe din compozițiile sale de atunci invită la o interesantă cercetare în paralel cu lucrări scrise de Reich sau Riley în aceeași ani, lucrări la care de altfel însuși Ligeti făcea explicite referiri. De asemenea, un alt compozitor american, Conlon Nancarrow, și-a lăsat amprenta și asupra creației târzii a lui Ligeti: sub titlul „Mr. Hide and Dr. Seek: Conlon Nancarrow meets György Ligeti”, comunicarea lui Felix Meyer, directorul Fundației Paul Sacher, a prezentat savuroasa interacțiune dintre cei doi compozitori, desfășurată preponderent pe cale epistolară, datorită naturii excentrice și retractile a lui Nancarrow. Tot o privire în paralel a propus și Pavel Pușcaș (Academia „Gh. Dima”, Cluj), avansând binomul „minimalism *versus* maximalism” ca pe o categorie estetică în măsură să facă posibilă comparația între personalitățile creatoare ale lui Ligeti și Kurtág.

Sesiunea de comunicări dedicată curentului minimalist (înscrisă sub genericul „Inside the minimal loop”) a fost deschisă de către un reputat specialist al acestui repertoriu, Keith Potter (Goldsmiths University of London). Bazându-se pe o cercetare plină de acribie a schițelor compozitorului (găzduite de aceeași Fundație Paul Sacher din Basel), analistul a aruncat o lumină inedită asupra celebrei „înlănțuirii de 11 de acorduri” care organizează melodic, armonic și tonal *Music for 18 Musicians*, deja legendara lucrare ce a propulsat numele lui Steve Reich dincolo de granițele muzicii academice. Creația aceluiași compozitor a constituit obiectul de interes al lucrării mele, în care m-am axat pe rolul foarte semnificativ deținut de tehnica transcrierii melodiei vorbirii atât în lucrările timpurii elaborate de Reich prin intermediul experimentării cu bucla

de bandă (*It's Gonna Rain, Come Out*), cât și în compoziții mai recente (dintre care cea mai valoroasă rămâne cvartetul de coarde *Different Trains*). Anca Mihuț (Academia „Gh. Dima”, Cluj) a deschis în schimb o perspectivă interdisciplinară, realizând un vast periplu prin tehnicile și ideile estetice novatoare ce au dus la apariția unui stil minimalist în spectacolul de teatru modern.

În fine, o instructivă perspectivă asupra gradului în care se poate vorbi despre un minimalism muzical est-european au adus Anna Dalos (Institutul de Muzicologie din Budapesta) și Bianca Țiplea-Temeș (Academia „Gh. Dima”, Cluj), fiecare în parte abordând repertoriul țării sale. Astfel, din comunicarea doamnei Temeș am putut reține faptul că ipoteza unui minimalism românesc trebuie luată în considerare cu serioase rezerve, mai degrabă poziționând-o „outside the minimal loop”, întrucât artiștii români care s-au apropiat de acest curent (Corneliu Dan Georgescu, Octavian Nemescu, Aurel Stroe, Mihai Mitrea Celarianu, Lucian Meșianu, Liviu Glodeanu) au făcut-o pe cu totul alte coordonate decât americanii. Anume, rezonanța minimalistă sesizabilă în unele lucrări ale lor se datorează în principal faptului că se inspiră din sonorități arhaice (de exemplu folclorul copiilor) sau că își propun să concretizeze artistic acel intens dezbătut concept al „arhetipului”. Pe de altă parte, după cum a demonstrat Anna Dalos, cultura maghiară din aceeași perioadă nu se afla nici pe departe într-o aceeași stare de izolare precum cea românească

Kofi Agawu, Vlad Văidean, Heidy Zimmermann, Márton Kerékfy, Pavel Pușcaș, Felix Meyer, Manfred Stahrke, Amalia Blănaru, Bianca Temeș, Anca Mihuț, Keith Potter, Pierre Michel, Amy Bauer (de la stânga la dreapta)

(stare ce a determinat măcar parțial „răstălmăcirea” minimalismului de către artiștii români), așa încât tinerii compozitori maghiari au avut posibilitatea să intre în contact direct cu tot mai popularul repertoriu minimalist (Steve Reich, de pildă, a fost invitat la un moment dat în Ungaria, iar unele din lucrările sale au fost interpretate inclusiv în primă audiție la Budapesta), așadar să compună într-un stil minimalist mult mai vădit influențat de maniera americană.

Simpozionul s-a încheiat cu o masă rotundă, în care s-au reunit editorii (Amy Bauer și Márton Kerékfy) și doi contributori (Heidy Zimmermann și Bianca Țiplea-Temeș) ai recent apărutului volum *György Ligeti's Cultural Identities* (Routledge, 2018). Prezentat și lansat cu această ocazie și în România, volumul respectiv marchează fără îndoială o etapă de căpătâi în cunoașterea aprofundată a creației ligetiene. Iar prezența unui nume românesc între autorii publicați de către prestigioasa editură britanică nu poate decât să constituie un motiv de bucurie pentru muzicologia noastră.

Vlad VĂIDEAN

Fenomenul Amadinda

Uragan. Descătușare halucinantă de energie. Mașinărie imensă, de o precizie incredibilă. Sangvinitate, și în interpretare, și în comportament. Personalități solare, incisive, dar acordate între ele cu o perfecțiune aproape cosmică. Bucurie extatică a sunetului, a ritmului, a cântului împreună.

Amadinda s-a format în 1984, când patru tineri percuționiști, absolvenți ai Academiei de Muzică *Franz Liszt* din Budapesta, au decis să facă muzică împreună. Era vorba despre Zoltán Rácz, Zoltán Váczi, Aurél Holló și Károly Bojtos. Le-au scris muzică James Wood, John Cage, György Ligeti, Steve Reich. Și mulți alții. Prin anii '90 au început să cerceteze muzicile tradiționale, să își construiască singuri instrumente și să își compună singuri muzici. Și-au creat astfel un repertoriu unic care i-a purtat timp de aproape 35 de ani pe toate continentele.

Suntem în mai 2018. Clujul, mustind molcom de soare, găzduiește a doua ediție a unui festival și el deocamdată unic în România. Inițiat și condus cu inteligență și pasiune de muzicologul Bianca Țiplea Temeș, prin asociația *Transylvania Art and Science*, Festivalul Ligeti - în denumirea sa completă *A Tribute to György Ligeti in his Native Transylvania* ("Omagiul lui G. Ligeti în Transilvania natală") își propune să aducă muzicologi, compozitori și interpreți de top într-un interval redus de timp (anul acesta 21-26 mai), omagiind de fiecare dată o altă fațetă a compozitorului.

După o primă incursiune în influențele folclorului românesc și maghiar asupra limbajului ligetian, în ediția 2016, a venit rândul influențelor minimaliste (transportate, după cum spunea chiar Ligeti, într-un limbaj "maximalist"), influențe venite și pe filieră americană, dar și dinspre continentul african cu poliritmiile sale fascinante.

Prezența cvartetului de percuție Amadinda era, iată, o necesitate în acest context.

23 mai. Studioul Academiei de Muzică "Gheorghe Dima" fierbe. Suntem prăbușiți pe scaune, pârliti de soare, obosiți de repetiții, cursuri și alte activități. Sala, umplută abia pe trei sferturi. Începe sesiunea, înțelegem. Pe scenă în schimb s-a revărsat aparent cornul abundenței: tobe de lemn, vibrafoane, marimbafoane, gonguri imense, multe instrumente neidentificabile. Oare unde o să aibă loc interpretii? Un om se apropie tăcut de buza scenei și dă drumul unui aparat vechi de radio. Amadinda intră pe scenă. Nu mai sunt tinerii de acum 35 de ani. Și începe.

În cinci minute nu mai e nimeni obosit.

În contextul festivalurilor de profil (dar nu numai), în contextul oboselii și blazării generalizate la final de an universitar, în contextul nefericit al unor programe de multe ori mediocre, dintr-un punct sau altul de vedere, este foarte rar ca un concert să producă o asemenea infuzie de adrenalină, de vitalitate, de plăcere în cel mai sincer sens al cuvântului. Un *refresh* al sufletului, dar și al minții, căci sunt convinsă că toți compozitorii din sală au plecat, ca și mine, cu idei și cu chef de a scrie.

Prima lucrare a aparținut percuționistului Aurél Holló: *The Dream of the Manichaean* / *beFORe JOHN3* (1997). Excepțională. O lucrare pentru trei marimbe, repetitivă, îmbibată de poliritmii, un *perpetuum mobile* pe o pulsație unică cântat cu o precizie chirurgicală, pe dinafară, ceea ce m-a făcut să cred că este vorba despre *pattern*-uri repetitive minuțios

notate dar inserate în discurs la voința interpretului (în caz contrar, avem de a face cu niște extraterestre). La un moment dat unul dintre percuționiști are un moment quasi-solistic la o masă de obiecte și mici instrumente diverse. Posibilitățile timbrale ale marimbafonului sunt exploatare cu inventivitate (de la ciocan de burete la arcușe).

Am intrat apoi în universul sonor al lui Elliot Cole: *Postludes #6 și #8* (2012), două piese dintr-un ciclu de opt. Cei patru interpreți au cântat la un singur vibrafon, într-un mod neconvențional pentru instrument și anume, fiecare cu câte două arcușe. Un moment hipnotic, de o frumusețe aproape dureroasă care îți făcea pielea de găină, datorată nu numai măiestriei compozitice, dar și bizareriei timbrale.

După două bijuterii sonore, piesa lui Steve Reich a părut, în mod paradoxal, mai fadă. *Mallet Quartet*, pentru două vibrafoane și două marimbafoane cu cinci octave, este articulată pe clasicul model repede-lent-repede și este un tip de muzică la care orice sunet greșit ar fi la fel de evident ca o bombă; a fost cântată, în mod evident, impecabil. Partea lentă în care timpul se dilata brusc mi s-a părut cea mai reușită.

A doua parte a concertului a prezentat muzici tradiționale și o lucrare de Ligeti scrisă special pentru Amadinda și pentru mezzosoprana Katalin Károlyi, invitata specială a seriei. Este vorba despre capodopera *Síppal, dobbal, nádihgedüvel* ("Cu fluier, tobe și scripcă"), un ciclu de șapte cântece maghiare compus în anul 2000 pe texte de Sándor Weöres. Imaginile create sunt suprarrealiste, iar cuvintele folosite, de multe ori imagine.

În piesa a doua, "Cântec de joc", vocea este dublată de gonguri thailandeze și boluri japoneze imense; în piesa a cincea, "Vis de mere", percuționiștii cântă la muzicuțe; în piesa a șasea, "Gaiță", vocea, care rostește numai cuvinte fără noimă, e tratată drept

un instrument de percuție. Absolut minunată lucrarea, absolut minunată cântăreața, înveșmântată într-o rochie la fel de colorată ca limbajul ligetian.

În ceea ce privește muzicile tradiționale, s-a început cu un instrument care a determinat chiar numele ansamblului: *amadinda* ("clape sunătoare"), xilofonul "din bușteni" (*logxylophone*) din Uganda. Din nou, cei patru percuționiști au cântat la un singur instrument. A doua muzică, delicată și rafinată, a fost din Zimbabwe, *Mbira* - care a preluat numele instrumentului cu lamele metalice ciupite. Muzica din Ghana (*Gahu*), constituită din poliritmii între doua instrumente "de acompaniament", de tipul cow-bell (*gankogui* și *axatse*) și doi "toboșari" (*kaganu*, *kidi*, *sogo* și *goba*), s-a accelerat puternic spre final. Uraganul s-a dezlănțuit în finalul concertului, în muzica polineziană (*Otea*). Tobele de lemn din Tahiti erau interesate de fapt ca semnale pentru începerea unor noi figuri ritmice. Senzațională bucuria totală care i-a cuprins, ca într-o transă, pe cei patru oameni care cântă din 1984 împreună, care se uitau unul la altul și aproape râdeau de plăcere pe scenă. Transfigurantă și infecțioasă, pentru că am plecat toți metamorfozați, mai ales după bisul delicios: "nu mai putem cânta la percuție, așa că ne vom folosi de voci", au declarat interpreții transpirați, oferindu-ne o varianta genială a "Story"-ului lui John Cage, partea a doua din *Living Room Music*, pe text de Gertrude Stein (*The World is Round*).

Și uraganul a dispărut, așa cum a sosit. A reușit să ne ia cumva și pe noi cu el.

Diana ROTARU

foto: Liviu Diaconescu

Festivalul Internațional „Sigismund Toduță”, ediția a IV-a

Concertul de deschidere

Clujul a fost din nou în sărbătoare în cursul lunii mai (11-17 mai), când a avut loc Festivalul Internațional „SIGISMUND TODUȚĂ”, ediția a IV-a. Organizată de Academia de Muzică „Gheorghe Dima” (prof. univ. dr. Vasile Jucan – președintele festivalului) și Fundația „Sigismund Toduță” (prof. univ. dr. Ecaterina Banciu – directorul festivalului), manifestarea din acest an a fost dedicată comemorării personalității reputatului compozitor și formator de școală muzicală în spațiul academic clujean, de la a cărei naștere s-au împlinit 110 ani (1908-1991). Această a IV-a ediție s-a derulat sub genericul „La obârșie, la izvor”, iar programul a oferit publicului concerte cu repertoriu din creația lui Sigismund Toduță și a clasicilor consacrați, prime audiții ale compozitorilor contemporani și numeroase cursuri de măiestrie pentru studenții muzicieni.

Concertul de deschidere a festivalului din seara zilei de 11 mai a cuprins un program variat, jalonat în patru părți: un recital coregrafic, câteva lucrări instrumentale, o secțiune de arii și lieduri, evenimentul încheindu-se cu un recital susținut de Grupul „Ad Libitum Voices”.

În deschiderea programului am urmărit un *Poem coregrafic* pe muzica lui Sigismund Toduță (coregrafia: Horațiu Cherecheș). Ca un preambul, lect. univ. dr. Nicoleta Demian, semnatara regiei și a selecției fragmentelor muzicale, ne-a devoalat câteva gânduri despre viziunea sa regizorală asupra lucrării, subliniind faptul că *Poemul coregrafic* este o alegorie a multiplelor fațete ale

nevoii de dragoste și comunicare interumană: *Stilul baroc-românesc al muzicii lui Sigismund Toduță m-a determinat să apelez la mitologia românească unde zburătorul este simbolul vrajei primei iubiri. Și astăzi, ca întotdeauna, pasiunea, renunțarea, împlinirea, deziluzia sunt fațete ale aceleiași etern sentiment – iubirea.* Tinerii dansatori (Mária Kovács, Tudor Stupar, Mihai Ciocmărean) au devenit expresia frumuseții intangibile și a dragostei imposibile și ne-au purtat prin dansul lor hieratic în visul de iubire al tinerei fete care prinde viață atunci când se îndrăgostește de un tânăr, vrăjtit, la rândul său, de frumusețea ei; trupurile lor parcă au vorbit și cântat în timp ce dansau împreună.

Lucrarea *Triptic* (1997/2015) de Adrian Pop a fost prezentată în primă audiție absolută de către Orchestra simfonică a Filarmonicii „George Enescu” în decembrie 1997. În cadrul concertului de deschidere, soliștii Irina Mihaiu și Adrian Mihaiu au revelat prin dansul lor atmosfera și povestea plasată în Transilvania sfârșitului de secol XIX, interpretând cu pasiune dansul-pantomimă din partea I, *pas-de-deux*-ul personajelor principale, soț și soție, din partea a II-a și un antrenant dans popular – un *hărtaș* din Țara Moșilor (partea a III-a).

În a doua secțiune a programului am ascultat câteva lucrări instrumentale semnate de Enescu, Ravel, Prokofiev, interpretate cu talent și sensibilitate de tineri talentați și multipremiați la concursuri prestigioase: pianistul Cadmiel Boțac, violonistul Francesco Ionașcu, acompaniat la pian de

Alexandru Lazăr.

Ariile și liedurile pe care le-am ascultat în partea a treia au fost scrise de compozitori clujeni, descendenți ai școlii componistice întemeiate de Sigismund Toduță. Acestea au fost interpretate de soprana Renáta Gebe-Fügi, mezzosoprana Melinda Duffner, basul Sándor Köpeczi. Interpreții au revelat resorturile expresive ale acestor creații, în deplină congruență cu intențiile compozitorilor: forța poetică și virulența textuală deosebite din liedul *Ură* de Cristian Bence-Muk, pe versuri de Alexandru Macedonski; tensiunea apăsătoare și lirismul melopeei din liedul *Melancolie* de Șerban Marcu; tristețea în fața trecerii inevitabile a anilor din liedul *Alean* de Ciprian Pop pe versuri de George Bacovia.

Programul s-a încheiat cu Grupul „Ad Libitum Voices” care a abordat un repertoriu variat, acoperind o vastă paletă stilistică: piesa *Vârsta de aur a dragostei*, compusă și adaptată de Răzvan Metea special pentru „Ad Libitum Voices” (la pian, lect. univ. dr. Mira Gavriș) și *Cântecul Cununii* de Sigismund Toduță, precum și două piese din repertoriul muzicii pop: *Yesterday* și *Can't help falling in love*.

La final, publicul a aplaudat frenetic acest program generos ce s-a constituit într-un preambul al complexității, varietății și consistenței Festivalului.

Cristina PASCU

Concertul de încheiere

În 17 mai, a.c., s-au împlinit exact 110 ani de la nașterea compozitorului, muzicologului și pedagogului Sigismund Toduță, dată care, în același timp, a marcat și Recitalul Cameral de încheiere a Festivalului Internațional ce îi poartă numele. Pe cât de complexă s-a arătat luna mai, atât de complex a devenit și Festivalul în sine, fapt ce s-a cristalizat atât în diversitatea evenimentelor cât și la nivelul programelor concertelor și recitalurilor.

Concertul final a fost structurat în două părți ample: o primă parte cu lucrările premiate la Concursul Internațional de Compoziție (de la), ediția a II-a, 2017, ale tinerilor compozitori István Gergely, Sonja Mutić, Aurelian Băcan și Sebastian Țună, iar o a doua parte, dedicată în exclusivitate pianului. În ambele părți accentul a căzut pe generațiile tinere, compozitori și interpreți ai școlii clujene.

În deschidere am ascultat părțile *Ostinato* și *Cantabile*, din *Suita pentru harpă „Yoko”* de Sigismund Toduță, în interpretarea talentatei harpiste Kinga Szabó. A urmat o lucrare reprezentativă din creația todufiană, terminată în 1978, succedată de lucrări camerale: *Hommage à trois*: triptic pentru harpă, clarinet și marimba de István Gergely (Premiul Special), în interpretarea tinerilor Ioana-Catinca Mureșan (harpă), Sergiu Cebotari (clarinet) și Katalin Máté (marimba); *Pulsar*:

trio pentru flaut, violă și harpă de Sonja Mutić (Premiul III), în interpretarea lui Henrik Portik (flaut), Orsolya Benczédi (violă) și Kinga Szabó (harpă); *Cosmic scenes*: trio pentru clarinet, violoncel și harpă de Aurelian Băcan (Premiul II), în interpretarea clarinetistului Cristian Ciolacu, violoncelistului Teofil Borș și harpistei Alexandra Cotoros; și nu în ultimul rând, *Stop and go*: trio pentru flaut, harpă și percuție de Sebastian Țună (Premiul I), în interpretarea talentaților muzicieni Henrik Portic (flaut), Oana Prisăcariu (harpă) și Anton Vântur (percuție).

În cea de a doua parte s-a păstrat aspectul cameral, însă centrul de greutate s-a îndreptat spre lucrări pianistice din repertoriul internațional semnate de Serghei Prokofiev, Frédéric Chopin și Maurice Ravel, dar și de compozitorii

clujeni Tudor Feraru, Răzvan Metea și Cristian Bence-Muk, respectiv lucrări *solo* pentru două piane, interpretate de premianții Concursului de Muzică de Cameră Duo Pianistic.

„Recitalul de pian” din cea de a doua parte a fost deschis de pianistul Ștefan Macovei, care a interpretat Tudor Feraru, *Sonata*, partea I (*Romanza*) și Serghei Prokofiev, *Sonata pentru pian nr. 7*, op. 83 în Si bemol major. Seara a fost încheiată cu lucrări dedicate repertoriului pentru două piane; Răzvan Metea: *Marriage* și Frédéric Chopin: *Rondo op. 73* în Do major, în interpretarea Evanghelinei Asoltanei și a lui Albert Bursuc,

urmând ulterior Cristian Bence-Muk: *Câteva scene muzicale de groază* și Maurice Ravel: *Introduction & Allegro*, în interpretarea pianistelor Cristina Pop și Denisa Macovei.

Recitalul de încheiere, deși aparent puțin aglomerat și poate uneori cu mici decalaje și scăpări, a avut un real succes, iar colaborarea dintre compozitori și interpreți, fiecare deținând un palmares valoros, a oferit un plus de calitate evenimentului. Aș dori să felicit atât interpreții, compozitorii, cât și organizatorii, și le doresc mult succes în activitatea lor!

K.P.L.

Congresul Internațional de Semnificație Muzicală la Cluj

Extinzând paleta diversității, în acest an, Festivalul Internațional „Sigismund Toduță” a găzduit una dintre cele mai prestigioase manifestări dedicate muzicologiei: cea de-a XIV-a ediție a Congresului Internațional de Semnificație Muzicală (11-15 mai) cu tema „Music as Cultural Heritage and Novelty”. Prezenta ediție a congresului a găzduit 75 de participanți din 23 de țări și 4 continente sub conducerea muzicologul și semioticianul Eero Tarasti (Helsinki), alături de muzicologul Oana Andreica (Cluj-Napoca). Sesiunile științifice, conturate în jurul unei tematici vaste, au abordat subiecte din muzica clasică, psihologie, percepție, cogniție, interpretare muzicală, strategii narative, muzică populară, creație contemporană, cultură națională, educație, pedagogie etc.

Referitor la tematica aleasă pentru acest an, Eero Tarasti a oferit un mesaj de întâmpinare în caietul-program al congresului a cărui lectură determină cititorul să reflecteze asupra unor noi orizonturi în abordarea termenilor „cultură”, „muzică” și „semnificație”: „...Muzica privită din perspectivă culturală este larg dezbătută în întreaga cercetare muzicologică, începând de la studiile clasice la etnomuzicologie și sociologie muzicală; mai mult decât atât, simpozionul nostru, localizat de această dată în Transilvania, are o istorie lungă și bogată atât din punct de vedere muzical cât și tradițional. [...] S-ar putea spune că congresul are o diversitate și multilateralitate mai pronunțate ca niciodată. O mare varietate de abordări metodologice și epistemologice sunt oferite pentru investigarea aceluiași fenomen. [...] Dar ar fi de prisos să mai repet că liantul de legătură, în toată multiplicitatea, este dat de faptul că muzica are o însemnătate, are o semnificație... și mai întâi de toate are un impact puternic în viețile noastre.”

De-a lungul a 35 de ani, Congresul Internațional de Semnificație Muzicală a constituit (cel puțin) un **semn** pe firmamentul profesional al cercetătorilor aflați în căutarea de noi **semne** și **semnificații**.

Cristina ȘUTEU

DHC în 3D: Doctor Honoris Causa cu valențe tridimensionale la Academia de Muzică din Cluj

Inedit și eterogen – acești doi termeni caracterizează foarte bine întreaga paletă de evenimente artistice, științifice și culturale care s-au desfășurat la Cluj-Napoca în perioada 11-17 mai 2018 prin juxtapunerea Festivalului Internațional „Sigismund Toduță” (ediția a IV-a) și a Congresului Internațional de Semiotică Muzicală (ediția a XIV-a). Valența festivă a primit o conotație aparte prin faptul că trei personalități au fost distinse cu înaltul titlu de *Doctor Honoris Causa*: muzicologul Valentina Sandu-Dediu de la *Universitatea Națională de Muzică*, București (în 12 mai), compozitorul finlandez Kalevi Aho (în 13 mai) și compozitorul bolivian Agustín Fernández de la *Newcastle University* (în 15 mai).

Valentina Sandu-Dediu – „formator și lider de opinie”

Oficierea ceremoniei a fost condusă de prof. univ. dr. Vasile Jucan – rectorul Academiei de Muzică, iar prof. univ. dr. Gabriel Banciu – președintele de Senat, a făcut cunoscute

publicului hotărârea senatului și *Laudatio*. Ceilalți membri ai conclavului academic au fost: prof. univ. dr. Vera Negreanu și prof. univ. dr. Nelida Nedelcuț – prorectorii instituției, prof. univ. dr. Elena Chircev – decanul Facultății Teoretice și prof. univ. dr. Pavel Pușcaș care, cu o retorică exemplară, a citit în limba latină textul înscris pe fiecare dintre diplomele gata pregătite pentru a fi înmânate fiecăruia dintre cei trei invitați.

Cu maximă persuasiune și pertinență prof. univ. dr. Gabriel Banciu a prezentat personalitatea distinsei doamne Valentina Sandu-Dediu, un veritabil „formator și lider de opinie” cu un parcurs de formare complex și bipolar: pian la Liceul „George Enescu” (cu Marta Paladi) și muzicologie la Universitatea de Muzică din București (la clasa profesorului Grigore Constantinescu). Portofoliul profesional include specializări la instituții internaționale de prestigiu precum Humboldt-Universität (Berlin) sau Wissenschaftskolleg zu Berlin (Institute for Advanced Study), implicare în numeroase proiecte artistice, organizații de profil și poziții de conducere (rector la *New Europe College*).

Astfel „palmaresul, notorietatea, personalitatea, puterea de comunicare și convingere, carisma și impactul asupra auditorului și cititorului, multilateralitatea activităților sau interdisciplinaritatea acestora, nivelul intelectual, artistic și

precum și dorința de a te substitui interlocutorului, de a încerca să intuiești când se plictisește și de ce. [...]

Cred că sunt multe de făcut în muzicologia românească. În primul rând să ne uităm mereu la noutățile din lume și să ne adaptăm cum putem mai adecvat la ele. [...] Am putea încerca în continuare să rescriem, pentru noile generații, istoriile muzicii românești folosind sursele existente și schimbând tonul pentru a-l epura de nuanțele nepotrivite, fie ele naționalist-agresive sau duios-lirice. [...] Cred în efortul permanent de a difuza în lume muzici românești selectate cu grijă și analizate cu uneltele metodologice moderne ale muzicologiei.

Și toate acestea sunt posibile doar alături de mai tinerii noștri colegi. În ei stă puterea de a internaționaliza muzica și muzicologia românească. Pentru ei reproduc în final un citat dintr-o conferință a celebrului romancier Kurt Vonnegut în care m-am regăsit un pic: «O să vă spun cum să faceți bani: munciți din greu. O să vă spun cum să cuceriți dragostea: purtați haine frumoase și zâmbiți tot timpul.»”.

Kalevi Aho - „compozitor prolific”

Personalitatea compozitorului finlandez Kalevi Aho a fost prezentată publicului printr-un elocvent *Laudatio* rostit de prof. univ. dr. Adrian Pop. Alături de el au fost prezenți prof. univ. dr. Gabriel Banciu, prof. univ. dr. Nelida Nedelcuț, prof. univ. dr. Elena Chircev, prof. univ. dr. Pavel Pușcaș și conf. univ. dr. Cristian Bence-Muk – directorul Departamentului de Compoziție – care a condus protocolul.

Kalevi Aho și-a început cariera academică la Universitatea din Helsinki (1974), a devenit profesor la Academia Sibelius (1988), iar din 1993 statul finlandez i-a oferit prilejul să se dedice în exclusivitate compoziției oferindu-i o „bursă de creație” la Orchestra Simfonică din Lahti.

Adrian Pop a caracterizat muzicalitatea acestui „compozitor prolific” drept „extrem de ductilă” însoțită de „tensionări expresioniste” și „fluidități jazzistice” care se perindă de la „structuri riguros unitare la cocktail-uri polistilistice”. Palmaresul său compozițional include 20 de simfonii, 29 de concerte instrumentale, 4 opere și numeroase lucrări camerale

DHC Valentina Sandu-Dediu

științific, dedicarea și implicarea” – au fost aspectele pe care prof. univ. dr. Gabriel Banciu le-a prezentat publicului cu o abordare onestă, directă și „lipsită de capcanele emoționale pe care un *Laudatio* le poate întinde”.

La momentul potrivit, muzicologul Valentina Sandu-Dediu a impresionat publicul într-un mod cât se poate de plăcut printr-un discurs realist, de impact și aproape tulburător de sincer despre rolul muzicologului și al muzicologiei românești în context contemporan. Iar acum voi satisface curiozitatea cititorului oferindu-i un fragment din mesajul rostit:

„Muzicologia nu este o profesie strălucitoare, nu produce VIP-uri și nici staruri. Cine pornește la drum să scrie despre muzică se va fi resemnat să nu aibă publicul larg de cititori al istoricului, sociologului sau filosofului. Nici măcar comunitatea muzicală nu îl va îmbrățișa cu entuziasm întotdeauna. Și până la urmă, care e, de fapt, rostul muzicologului?... Să educe, să ilumineze, să contrarieze sau să irite pe colegii interpreți și compozitori? Și oare nu va plana asupra sa suspiciunea că nu a putut practica muzica și de aceea s-a rezumat la a scrie despre ea?... Chiar dacă nu avem un public larg, nu trebuie să neglijăm comunicarea cât mai directă cu cititorul sau ascultătorul nostru. Este dificil să captivezi un ascultător de radio, un spectator de emisiuni video sau de conferințe, un student la un curs, comunicându-i cât mai atractiv concepte complicate. Stilul este important, retorică,

DHC Kalevi Aho

substanțiale. „Unul din secretele artei sale stă în capacitatea deosebită de a gândi integrat și simultan armonia, melodia și culoarea timbrală: decurge de aici faptul că în procesul său de creație, Aho nu parcurge o fază separată de orchestrare. Întrucât nu folosește nici programele de notație muzicală (nici măcar pe cel numit Sibelius), își fasonază uriașele partituri scriind de mână... Aho concepe înveșmântarea timbrală ca pe o «instrumentație psihologică» – concept deosebit de sugestiv care îi aparține.” Răspunsul lui Kalevi Aho la invitația de a-și

În țară - Cluj-Napoca

prezenta discursul a fost cât se poate de original: „Muzica este limbajul în care mă exprim cel mai bine, așa că *speech*-ul meu îl veți auzi în această seară la Filarmonică, unde Matei Ioachimescu îmi va interpreta *Concertul pentru flaut*”.

Agustín Fernández – creator de punți culturale

În momentul festiv, pe scenă alături de Agustín Fernández au fost prof. univ. dr. Gabriel Banciu, prof. univ.

dr. Ecaterina Banciu, prof. univ. dr. Pavel Pușcaș și lect. univ. dr. Lucian Ghișa. Ceremonia a fost condusă de conf. univ. dr. Cristian Bence-Muk, iar prof. univ. dr. Adrian Pop, cu un stil care, ca de obicei, captează atenția și transpune ascultătorii în contextul prezentării, a creionat biografia și activitatea profesională a compozitorului bolivian din Cochabamba – „orașul grădină”. „Creația sa îmbrățișează o largă varietate de genuri – de la simfonic cameral, vocal, coral până la electronic

și teatru muzical – abordând ocazional și genurile populare [...]”.

În prezent Agustín Fernández este titularul catedrei de compoziție de la *International Centre for Music Studies, School of Arts and Cultures* de la *Newcastle University*. Din anul 1990 cultura muzicală românească a intrat în sfera lui de interes și este preocupat în a crea punți culturale între România și Regatul Unit. Astfel, efortul lui s-a materializat prin constituirea unui grup interdisciplinar de cercetare numit *Eastern European and Russian Research Group*.

Perspectivile lui Agustín Fernández au fost confirmate în propriul discurs: „Privesc ca pe o datorie să-mi dau toată silința în a construi punți culturale între țara voastră și Regatul Unit” [...] A avea viziune este o chestiune foarte importantă, dar mai important este să muncești pentru a face ca viziunea să devină realitate. [...] Această instituție se situează la standarde mondiale în ceea ce privește educația, activitatea artistică, creativitatea, gândirea și cercetarea. Mă simt mândru de colaborările pe care le am cu voi și mândru de a fi un instrument de legătură între Academia de Muzică și *Newcastle University*.”

***

Cele trei personalități, Valentina Sandu-Dediu, Kalevi Aho și Agustín Fernández, fiecare cu propriile-i valențe, au adus contribuții semnificative în plan profesional, artistic, științific și cultural, fapt pentru care Academia de Muzică „Gheorghe Dima”, în semn de aleasă prețuire, le-a oferit înaltul titlu de *Doctor Honoris Causa*!

Cristina ȘUTEU

În țară - Timișoara

Festivalul „Timișoara Muzicală”, ediția a 43-a

Din miezul lunii aprilie, 6 săptămâni, evenimentele concertistice ale Filarmonicii „Banatul” sunt încadrate sub emblema Festivalului „Timișoara muzicală”, pornit încă din anul 1969, căutând mereu să promoveze actul interpretativ din orașul de pe Bega. Ediția a 43-a din anul acesta continuă eșalonarea evenimentelor pe o perioadă mai întinsă, dar nu așa de densă, bazându-se aproape în exclusivitate pe interpreți și formații locale, cu invitați ca în stagiunea obișnuită, pilonii desfășurării reprezentând concertele simfonice săptămânale ale instituției.

Festivalul a debutat cu lucrări de mare atracție la public: *Concertul pentru vioară* de J. Sibelius cu violonistul Armen Anassian, mai puțin expresiv, dar virtuos (dirijor Radu Popa) și o *Suită* din baletul *Spartacus* de A. Hacıaturian sub bagheta violonistului. A urmat o seară J. Brahms reconfortantă cu Gheorghe Costin la pupitru, prezentându-ne *Simfonia a III-a* și *Concertul nr.1 în re minor* cu pianistul Boldizsar Csiky. A urmat concertul dedicat maestrului Remus Georgescu, cu lucrări apreciate din creația sa: cele două oratorii, *Ecouri* și *De Profundis*, *Simfonia Triade* și cunoscuta *Exorcism*, iar ca introducere *Variațiuni Rococo* de P.I. Ceaiikovski în elevată interpretare a Alexandrei Guțu. Și-au dat concursul dirijorii timișoreni Radu Popa, Gheorghe Costin și Petru Oschanitzky. De fapt, acest concert a fost precedat și de alte două seri de muzică de cameră și corală din creația maestrului omagiat.

Dorind să marcheze și la Timișoara aniversarea compozitorului A. Vivaldi (350 de ani de la naștere), violoniștii Cătălina Trincă (concertmaestra orchestrei) și Gabriel Popa (solistul Filarmonicii) au optat pentru 5 *Cerți grossi*, prezentându-le cu aportul orchestrei camerale a instituției. Și în această ediție a Festivalului am putut urmări o ecranizare a celebrului *Murnau* dedicată lui Dracula, cu muzică pentru orchestră live a compozitorului de la pupitru dirijoral Günter Buchwald. Împlinirea efortului orchestrei și augmentarea repertorială s-a constituit în concertul de închidere a Festivalului prin prezentarea monumentalei *Simfonia nr. 9 în Re major* de G. Mahler avându-l la pupitru pe dirijorul francez Amaury du Closel, o prezență bine cunoscută publicului timișorean.

Un aport consistent l-a avut în această ediție și Corul filarmonicii pregătit cu sârguință și rafinament artistic de Iosif Todea, cum s-a dovedit în *Florilegiul* de muzică bizantină, în opusurile a capella sau vocal simfonice de Remus Georgescu și, nu în ultimul rând, în *Carmina Burana* de C. Orff, alături de Orchestra Liceului cu Radu Zaharia, de apreciat la pupitru. Dar aportul și-a adus și Corul pe voci egale, îndrumat cu perseverență de Maria Gyuris, cu emblematica-i *Cavalcadă*. În schimb, Corul Facultății de muzică pregătit de Darius Iordănescu a evoluat în opereta *Silvia* de E. Kalman.

Programul Festivalului a atras și formații camerale, precum Atheneum Brass Quintet din București, Cvartetul de clarinete Academic din Brașov sau ansamblu timișorean Percutissimo sub îndrumarea lui Doru Roman și, desigur, inegalabilul Trio Contraste care și-a îndreptat de data aceasta atenția spre amprenta jazz-ului. La un pas stilistic apropiat se situează și Band-ul Armatei SUA și Timișoara Big Band primite cu plăcere de public.

Recitalurile au format de data aceasta savoarea manifestărilor atingând nu de puține ori performanțe semnificative. Debutul lor l-a format duo-ul austriac, vioară-pian: Volkhard Steude - Cătălina Butcaru și cel vocal - Cântece de iubire - al surorilor Irina și Cristina Iordăchescu, acompaniați la chitară de Bogdan Mihăilescu. Recitalul de flaut a lui Vlad Colar cu Roxana Ardeleanu la pian a adus un plus în domeniu, urmat de cele destinate în exclusivitate pianului cu Horia Mihail din cadrul turneului "Pianul călător", cu un program de anvergură și a timișoreanului nostru Sorin Petrescu, care ne-a impresionat cu *Sonata* de J. Brahms și, desigur, oaspetele din Rusia, Eduard Kunz, cu interpretarea sa aparte, încheind ciclul cu Duo-ul Manuela și Dragoș Mihăilescu la patru mâini. Evoluția corzilor a revenit totuși prin violonista Maria Gloria Mihai acompaniată cu multă sensibilitate de Sorin Dogariu, dar din nou un Brahms, poate cel mai cântat compozitor în acest festival, cu violonista Rebecca Chan urmat de violistul Alexandru Mihai Bota, acum din Anglia, și pianistul Patrik Leung din Australia, reuniți apoi ca trio.

Multitudinii de manifestări ale Festivalului i s-au alăturat și alte concerte care au diversificat peisajul muzical timișorean.

Festivalul „Vox Mundi”

Vocile celor tineri te înalță cu adevărat

Și în anul acesta Festivalul „Vox Mundi” s-a desfășurat în orașul de pe Bega aducând în prim planul muzical, după derularea Festivalului „Timișoara muzicală”, cântarea corală, ce a fost atât de apropiată bănaștenilor din generațiile care visau și au înfăptuit în final marea unire. Cântarea corală, poate cea mai apropiată sufletului și năzuințelor majorității covârșitoare a populației din părțile vestice, a avut puterea prin ea, și un imbold pentru închegarea comunității de aceeași limbă și aceleași rădăcini. Acum, desigur, tineretului îi rămâne să preia ștabela cântării corale, sprijinit, cum ne dovedește cu prisosință organizarea festivalurilor „Vox Mundi”, de inițiativa laudabilă a celor grupați în jurul Corului Madrigal.

În cele 4 zile de Mai 2018, orașul Timișoara a găzduit un adevărat festin coral susținut de trei formații de copii și tineret din străinătate, două formații bucureștene de prestigiu și de gazde - elevii Colegiului de Artă „I.Vidu” grupați în două formații, cei mici, juniorii - „Cantanti” - și cei din clasele mai mari - Lebedele, cum li se mai spune - reuniți în Corul pe voci egale al școlii, aflat sub conducerea profesoarei care și-a făcut un nume și un renume cu acesta, Dr. Maria Gyuris. De fapt, în jurul acestui cor converg evenimentele întregului Festival din acest an, având în vedere aniversarea a 50 de ani de la începuturile datorate profesorilor Livia Balla sau Marius Tănăsescu, și activitatea neîntreruptă de 30 de ani cu rezultate remarcabile sub îndrumarea actualei dirijoare. Acest corul este o mândrie a Liceul de muzică încă de la începutul existenței sale, sub directoratul profesorului Constantin Rezachievici sau a Magdalenei Ursu.

Purtând în spate concerte, participări la festivaluri și concursuri la Marga-Caransebeș, Piatra-Neamț, Oradea, Târgu-Mureș, Târgoviște sau București, la Celiže (Slovenia), Belfort (Franța), sau Montreux (Elveția) dar și în Germania, Croația, Serbia și Ungaria, Corul timișorean a fost mereu printre

formațiile fruntașe, câștigând admirația pentru performanțele interpretative de înalt nivel artistic, greu egalabil și de invidiat. Perfecționismul implementat de dirijoare în aportul vocal intonațional și ritmic al coriștilor, susținut de un repertoriu oportun și cu responsabilitate ales, cum a dovedit-o și în prezentarea de acum, nu putea să aducă decât admirația și aprecierea deosebită a auditoriului. În Concertul aniversar din sala Liceului, minunată ca acustică pentru muzica corală, dar și în Gala Festivalului „Vox Mundi” din Sala Operei, mai puțin avantajoasă pentru acest gen, am putut urmări un regal de creații de muzică modernă și

contemporană. De la G.Faure și G.Ligeti la piese de O.Gjeilo, M.Atherton, A.Mellnäs, J.Linkola sau Fr.Biebl și de D.Voiculescu, F.Donceanu și R.Georgescu, cu *Născătoare de Dumnezeu* și emblematica *Cavalcadă*.

Programul Național Cantus Mundi, inițiatorul acestei mișcări corale și stimularea celor implicați, care au înțeles importanța acțiunii, a găsit sprijinul și implicarea unor instituții locale, printre care Asociația Culturală Kratima cu inimoasa Camelia Mingasson și Arhiepiscopia Timișoarei cu părintele Zaharia Pereș în primul rând, care au contribuit la împlinirea Festivalului de la Timișoara la care au participat și coruri invitate. Am ascultat astfel evoluția Corului de copii „Ocarina” din Finlanda sub conducerea dirijoarei și compozitoarei Mia Makaroff, Corul de fete „Skowronki” din Polonia cu Alicja Szeluga la pupitru și Corul, cu membrii ceva mai avansați în vârstă, „Orfeo” al Universității din Valencia (Spania) condus de Francisc Valldecabres, toate formațiile prezentând piese semnificative pentru locurile de unde provin.

Ca o încununare a zilelor Festivalului „Vox Mundi”, în concertul de Gală al ediției din 24-27 mai 2018 de la Timișoara, am asistat la evoluția celor două coruri bucureștene invitate: Corul „Sound” al Casei Studenților, pentru care maestrul Voicu Popescu a ales piese corale clasice românești, a oferit un adevărat spectacol cu mișcare, aproape permanentă, și Corul Național de Cameră „Madrigal-Marin Constantin”, condus de Anna Ungureanu, cu un repertoriu de referință din literatura clasică, majoritar fiind repertoriul autohton.

Pagini de **Damian VULPE**

Concert aniversar al Celei de-a 140-a Stagiuni a Filarmonicii Brașovene

Cea mai importantă amprentă a simfoniceului din 3 Mai 2018 a fost aspectul său celebrativ de marcarea a 140 de ani de existență a instituției Filarmonicii brașovene. În deschiderea simfoniceului, pe scenă s-au aflat (citați în ordinea din fotografie) directorul acesteia, solistul violoncelist Anton Grigore Niculescu, dl. Mihai Costel – viceprimar al Brașovului –, muzicologul și compozitorul dr. Petre-Marcel Vârlan și dirijorul de origine brașoveană Cristian Mandeal, care au împărtășit publicului câteva gânduri legate de acest eveniment. Semnatarul acestor rânduri a vorbit despre originea comunitară germană a instituției și dezvoltarea ei ulterioară, începută în deceniul V al sec. XX, când a devenit Filarmonică de Stat, recunoscându-i-se în acest mod importanța nu doar locală, ci și națională.

În public, momentul a fost onorat de prezența a doi foști directori ai Filarmonicii, Maestrul Ilarion Ionescu-Galați și prof.univ.dr. Nicolae Bica, precum și de alte personalități ale Brașovului, alături de melomanii învederați.

Programul serii a fost circumscris unei *academii Dvořák*, prima piesă audiată în interpretare de înaltă clasă fiind *Concertul pentru violoncel în si minor* op. 104. Partitura solistică implică schimbări rapide de dinamică, cu accentuări solicitate de compozitor, *sforzando*-uri și retrageri rapide succesive, expozeul solistic fiind într-o mare și permanentă mobilitate a expresiei muzicale.

Încă de la înfățișarea primei teme din partea I – *Allegro* –, solistul Alexandr Rudin (n. 1960) a optat pentru lirism, îmbinat cu o notă de eroism, prin trăsături de arcuș mai lungi, mai la coardă și într-un tempo ceva mai așezat, în compensație întărind ușor dramatismul, cum este – spre exemplu – finalul tranziției către tema a II-a. Viziunea interpretativă a părut a fi mai apropiată de cea a marelui violoncelist Mstislav Rostropovici (1927-2007), în comparație cu versiunea mult mai eroică pe care o promovează alți interpreți, spre exemplu Mișa Maiski (n. 1948), al cărui stil interpretativ imprimă un temperament mai vulcanic și mai avântat, potrivit cu stilul romantic al scriiturii. Expresia temei secunde, dezmiertătoare în calmul ei liric, a fost mai prezentă sub arcușul solistului, evitându-se pânzele sonore voalate, abia intuite pe care le permite ideea componistică.

Partea secundă, *Adagio ma non troppo*, a fost interpretată într-o expresie interiorizată, în ambianța coralelor liniștite și senine intonate de instrumentele de suflat de lemn, cu care momentele solistice alternează. Expresia nostalgică a prevalat, cu tensiuni bine dozate în care patosul a răbufnit spre momentul trecerii la secțiunea centrală. Aceasta, mai agitată, a antrenat în dialogul plin de pasiune atât orchestra cât și violoncelul solist. Prin trăsături de arcuș largi, cu sonoritate amplă ori alternând sunetul alb cu cel timbrat prin *vibrato*, în momentele calme, Alexandr Rudin a construit logic această parte a *Concertului*. De altfel, aplicarea *vibrato*-ului și a *non-vibrato*-ului a constituit unul dintre atuurile tehnice și expresive ale interpretării pe parcursul întregii piese.

A treia parte – *Finale, Allegro moderato-Andante-Allegro vivo* – a readus caracterul eroic-pasional al temei-refren din forma de *rondo*, în balans cu temele primului și celui de-al

doilea cuplet, care sunt mai cantabile. Pasajele de virtuozitate au condimentat discursul muzical, oferind solistului ocazia să-și etaleze tehnica impecabilă, spre deliciul publicului, contribuind la înalta impresie generală artistică. Publicul a recompensat la final cu vii aplauze și repetate strigăte de satisfacție pe solistul Alexandr Rudin și orchestra simfonică aflată sub bagheta maestrului Cristian Mandeal.

Pe parcursul lucrării, susțineri din orchestră ale unor momente solistice remarcabile au realizat artiștii instrumentiști – citați în ordinea intervențiilor – Ciprian Patriche (flaut), Iulian Rusu (clarinet), George Popa (oboi) și Gina Dumitru (vioară).

Piesa de favoare, *Sarabanda* din *Suita pentru violoncel solo nr. 3* în *Do major* BWV 1009 de J. S. Bach a constituit, la rândul ei, un deliciu muzical, instrumentistul Alexandr Rudin dezvoltând astfel și pasiunea sa pentru muzica veche, în general, și pentru cea bachiană, în special. Solistul a pus în valoare continuitatea și discontinuitatea în elaborarea discursului muzical, echilibrul dintre sunetul alb și cel vibrat, dintre elan și reținere, oferind un model de interpretare a muzicii baroce și o meditație bachiană inspiratoare.

Seara simfonică a continuat cu *Simfonia a VIII-a* în *Sol major* op. 88. Romantismul dvořákian a bucurat auditoriul cu seninătatea lucrării, renumită pentru însoritul ei tematism turnat în exprimări sonore cantabile, de largă respirație.

Dirijorul Cristian Mandeal a construit edificiul sonor prin gesturi larg rotunjite, devenite scheme rigide în momentele de tensiune, punctate cu impulsive gesturi energice. Valorificarea contrastului dintre cameral – uneori solistic – și orchestral, dintre planurile dinamice extreme – *fortissimo* și *piano*, cu gradări multiple –, melodic și armonic ori liric-visător și energic-pasional au constituit alte resurse expresive bine valorificate de maestrul Cristian Mandeal, care au asigurat succesul binemeritat al unei serii de mare sărbătoare pentru muzica brașoveană ca și pentru cultura muzicală națională.

Și în acest opus remarcăm în intervențiile solistice pe Ciprian Patriche (flaut), pe Iulian Rusu și Marian Filon (clarinet) și pe Gina Dumitru (vioară).

Petre-Marcel VÂRLAN

Pseudo-cronică de ... concert (Marile bucurii ale unui adevărat iubitor de artă)

Cu totul întâmplător am aflat, de la distinsul meu coleg Dan Dediu, de interesanta manifestare artistică care urma să aibă loc marți 19 iunie a.c. ora 20 în Aula Magna a Universității Transilvania din Brașov sub genericul „Centenar Muzical”, manifestare înscrisă în Vibrate Festival (aflat la a patra sa

ediție, Festival organizat de tânărul și foarte talentatul nostru violonist și compozitor Vlad Maistorovici).

Programul, dedicat Centenarului Marii Unirii, cuprindea *Cvartetul cu pian, op.16 nr.1* de George Enescu și proiecția filmului mut „Ecatarina Teodoroiu” semnat de Ion Niculescu-Brună (1931) susținută pe viu (în vechea tradiție a

cinematografului mut) de muzica scrisă special pentru această peliculă de Dan Dediu și interpretată de compozitor (la pian) și Vlad Maistorovici (vioară).

Convins că voi petrece o seară artistică deosebită, am ajuns în timp util la „locul faptei”, m-am instalat comod în scaun, așteptând să mă bucur de momentele artistice cu sinceritatea și „dezinteresul” (concret!) al simplului iubitor de artă.

Prima parte (*Cvartetul pian, op.16 nr.1* de George Enescu) a fost o adevărată încântare; totul a fost minunat, începând cu superba muzică a marelui nostru compozitor și terminând cu prestațiile muzicale ale celor patru muzicieni de pe scenă: Dan Dediu (pian), Vlad Maistorovici (vioară), Marius Ungureanu (violă) și Matthijs Broerma (violoncel) care s-au întrecut între ei în a realiza o colaborare impecabilă într-o atmosferă generală creată de sensibilitatea muzicală a fiecăruia, distinctă, personalizată dar armonizată cu a celorlalți într-un întreg unitar stilistic de mare calitate.

Într-o astfel de tălmăcire, muzica lui Enescu cred că găsește mai ușor drumul către public, devine mai „accesibilă”, pierzându-și din acel „ermetism” de care uneori este acuzată. Cei patru interpreți au fost apreciați la superlativ de un public avizat, care a reacționat extrem de favorabil în final, răsplătind cu aplauze prelungite momentele de adevărată delectare muzicală cu care fusese răsfățat cu generozitate de muzicienii

de pe scenă (fără a-l uita însă nici pe Marele Maestru care stătea în spatele lor, George Enescu!).

După bucuria oferită de prima parte, eram nerăbdător să savurez noi momente speciale artistice, de data aceasta în formula sincretică oferită de filmul românesc mut din 1931 și susținerea sonoră concepută de Dan Dediu și realizată pe viu, pe scenă, de compozitor (pian) și Vlad Maistorovici (vioară).

Filmul despre eroina de pe Jii (Ecatarina Teodoroiu), căzută pe câmpul de luptă în Războiul de Reîntregire este o producție relativ modestă, la mijlocul drumului între genul artistic și documentar, cu un scenariu cam deslănat; o încercare de a omagia un chip eroic care, sigur, nu și-ar fi atins ținta doar prin imagini. Din fericire, susținerea muzicală oferită de acest excepțional creator muzical care este Dan Dediu, schimbă datele problemei fundamentale. Plasticitatea, profunzimea, rafinamentul partiturii muzicale-suport, dau consistență unui mesaj plin de bune intenții dar lipsit de un „miez” artistic al peliculei. Ansamblul obținut este deosebit, convingător, la acest lucru, contribuind și prestațiile interpretative ale celor doi instrumentiști mai înainte menționați. Versatilitatea muzicii (determinată de permanenta schimbare a imaginilor),

discretele și transfiguratele citate inserate de compozitor (Satie, Enescu etc.) descoperă o nouă fațetă a acestui uriaș talent muzical care se numește Dan Dediu.

Și așa, din mare amator de artă „dezinteresat”, m-am decis să devin un pseudo-cronicar de ... concert (?) de circumstanță, considerând că un asemenea eveniment artistic merită din plin a fi consemnat. Ceea ce am făcut-o cu entuziasmul iubitorului de artă de calitate. Cât despre „cronicar”, asta urmează să hotărască cititorii! Oricum, intenția semnatarului acestor rânduri a fost aceea de a aduce la cunoștința dumneavoastră un eveniment de excepție!

Dan BUCIU

Festivalul și Concursul Național „Ionel Perlea”, Slobozia - 2018

Organizat de Consiliul Județean Ialomița și Centrul Cultural UNESCO „Ionel Perlea” din Slobozia, *Festivalul și Concursul Național „Ionel Perlea”* a ajuns anul acesta la a XXVII-a ediție și a avut o alcauire specială, dedicată **Centenarului Marii Uniri**, astfel că întregul concurs de interpretare a liedului a cuprins, în exclusivitate, creații de vârf ale genului vocal-instrumental românesc.

Prezidat cu profesionalism și dăruire, timp de 25 de ani, de prof. univ.dr. docent Grigore Constantinescu, festivalul și concursul a constituit un reper de înaltă valoare culturală, promovând tineri interpreți vocali, prin Concursul de interpretare lied, care s-au afirmat apoi, cu brio, în cariere solistice naționale și internaționale.

Continuând tradiția, începând cu cea de a XXVI-a ediție, concursul s-a îmbogățit cu o nouă secțiune - cea de dirijat orchestră, specialitate în care **Ionel Perlea** a excelat în cariera sa muzicală, fiind firesc ca un premiu cu numele său să recompenseze tineri talenți dedicați acestui domeniu de activitate muzicală. Cu ocazia înființării noii secțiuni în cadrul concursului, președinte al Festivalului și al Concursurilor de lied și dirijat „Ionel Perlea” a devenit compozitorul și dirijorul Sabin Păutza.

Juriul Concursului Național de Interpretare a liedului a fost alcătuit din personalități ale instituțiilor muzicale din țară: prof.univ.dr. Ana Rusu (Academia de Muzică „Gheorghe Dima, Cluj-Napoca), baritonul Florin Esteban (director al Operei Naționale Române, Cluj-Napoca), prof.univ.dr. Cristina Simionescu (Universitatea de Arte „George Enescu”, Iași), prof.univ.dr. Florența Marinescu (Universitatea

Câștigătorii *Concursului de lied* sunt: **Premiul I și Trofeul „Ionel Perlea”** – Daniela Maria Dumitru (Universitatea de Arte „George Enescu”, Iași), **Premiul II** – Amelia Stoicescu (Universitatea Națională de Muzică, București), **Premiul III** – Mark Kincses (Academia de Muzică „Gheorghe Dima”, Cluj-Napoca), **Mențiune și Premiul Special „Theodor Grigoriu”** – Alina Maria Grigore (Academia de Muzică „Gheorghe Dima”, Cluj-Napoca).

Câștigătorii *Concursului de dirijat* sunt: **Premiul I și Trofeul „Ionel Perlea”** – Alexandru Ilie, **Premiul II** – Gheorghe Flaviu Mogoșan, **Premiul III** – George Octavian Stamate, **Premiul IV** – Angela Ilioska.

În Gala premianților, liedurile de concurs obligatorii (de Ionel Perlea, Theodor Grigoriu și Sabin Păutza) au fost interpretate în orchestrația compozitorului Sabin Păutza și dirijate de acesta, la pupitrul *Filarmonicii „Paul Constantinescu”* din Ploiești.

Manifestările Festivalului au cuprins trei recitaluri extraordinare susținute de laureați ai Concursului „Ionel Perlea” din anii anteriori: mezzosoprana *Claudia Codreanu* (laureată a Primului concurs-1992), acompaniată de pianista *Inna Oncescu*, care au interpretat cu multă sensibilitate și noblețe o serie de lieduri ale compozitorilor români din trecut și de azi; tenorul *Cezar Dima* (de la Opera din Dusseldorf), acompaniat de pianista *Cezara Petrescu*,

interpretând o selecție din *Haikai*-i compuși de Theodor Grigoriu pe versurile poetului Șerban Codrin și câteva lieduri romantice, creând o ambianță lirică de mare vibrație spirituală; baritonul *Florin Esteban* cu Filarmonica din Ploiești, redând dramatismul profund al *Cântecelor și Dansurilor morții* de Modest Musorgsky.

De asemenea, am putut participa la lansarea volumului *Giacomo Puccini – Muzica marilor iubiri*, de Florența Nicoleta Marinescu și a CD-ului și partiturilor celor 27 *Haikai* de Theodor Grigoriu, pe versurile poetului Șerban Codrin, toate apărute la Editura Muzicală.

Ambianța primitoare și plină de culoare a foaierei sălii de concerte a fost asigurată de expoziția *Ritmuri, armonii* a pictoriței Maria Unțanu, vernisată în deschiderea acestui Festival și Concurs Național „Ionel Perlea de la Slobozia, ale căruia gazde permanente au fost cu extremă solitudine și căldură, doamna *Clementina Tudor* – director a Centrului Cultural UNESCO „Ionel Perlea și domnul *Șerban Codrin* – unul dintre fondatorii acestui Festival-Concurs.

Mihaela MARINESCU

„Ovidius”, Constanța), mezzosoprana *Claudia Codreanu* (conf.univ.dr. la Universitatea Națională de Muzică, București), soprana *Silvia Sorina Munteanu* (prim-solistă a Operei Naționale, București) și prof.univ.dr. *Ionel Voineag* (Universitatea Națională de Muzică, București).

Juriul Concursului Național de Dirijat „Ionel Perlea” a fost format din dirijorii: Cristian Brâncuși (Orchestra de Cameră Radio România, București) și Radu Ciorei (Teatrul Național de operă și Balet „Oleg Danovski”, Constanța).

În concursul de interpretare vocală, pe lângă liedurile obligatorii compuse de Ionel Perlea, Theodor Grigoriu și Sabin Păutza, au mai fost interpretate lieduri, cântece și arii de: George Enescu, Paul Constantinescu și Mihail Jora, de Filaret Barbu, Tiberiu Brediceanu, George Cavadia, Gheorghe Dima, Gherase Dendrino, Sabin Drăgoi, Diamandi Gheciu, George Grigoriu, Marțian Negrea, Vasile Popovici, Theodor Rogalski, George Scheletti, George Stephănescu și Vasile Spătărelu, de Carmen Petra-Basacopol, Felicia Donceanu și Adrian Pop, unele dintre liedurile cântate fiind scrise special pentru edițiile anterioare ale concursului „Ionel Perlea” de la Slobozia.

În țară - Râmnicu Vâlcea

Primăvara talentelor pe meleaguri vâlcene

În virtutea unei tradiții glorioase, Râmnicu Vâlcea, continuă să fie un centru al culturii naționale, o oază de spiritualitate și creativitate artistică. Unul dintre cele mai longevive proiecte este cel întemeiat cu o jumătate de secol în urmă de către puterea administrativă locală, determinată de eforturile Irinei Șațki, profesoara de pian care a avut forța de convingere necesară, să ocrotească un concurs național de pian, un festival anual, o fundație culturală și, în consecință, să anime o întregă mișcare de educare a publicului larg pentru arta înaltă. Anul acesta, cea de a 39-a ediție a Festivalului Muzical Internațional *Tinere Talente*, organizat de Primăria Municipiului Rm.Vâlcea și de Filarmonica *Ion Dumitrescu* s-a desfășurat pe parcursul a trei concerte. Primul, intitulat *Talente în devenire*, a prezentat evoluții semnificative ale unor elevi și studenți din învățământul de specialitate bucureștean. Astfel, violonistul *Luca Amarandei*, elev la Colegiul Național de Muzică *George Enescu*, a avut privilegiul de a deschide festivalul cu vestita Baladă, compusă de marele maestru în anul 1984, pe când era în vârstă de numai 13 ani.

În continuare, *Antonio Crețu*, pianist aflat sub îndrumarea profesoarei Mihaela Zamfirescu, a reușit o versiune strălucitoare a Marelui vals de concert op. 41 de A. Glazunov, redând apoi cu o viteză motorică spectaculoasă Toccata de York Bowen.

Au urmat violoncelistul *Valentin Dimitrie Simion* și pianistul *Robert Creimerman*, ambii elevi în clasa a X-a, cu o interpretare impresionantă a părții I din Sonata op. 58 nr.2 de F.Mendelssohn-Bartholdy. În viziunea lor, lucrarea a avut vibrația,

avântul, neliniștea vârstei, respirând fervoare și pasiune. Realizarea sonoră a demonstrat că interpreții au un auz muzical creativ și că sunt obișnuiți să se asculte reciproc, în armonie cu spiritul romantismului înflăcărat al secolului al XIX-lea, perioadă în care această muzică a fost compusă.

Clarisa Gherghel din clasa a XI-a ne-a ocazionat plăcerea de a asculta vocea clară, luminoasă a unei artiste care evoluează deja în stilul școlii înalte de cânt fondată de maestra Georgeta Stoleriu, sub a cărei îndrumare s-a format profesoara sa, Daniela Chihaița Popa.

Apoi **Robert Creimerman** a revenit pe scenă pentru a ne încânta cu piese de L.v. Beethoven, S. Rachmaninov și G.

Enescu, pe care le-a tălmăcit cu o foarte frumoasă competență stilistică și cu mijloace artistice situate la nivelul măiestriei. Se reține, printre momentele de grație, arcuirea dramatică în desenul curbei tensionale din studiul tablou de Rachmaninov.

Alin Țanea din clasa a VIII-a este elev al profesoarei Rodica Dragolici, la Colegiul Național de Arte *Dinu Lipatti*. În interpretarea Fanteziei *Carmen* de P. de Sarasate, el a realizat acrobații dezinvolve, prezentându-se degajat și sigur pe sine, ca un virtuoz al vioarei care tocmai a câștigat în urmă cu o zi premiul I la concursul de interpretare de la Tulcea.

Finalul concertului a aparținut pianistei **Mădălina Dănilă**, doctorandă la Universitatea Națională de Muzică București. Interpretarea pieselor de A. Scriabin, N. Levitzki și R. Schumann a pus în evidență straniețea, caracterul lunatic, potențialul fantasmatic, excentric al acestor partituri, atitudinea solistei fiind aceea de a întări până la paroxism respectivul climat psihologic. Ceea ce a provocat un semn de exclamație, dar și de meditație asupra limitelor: cât de departe ne este îngăduit să mergem în abordarea *ad libitum* a repertoriului tradițional, cât de multă libertate ne putem lua cântându-l?!

În cadrul primului grupaj de programe, reținem pentru a sublinia contribuția acompaniamentelor eficiente și bine cumpănite ale pianistei Anta Agavrițoia, susținerea și cadrul de atmosferă oferite de prezența sa fiind de o reală importanță în configurarea discursului muzical de către soliști.

Cea de a doua seară a festivalului a constat din trei concerte cu orchestra. Primul moment a aparținut pianistei **Cristina Gârbea**. Opțiunea Concertului nr. 3 în do minor pentru pian și orchestră de L.v. Beethoven, oferită de studenta profesorului Vlad Dimulescu, a fost de a susține o lucrare

consacrată pentru dramatismul confruntării, de această dată, într-o manieră gracil-diafană, care lăsa impresia de oarecare neadecvare stilistică. Contrastul a fost întărit de apariția eterată și vaporosă a protagonistei.

În Rapsodia ungară op. 68 de David Popper, violoncelistul **Valentin Dimitrie Simion**, în al cărui palmares se găsesc deja evoluții naționale și internaționale apreciate elogios, s-a prezentat cu siguranță, cu aplomb, cu plăcerea de a împărtăși publicului exuberanța discursului *rosit* de instrumentul solist, în primele episoade cu melodicitate postromantică, iar în ultima parte, cu scânteierile virtuozului de anvergură. Urmărindu-l, am trăit emoția de a întâmpina un viitor concertist autentic aflat acum în faza de înmugurire.

Finalul concertului a aparținut tânărului violonist **Radu Ropotan**. Solist în vârstă de 22 de ani, cu o activitate internațională multiplă, care a beneficiat de îndrumarea câtorva maeștri de cea mai înaltă reputație, Radu Ropotan a cântat Concertul nr. 4 în re major de W.A. Mozart cu sensibilitate discretă, comunicându-ne bucuria sa interiorizată de a transmite publicului comorile de muzicalitate ale geniului vienez.

Ultima seară a festivalului a fost deschisă de soprana **Miruna Iancu**, masterandă a profesoarei și interpretei lirice Mariana Colpoș, la rândul său, elevă a maestrei Georgeta Stoleriu. A fost o prezență fermecătoare în momentul renumit din musicalul *My fair Lady* de Fr. Loewe, precum și în celebrele arii pucciniene din operele Gianni Schicchi și Boema, unde a trăit convingător situația scenică a fiecărei eroine.

Violonistul **Aron Cavassi** e deja un tânăr interpret puternic configurat. Concertul de Jean Sibelius, unul dintre cele mai originale și minunate concerte de vioară compuse în secolul XX, a primit în versiunea sa o tălmăcire generoasă și convingătoare. La cererea publicului, a oferit ca supliment

miniatura *Lăutarul* de G. Enescu. Așteptăm din partea solistului o deschidere, o dorință mai mare de a îmbogăți comunicarea fluidă cu auditorii.

Nil Mladin este cel care ne-a produs revelația cea mai puternică a acestui festival, prin felul pasionat în care a trăit interpretarea *Concertului în la minor pentru pian și orchestră* de E. Grieg. Realizarea majoră este, probabil, puterea de a se concentra și de a-și proiecta forța spirituală în vederea susținerii unui concert reușit, primul concert cu o orchestră profesionistă din viața sa de instrumentist. Faptul că a reușit să-și învingă incertitudinile și tracul ne asigură că de acum

Înainte, drumul său pe podiumul de concert este o realitate, nu doar o posibilitate virtuală. Îl credim cu speranța că va deveni un artist cu notorietate, având în vedere că a fost primit prin concurs la câteva dintre conservatoarele europene de primă mărime, iar el a optat deja pentru a deveni student, din acest an, la Royal Academy of Music din Londra.

La finalul festivalului, se cuvine să adresăm cele mai calde felicitări orchestrei simfonice a Filarmonicii *Ion Dumitrescu*, un colectiv de nivel deosebit, aflat în mare evoluție profesională, format din artiști desăvârșiți, așa cum a rezultat din minunatele solouri presărate pe parcursul concertelor. Se distinge pregătirea individuală impecabilă și totodată omogenitatea compartimentelor, între care instrumentele de suflat au impresionat în mod deosebit prin felul armonios și calitativ impecabil în care sună împreună. Entuziasmul orchestrei pentru acest proiect a fost exprimat atât faptic, la repetiții și concerte, cât și la sfârșitul festivalului, prin vocea primului concert maestru, violonista Meda Stanciu.

Cele mai distinse felicitări și laude merită cei doi dirijori. Maestrul **Ștefan Novak**, oaspete de la Satu Mare, s-a distins prin promptitudinea și măiestria de coordonator al celor două entități, soliștii și ansamblul orchestral. Iar maestrul **Florin Totan** ne-a entuziasmat și de această dată prin forța temperamentului său pasionat, prin dăruirea totală cu care s-a implicat în conducerea acțiunii muzicale complexe, spre confortul și siguranța tinerilor soliști aflați la primele participări într-o stagiune simfonică profesionistă. La buna comunicare cu publicul au contribuit și prezentările realizate de președinta Fundației *Remember Enescu*, Mihaela Tomescu și muzicologul Lavinia Coman, acestea înlesnind înțelegerea și receptarea cât mai profundă a fiecărui număr din program. Ca o concluzie generală, putem aprecia că, datorită unui cumul fericit de factori favorizanți, actuala ediție a Festivalului Tineri Talente s-a ridicat la un nivel calitativ superior tuturor edițiilor anterioare.

Lavinia COMAN

În țară - Galați

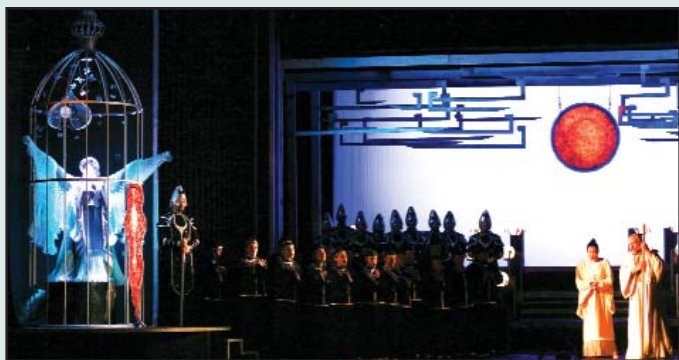
Premiera operei *Turandot*

De la începutul anului 2018, directorul general al teatrului, domnul Teodor Niță anunța derularea unui program dedicat aniversării Centenarului Marii Unirii, „100 de ani de cultură muzicală gălățeană”, printre evenimente fiind și premiera operei *Turandot*, în 23 iunie, dată care s-a respectat întocmai, alegere justificată și de faptul că în acest an întreaga lume muzicală aniversază 160 de ani de la nașterea marelui compozitor italian Giacomo Puccini.

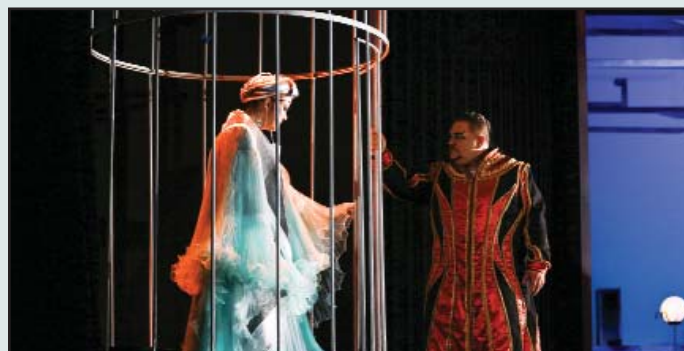
Concepția regizorală și scenografică precum și susținerea rolurilor principale au fost încredințate unor creatori și soliști de peste hotare, care au dat dimensiuni europene evenimentului. Regizorul Paolo Bosisio deși afirmă

pe care o manifestă în relațiile cu supușii săi este simbolizată de roșul sângieru prezent atât în fundal, cât și în cușca din partea dreaptă a scenei, în care călăul așteaptă semnul pentru a decapita nefericirii pretendenți care nu au reușit să dezlege enigmele. Doar Liù și Timur sunt scăldați permanent de o lumină caldă precum razele soarelui ce sugerează înțelepciunea, devotamentul și umanitatea lor. Cei trei miniștri, trei clovni mereu în plină mișcare, chiar și pe biciclete, dialoghează sau participă activ la desfășurarea evenimentelor, punându-și sau scoțând nasul roșu în funcție de sarcasmul comentariilor. Scenograful Domenico Franchi a imaginat un spațiu negru, întunecat ce sugerează spaima și teroarea în care trăiesc toți supușii lui Turandot, subliniată și de coborârea deasupra capetelor tuturor a unor elemente amintind de scrierea chineză, dar și de lamele ascuțite ale săbiilor, odată cu anunțul Mandarinului. Costumele realizate cu mare măiestrie în atelierele teatrului, din materiale calitative, sugerează în mod stilizat hainele tradiționale orientale, iar măștile și machiajele elaborate și impresionante trimit la vechea cultură chineză. Un ansamblu scenic captivant ce crează spațiul ideal al desfășurării muzicii.

Spectacolul s-a bucurat de participarea unor soliști atent selecționați pentru fiecare rol în parte. Soprana Olga Hristea Stan de la Teatrul Național de Operă și Balet din Chișinău are toate datele necesare interpretării dificilului rol titular: ambitus vocal, strălucire și siguranță în acut, volum și culoare în glas.

o analiză psihologică dură, considerând subiectul „doar povestea unei ciocniri lipsite de tact între nevroze diferite și contrastante”, nu aduce în scenă soluții violente sau șocante ci conduce cu abilitate sensibilitatea spectatorului prin planuri verticale (care rezolvă problema spațiului insuficient al scenei), lumini, gesturi și atitudini ale personajelor, spre trăiri și emoții de înaltă calitate artistică. Turandot, principesa „cu prejudecăți asupra bărbaților, din cauza unei traume ancestrale, pe care una din strămoașele ei a suferit-o” se autoizolează într-o cușcă de gheață (în partea stângă a scenei) datorită luminii albe reflectată de veșmântul ei, într-o combinație de argintiu și bleu transparent, care îi oferă atât protecție cât și superioritate. Doar fluturii gingași din partea superioară a cuștii sugerează delicatețea, existență undeva în spatele atitudinii glaciare, ce așteaptă să fie eliberată. Toată durtatea ei va dispărea în final la o simplă atingere delicată a degetelor de către Calaf, atingere mai puternică decât un sărut, care o va îngenunchia. Cruzimea

Ținuta sa imperială nativă și frumusețea chipului, au atras permanent atenția spectatorilor și au dominat scena la fiecare apariție, marcând evoluția personajului de la intangibilitatea suverană rece și superioară la umanitatea coplesitoare a dragostei ce o va îngenunchia la final. Un fidel colaborator al Liricului gălățean, tenorul italian Antonino Interisano ne-a

impresionat și de această dată cu vocea sa sigură și pătrunzătoare pe notele acute, creând un Calaf eroic, puternic și convingător.

Puccini a realizat în paginile muzicale dedicate micuței Liù adevărate cantilene poetice, pline de transparențe și unduiri, pe care soprana Young Ju Kim (Italia) le-a interpretat cu măiestrie. Frazările delicate, inflexiunile calde ale glasului, întreaga atitudine scenică au conturat cu artă un personaj simplu, uman, dăruit întru totul devotamentului pentru omul iubit. Alături de ea, basul Viorel Trofin a interpretat cu o voce omogenă, caldă și profundă, bine susținută în expunerea liniilor melodice, un Timur plin de grijă părintească și umanitate.

Cei trei miniștri au fost interpretați de bas-baritonul Dominic Cristea (Ping, Marele Cancelar) și tenorii Adrian Ionescu (Pong, Marele Bucătar), Tudorel State (Pang, Marele Administrator), cu aplomb, voci sonore și bine adaptate la jocul scenic dinamic stabilit de regizorul Paolo Bosisio. În alte roluri au evoluat cu precizie și voci frumoase tenorii Florin Bobei (Împăratul Altoum) și Valentin Vasopol (Mandarinul/ Principele Persiei).

Amploarea și dificultatea partiturii corale măiestrit rezolvate de dirijorul corului Daniel Nistor, precum și precizia și sensibilitatea emoției transmise de corul de copii îndrumat cu răbdare de Silvia Alice Niță, au creat momente unice, impresionante pe tot parcursul spectacolului. Echilibrul sonor dintre scenă și orchestră a fost în permanență controlat cu gestica și atitudinea sa precisă de maestrul Gheorghe Stanciu, care în lungile repetiții premergătoare spectacolului a lucrat fiecare detaliu, orchestra ajungând astfel la performanțe sonore pline de acuratețe. Coregrafia și mișcarea scenică semnate de Gabriela Gegea au completat realizarea artistică a spectacolului sugerând fie freemătul și neliniștea lui Turandot atunci când Calaf răspunde rând pe rând la fiecare ghicitoare, fie atmosfera de fast de la palat.

Zestrea repertorială a Teatrului Național de Operă și Operetă *Nae Leonard* s-a completat cu un titlu de rezonanță, realizat de un colectiv în plină ascensiune profesională, motivat să ofere melomanilor gălățeni trăiri artistice unice cu fiecare reprezentație.

Laura SAVA

European Music Open

Festivalul premiat de revista noastră anul acesta (pentru management) a ajuns la cea de-a treia ediție.

Țara Crișurilor a adunat din nou în capitala sa artiști din mai multe țări ale lumii, pentru o săptămână, propunând publicului un festival original, de anvergură și de un nivel de învidiat al calității actului interpretativ.

Programul a debutat în 19 iunie cu o expoziție de pictură semnată Ion Grigorescu, vernisată la Muzeul Țării Crișurilor (curator Erwin Kessler).

Ziua a doua a fost dedicată literaturii, printr-o atractivă lansare de carte – de fapt o lansare multiplă, fiind vorba despre trei volume: *Afka* de Călin-Andrei Mihăilescu, *Criminalii și crinii* de Ion Stratan și *Atlasul lingvistic al Crișanei* de Dorin Urișescu.

Catedrala romano-catolică din oraș a propus publicului două pagini wagneriene (Preludiul operei *Lohengrin* și Uvertura operei *Tannhäuser*) urmate de *Te Deum* de Bruckner, orchestra filarmonicii locale aflându-se sub bagheta dirijorului japonez Okitsu Shuya, soliști fiind soprana Brigitta Kele, mezzosoprana Maria Popa, tenorul Himnori Jo și bass-baritonul Johannes von Duisburg. Dirijorul corului Zsolt Laszloffy.

Vineri 22 iunie Catedrala sf. Nicolae a găzduit pentru prima dată un concert cu pagini de musical, Corul de Copii Radio evoluând sub bagheta dirijorilor Voicu Popescu și Răzvan Rădos, acompaniați de Magdalena Faur, la pian. Ziua a continuat să se îndrepte către sonorități din sfera muzicii lejere, propunând un spectacol de flamenco în coregrafia lui Renato Zanella, cu incursiuni în lumea literaturii și a teatrului: "Buscando Cervantes".

Baritonul George Petean, actualmente poate cel mai bine plasat cântăreț român pe scenele lumii – cu o carieră la apogeu, desfășurată în cele mai prestigioase centre lirice – a fost invitatul lui Cătălin Ștefănescu în emisiunea "Garantat 100%", inclusă în programul Festivalului și desfășurată "live" în fața publicului venit în număr mare în sala Teatrului "Regina Maria".

Cătălin Ștefănescu, George Petean

La fel ca și momentul de flamenco în biserică, și seara acestei zile a adus o premieră: jazz la sinagogă, un grup de muzicieni din Viena coordonați de Harri Stojka, creând momente de încântare pentru iubitorii genului.

Finalul acestei ediții a avut loc tot pe scena splendidului teatru orădean, Corul Național de Cameră "Madrigal" încheind la nivel înalt, sub conducerea Annei Ungureanu, o săptămână de încântare oferită din nou de directorul artistic Alexandru Badea, cu ajutorul forurilor locale dar și al unei companii private, aspectele administrativ-manageriale fiind resortul directorului festivalului, Mihai Jurca. (C. MIHAI)

Restituiri ale tezaurului muzical din Athos (III)

Paleta autorilor cântărilor se extinde, cuprinzând deopotrivă psalți greci, din epoca bizantină sau athoniți, dar și români: Macarie Ieromonahul, Anton Pann, Nectarie Frimu, Nectarie Athonitul, Ioan Zmeu, printre ei găsim și realizatorul acestor impresionante volume, ierodiaconul **Ioan Butnaru**, descins din școala nemțeană a lui Victor Ojog și Hanibal Panțiru, repertoriul propus acoperind nevoile cântărilor celor trei liturghii: a Sfântului Ioan Gură de Aur, a Sfântului Vasile cel Mare și a Sfântului Grigore.

La a III – a ediție a ajuns în 2015 și *Anastasimatarul*, care se deschide cu o excepțională reprezentare grafică ce adună în ramurile unui copac pe marii autori de cântări liturgice: profetul David, Leon Înțeleptul, Ioan Damaschin, Cosma Melodul, Roman Melodul, Ioan Cucuzel, Andrei Criteanul și Theodor Studitul, editorul făcând loc în carte unui mare nedreptățit al muzicii de cult, al căruu ucenic a fost și semnatarul acestor rânduri, Victor Ojog. Antologia cuprinde cântările stihirarice și cele irmologice ale celor opt glasuri, de la vecernie, utrenie și liturghie.

În 2004 vedea lumina tiparului în aceeași colecție și sub aceeași îngrijire *Prohodul Domnului*, adaptarea părintelui Nectarie Prodromitul.

Cele 532 de pagini al *Cântărilor Vecerniei* – 2013 – adună creații ale slujbei de seară aparținând psalților amintiți, la care se adaugă Gheorghe Paraschiade, Emanuel Zmeu, Neagu Ionescu, dar și lui Ioan Cucuzel și Ioan Damaschin.

Slujba Învierii a ajuns și ea la a doua ediție – 2010 – cartea fiind – așa cum precizăm în prologul ei – „o culegere reprezentativă atât pentru Slujba Învierii, cât și pentru literatura muzicală a Sărbătorii, datorită unor autori de la Constantinopol, din Moldova și Țara Românească și din Sfântul Munte Athos”, remarcându-se în primul rând Visarion Protopsaltul de la Mănăstirea Neamț, continuatorul paisianului Iosif Ieromonahul.

Cântărilor mai deosebite ale serviciilor de cult li se rezervă volume independente, cum este cazul **polieleelor** – ediția a II – a, 2016 – cuprinzând 30 de asemenea poeme muzical – liturgice destinate priveghierilor sărbătorilor domnești, ale Maicii Domnului și *La râul Babilonului*, lista autorilor fiind, la fel, foarte diversă, de la reprezentanți clasici ai cântării bizantine: Ioan, Grigore și Daniil, protopsalți ai Bisericii Mari din Constantinopol, Petru Lampadarie și Hurmuz Hartofilax, până la Nectarie Frimu, Nectarie Athonitul, Ghelasia Basarabeanul și Ștefanache Popescu.

O altă carte de cântări cu conținut aparte este *Stihirarul*, carte pe care o apreciam la prima tipărire, în 2012 „nu numai prima de acest gen ce se tipărește în limba română, dar și una de mult așteptată”. Este cea de-a treia ce restituie „facerile lui

Nectarie Schimonahul, protopsaltului Sfântului Munte”, considerat de cântăreții greci „al doilea Cucuzel”, după *Cântările Sfintei Liturghii*, pe care am îngrijit-o și tipărit-o în 2004, carte ce a fost precedată de mai multe studii și articole publicate în *Actualitatea muzicală*, *Muzica*, *Teologie și viață*, *Byzantion Romanicon*, *Acta Musicae Byzantinae* și în enciclopedia muzicii bizantine apărută recent la Moscova.

Cum era firesc, aceste antologii cu cântări de cult aflate în prezent în diferite fonduri au acordat o atenție sporită cântărilor închinare Maicii Domnului, patroana Sfântului Munte. Cântările *Paraclisului Maicii Domnului*, versiunea marelui protopsalt moldovean, Dimitrie

Suceveanu, se întâlnesc într-un volum cuprinzând asemenea cântări cu polieleul *Cuoânt bun*, „tradus” de contemporanul celui dintâi, tot moldovean, Nectarie protopsaltul Sfântului Munte și cu cântarea athonită *Fecioară curată*, adaptată în limba română de un psalt român total necunoscut până în prezent, Ștefan de la schitul Lacu.

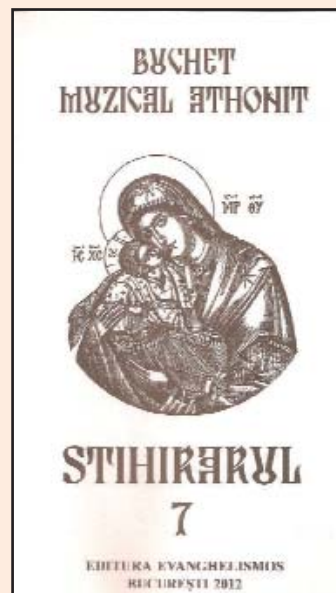
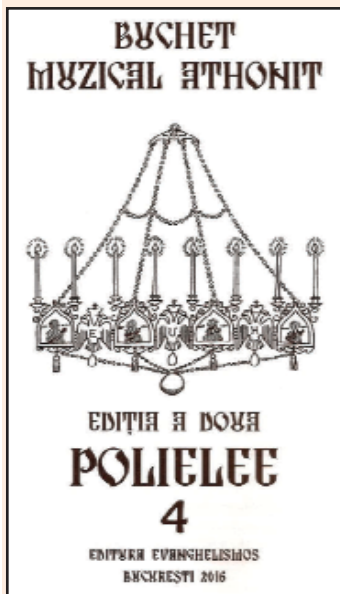
Tot la capitolul restituiri se încadrează primele două tomuri al capodoperei lui Dimitrie Suceveanu *Idiomelar* – 2015 (pentru perioada septembrie – decembrie) și 2017 (pentru perioada ianuarie – iulie), cu textele transliterate din chirilice în latine, carte tipărită prima dată de autor în 1856, la Mănăstirea Neamț, puternic centru tipografic al epocii.

În nota autorului acestui monument de artă muzicală românească voi încheia această primă parte a prezentării restituirilor tezaurului muzical din Athos cu îndemnul său: „Frumos lucru este pentru tot românul ce-l favorează nu cruță nimic din puțințele sale a contribui și a lucra în binele nației sale. Numele unui asemenea cu dreptul împodobește istoria, lăsând urmașilor plăcută amintire de eșemplu și de imitare”.

Recenta retipărire a primei părți a *Doxastarului* lui Petru Filanthidis – 2016 – în traducerea și adaptarea aceluiași eminent psalt athonit, îmi dă nădejdi că îi va veni și rândul *Doxastarului* lui Nectarie Aghioritul, o valoroasă antologie de slave necesare serviciilor liturgice în limba română.

„Frumos lucru” făcut-a comunitatea monahală românească de la schitul athonit Lacu, păstorită de un stareț cărturar - Ștefan Nuțescu - și având ca principal reprezentant al muzicii de strană pe ierodiaconul Ioan Butnaru, care este un prestigios practician al muzicii pe care o promovează cu cea mai autentică trăire duhovnicească.

Vasile VASILE

Compozitorul Sorin Lerescu la Festivalul Internațional „Zilele Muzicii Noi” de la Chișinău

În perioada 4-9 iunie 2018 s-a desfășurat la Chișinău cea de a XXVII-a ediție a Festivalului Internațional Zilele Muzicii Noi. Evenimentul artistic fondat de **Ghenadie Ciobanu** în 1991 adună în fiecare an mari personalități din domeniul muzicii (și nu doar). Deja a devenit tradiție – la începutul verii creatorii frumosului se întâlnesc aici cu ascultătorii, fiind unul dintre puținele evenimente din Republica Moldova la care distanța spațială și temporală dintre aceștia devine atât de scurtă.

Anul acesta publicul din Chișinău s-a bucurat de prezența maestrului **Sorin Lerescu**, invitat de onoare din România, care i-a încântat pe melomani cu 2 premiere simfonice absolute fiind invitat să susțină și o prelegere la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău.

Fondator în 1982 al Grupului de Muzică Nouă TRAIECT și în 1997 al Festivalului Internațional *Întâlnirile Muzicii Noi* de la Brăila, director artistic al festivalurilor *Săptămâna Internațională a Muzicii Noi* (2004, 2009) și *MERIDIAN* (2005-2012) de la București, deținător al Premiului *George Enescu* al Academiei Române pentru creație muzicală pe anul 2003, de 2 ori deținător al Premiului Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România în anii 2003 și 2017, distins cu Meritul Cultural în 2004, președinte al Secțiunii Naționale Române a Societății Internaționale de Muzică Contemporană

Sorin Lerescu, Ghenadie Ciobanu,
Lidia Ciubuc, Valeriu Matei

ARCHAEUS, dirijor **Liviu Dănceanu**. Anul 1993 aduce publicului chișinăuian prezența maestrului Lerescu în dublă ipostază: la pupitrul dirijoral și autor al lucrării *EIKONA* pentru 7 instrumentiști, toți din Grupul de Muzică Nouă TRAIECT. Următoarele creații prezentate la Chișinău sunt pentru o componență mai mare: *SIMFONIA IV* (cu orgă) a fost interpretată în prima audiție absolută, în 2004, de ORCHESTRA SIMFONICĂ NAȚIONALĂ a Companiei Publice Teleradio-Moldova dirijată de maestrul **Gheorghe Mustea**, în cadrul Festivalului Internațional Zilele Muzicii Noi. Zece ani mai târziu, în 2014, în superba Sală cu Orgă din Chișinău, a fost interpretată de către același valoros ansamblu simfonic – cu același dirijor, în primă audiție în Republica Moldova – *SIMFONIA V („a viselor“)*, op.71, în cadrul concertului de deschidere al aceluiași festival.

În acest an compozitorul **Sorin Lerescu** revine la Chișinău cu 2 premiere absolute: *Sinfonia VI*, comandă UCMR, și *Concertul nr.1 pentru pian și orchestră (Piano Concerto No. 1)*, opusuri prezentate în cadrul celei de a XXVII-a ediții a Festivalului Internațional Zilele Muzicii Noi. Evenimentul a avut loc pe 7 iunie în Sala Mare a Filarmonicii Naționale *Serghei Lunchevici*. Concertul a fost inclus în proiectul *Muzica românească de pe ambele maluri ale Prutului* realizat de UCMM cu susținerea Institutului

Cultural Român *Mihai Eminescu* din Chișinău. A treia colaborare consecutivă a compozitorului cu maestrul **Gheorghe Mustea** și ORCHESTRA SIMFONICĂ NAȚIONALĂ a Companiei Publice Teleradio-Moldova ne duce cu gândul că există și o legătură de prietenie între acești mari muzicieni. Publicul meloman din Chișinău a apreciat cele două lucrări simfonice într-o interpretare de excepție, fapt datorat și solistei *Concertului nr. 1 pentru pian și orchestră* – pianistei și compozitoarei **Lidia Ciubuc**.

Evenimentul s-a bucurat de o sală destul de plină, ceea ce poate fi și urmarea întâlnirii compozitorului **Sorin Lerescu** cu muzicienii chișinăuieni în cadrul masterclass-ului pe care l-a susținut la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice în data de 6 iunie, cu tema: *Idei de compoziție – tehnici de structurare a unui discurs muzical*. Doctor în muzicologie din 1999, autor al unor analize și cronici muzicale în presa scrisă, participant la emisiuni de radio și de televiziune în calitate de realizator și de invitat, **Sorin Lerescu** a vorbit despre fenomenul muzical contemporan, împletind discursul teoretic cu amintiri din propria experiență componistică, cu referiri și la interesantele întâlniri pe care le-a avut cu alți mari muzicieni.

Așteptăm continuarea tradiției și la următoarele ediții de festival, în care muzicienii, oamenii de artă, românii de pe ambele maluri ale Prutului se unesc pentru a da viață Muzicii, Poeziei, Frumosului!

Anastasia ALEXANDREANU LAZARENCO

Gheorghe Mustea, Ghenadie Ciobanu, Valeriu Matei, Sorin Lerescu, Paul Gamurari

în perioada anilor 2003-2013, compozitor cu multiple prezențe pe diferite continente – Sorin Lerescu nu este pentru prima dată la Chișinău.

În 1991 creația sa *PHONOLOGOS IV* pentru 6 instrumentiști a fost interpretată, în premieră, de Ansamblul

Vasile Tomescu: „Istoria relațiilor muzicale dintre Italia și România”

Pentru proeminențele muzicale și culturale ale României, Dr. Vasile Tomescu este un academician al sunetelor. Pentru vasta sa operă, inedită, de o calitate a ideilor nemai întâlnită (abordate într-o superbă limbă literară), servite de o rară profunzime a detaliilor căutate, descoperite în biblioteci cu mare renume ale lumii, în colecții neștiute decât de Domnia sa.

Cea mai recentă apariție (sub egida virtuoză e Editurii Muzicale a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor), 473 de pagini, agrementate prin imagini, la rândul lor, de mare valoare, aduce în atenție pentru muzician și pentru muzicolog și pentru istoric și pentru omul de artă o parcursare a unei vaste fresce concepută cu migală, cu rară știință a punerii în pagină a evenimentelor, a realităților cu mare impact.

Începând din epoca veche, evul mediu – secolele 13, 14 (corespondențele lucrării *Stabat Mater* scrisă de Jacopone da Todi – elemente ale folclorului italian, în cântece de stea, colinde și legende românești); elemente de terminologie (lăutari și giullari), *Fiori di Virtu* și geneza unui cântec românesc de largă circulație, tiparul venețian – mijloc de promovare a creației imnografice românești. Muzica italiană în antologii elaborate de Ioan Căianu, Dimitrie Cantemir în aria culturii muzicale italiene, opusuri italiene evocatoare ale istoriei românilor, compoziții românești de inspirație italiană; muzicieni de origină italiană în România (secolele 19-20), muzicieni cu ascendență italiană în România. Dar și compozitori, compozitori-interpreți, muzicologi italieni în orizontul spiritualității românești. Foarte important capitolul despre considerațiile autorilor italieni asupra muzicii românești (secolele 19, 20). Italia în eposul folcloric românesc cu exemplificări – versuri de mare savoare și însemnătate pentru istoria folclorului. În final - partea a treia, afirmări ale artei interpretative și componistice italiene în România (secolele 19-20), promotori români ai artei italiene – artiști lirici, dirijori, regizori, instrumentiști – de la violoniști, la suflători. În fine muzicieni români stabiliți în Italia. Ce documentare fabuloasă, ce abordare științific- muzicologică!!

Am insistat asupra conținutului, pentru a argumenta motivul pentru care această OPERĂ trebuie studiată, aprofundată cu creionul în mână, ea fiind generatoare de idei, de căi muzicologice prețioase mai ales pentru tinerimea doctorandă, dar și pentru iubitorii de cultură. Am vrut să notez, să relievez câteva repere (de care cartea abundă): este imposibil, atât de numeroase sunt exemplele, descoperirile autorului, în cele mai diverse domenii: de la documentare, la analize uimitoare, la paralele între genuri aparent necompatibile, dar demonstrate a fi reale, cum sunt cele dintre folclorul italian și cel românesc (exemplele sunt cu adevărat uimitoare – fronda verde, frunză verde!).

Prin această nouă și esențială tipăritură, se extinde, se întărește baza muzicologiei românești, A TRADIȚIONALEI IUBIRI LATINE ÎNTRE Italia și România, cum scrie George Călinescu. Eruditul, savantul Dr. Vasile Tomescu și-a afirmat din nou locul singular în contextul breslei muzicologice naționale și internaționale. În această direcție, esențiale sunt și comentariile (numeroase) în limbi de circulație, italiana fiind, evident, predominantă. Mulțumim MAESTRE VASILE TOMESCU pentru tot ce ați încredințat tiparului până acum, dar și pentru emoția cu care vom urmări și de acum înainte șirul ideilor Dvs. nepereche, adevărate EVENIMENTE.

Daniela CARAMAN-FOTEA

Floreța Marinescu: „Giacomo Puccini. Muzica - marilor iubiri”

Muzicologul Floreța Marinescu, muzician complex: soprană cu o experiență scenică remarcabilă în țară și în străinătate, pedagog în învățământul artistic universitar s-a dedicat cercetării creației unor mari compozitori: Joseph Haydn, Giuseppe Verdi, Giacomo Puccini.

Volumul intitulat: *Giacomo Puccini - Muzica marilor iubiri*, publicat în 2018, la Editura Muzicală, reprezintă chintesența cercetărilor teoretice și practice ale unei interprete care s-a confundat la propriu cu creația compozitorului, trăind „destinul mai tuturor eroinelor pucciniene”.

În *Prefața* lucrării, remarcabilul muzicolog Daniela Caraman Fotea, realizează o prezentare sugestivă a volumului cu „o structură de un interes aparte: capitole intitulate spre îmbiere la citit și studiu (cu creionul în mână)”, și care „vine să elucideze conceptul puccinian translatat în destine fabuloase (personaje surprinzătoare și fermecătoare)”.

Primul capitol – *Crezul meu* reprezintă mărturia de credință a unui interpret care recunoaște că „alături de Giuseppe Verdi și Giacomo Puccini a înțeles adevărata misiune a muzicii de operă” și anume aceea „de a cânta iubind până la capăt, cu dăruire și cu sacrificiu, cu speranță și cu asumarea rolului de a fi de fiecare dată o altă femeie, o altă eroină”.

Pedagogul experimentat îndeamnă la respect pentru creația componistică: „interpretarea fără abatere de la conținutul lucrărilor, pentru că ele cuprind adevărul muzical, așa cum l-a dorit Puccini. Nimic în plus, decât talent”.

Trecând în revistă întregul repertoriu puccinian, autoarea subliniază faptul că „Puccini nu a fost voit un verist prin definiție, ci mai degrabă un artist original. Puccini ne vorbește în operele sale despre tot ce înseamnă viața și convulsiile ei”, aducând de multe ori în fața publicului o lume ireală „prin cadrele de basm, de reverie, undeva la granițele cu poveștile în care pare că totul se va termina cu bine și că iubirea învinge prin simplul fapt că este invocată”.

Este prezentat un aspect mai puțin cunoscut, și anume debutul lui Puccini, cu o lucrare orchestrală – *Capriciu spaniol*, apreciată de muzicienii contemporani, experiență componistică ce-și va pune amprenta asupra genului căruia i se va dedica, surprinzând prin orchestrațiile remarcabile din operele sale, fiind recunoscut ca „un maestru absolut al orchestrației”.

Autoarea subliniază puternica legătură dintre Puccini și Ponchielli care i-a urmărit și „șlefuit devenirea”, precum și colaborarea cu celebra *Casa Ricordi*, care a contribuit la realizarea unor partituri de mare acuratețe: „Am putea afirma că într-o partitură semnată de Puccini regăsești tot ce ai nevoie pentru a-i interpreta corect rolul, eroul, epoca de referință sau relațiile cu ceilalți parteneri”.

Având la bază o documentare impresionantă, dublată de experiența sa în domeniul scenei, Florența Nicoleta Marinescu analizează cu o deosebită competență, întregul parcurs al creației compozitorului. Este reliefat faptul că Giacomo Puccini acordă în operele sale un rol important sopranelor, eroinei „care monopolizează imaginile muzicale de la început până la sfârșit, crescând interesul pentru ultimul act, atât în dimensiune dramatică, cât și în calitate interpretativă”.

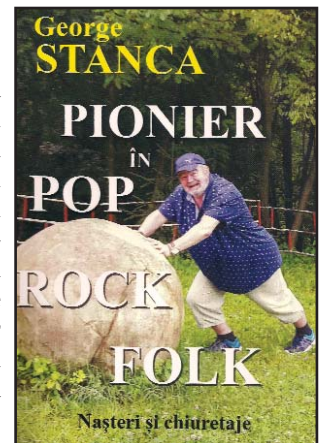
Un aspect inedit al cercetării îl constituie faptul că autoarea acordă o importanță deosebită duetelor care în creația pucciniană au o forță emoțională rar întâlnită: „duetele au o întindere mare, sunt intens abordate vocal, pun în evidență fiecare interpret și mai ales scot la iveală toate stările sufletești ce animă și motivează întreaga conduită scenică”.

Prin volumul de față, muzicologul Florența Nicoleta Marinescu aduce o contribuție importantă la îmbogățirea cercetărilor muzicologice din lumea operei și îndeamnă spre o mai multă aplecare asupra creației marelui Puccini, care așa cum îl descrie autoarea, prin marea artă a veridicului și a puterii de convingere, prin muzica sa „este deopotrivă contemporan și clasic”.

Mariana POPESCU

George Stanca: „Pionier în pop, rock, folk”

Subtitulată amuzant „Nașteri și chiuretaje”, cartea (apărută la editura SemnE) reprezintă, în peste 400 de pagini, inclusiv un bogat sector foto, o parte din bogata activitate de publicistică muzicală a autorului. În primul rând regăsim multe din articolele semnate de el în revistele „Săptămâna” și „Flacăra”, cu implicări tranșante în susținerea fenomenului rock-folk, îndeosebi în perioada Cenușului „Flacăra”. Personaj complex, George Stanca este, la bază, inginer, dar vocația sa este aceea de scriitor, fiind un poet cu multe volume la activ. În paralel s-a ilustrat pe tărâm muzical, cu jurnalist-croniciar, PR, prezentator de spectacole (mai ales de folclor), dar și ca „făcător” de gazete, la București („VIP”), Constanța sau Ploiești. Este foarte apropiat de muzica populară, iar în ultimii ani, după ce pe vremuri i-a fost un adversar înverșunat, a recunoscut valoarea muzicii ușoare și a reprezentanților de frunte ai acesteia, pe care îi include în patrimoniul național, alături de corifeii folclorului. În ultimii ani susține o rubrică extrem de citită de pamflete în revista „Click!”, în care adesea subiectele vin din zona marii sale pasiuni, muzica. Cum el însuși recunoaște, volumul de față este ca un „jurnal de front” - „Pop-rock-folk contra Muzică ușoară”, toate aceste genuri ajungând acum, la ora înțelepciunii, „Tezaur românesc”, George Stanca fiind necruțător în verdict: „Jos manea!” . Această colecție de articole și imagini de epocă vine să umple un gol, reabilitând în ochii tinerilor de azi o epocă în care chiar s-a făcut muzică de mare calitate, în ciuda greutăților și a interdicțiilor, dovada cea mai bună fiind aceea că numele multora dintre artiștii valoroși din acele decenii sunt și astăzi pe buzele tuturor. Au fost, într-adevăr, „cei mai frumoși ani”... (O. U.)

Despărțiri

Roxana Popescu

Roxana Popescu s-a stins din viață la 61 de ani. A fost una dintre cele mai prolifiche și talentate textiere ale muzicii ușoare românești, semnând peste o mie de texte la cântece ale unor binecunoscuți compozitori ai noștri, dar în egală măsură și o înzestrată solistă („Vreau să fii lângă mine”), pasionată de șansonetă. A scris până în ultima clipă, decesul ei venind absolut surprinzător, dovadă marele hit al concursurilor pentru copii, „Cea mai frumoasă stea” de Cristian Faur (compozitor cu care a colaborat intens în anii din urmă), piesă cântată de Bianca „Bibi” Lixandru.

Câteva din titlurile de mare succes la care a scris versurile sunt definitorii pentru cei care, din motive obiective (textierii sunt aproape întotdeauna ignorați), nu știau că Roxana Popescu stătea în spatele atâtor hit-uri: „Nu-mi pare rău” (Marius Țeicu), „De-ar fi să vii” (Alexandru Vilmanyi), „Iartă!” (Ion Cristinoiu), „Tu n-ai avut curaj”, „Da, te

iubesc!”, „Suflet gol” (Șerban Georgescu), „Clopote albe, clopote negre” (George Natsis), „Unde dragoste nu e, nimic nu e” (Gheorghe Gheorghiu), „Și dacă viața mea” (Viorel Gavrilă), „De ce nu-mi spui că mă iubești” (V. V. Vasilache), precum și ale altor succese ale compozitorilor de mai sus, dar și ale unora semnate de Horia Moculescu, Laurențiu Profeta, Ovidiu Komorniyk. O regretă în egală măsură atâția interpreți care și-au clădit succesul și pe calitatea versurilor Roxanei Popescu, între aceștia numărându-se Mirabela Dauer, Angela Similea, Corina Chiriac, Ovidiu Komorniyk, Silvia Dumitrescu, Gheorghe Gheorghiu, Paula Seling, Nico. Dar cele mai multe texte remarcabile le-a scris pentru Dan Spătaru („Eu sunt sentimental”, „Eu te iubesc demult”, „E frumos de-mi place mie”, „Cine sunt eu?”), Mădălina Manole („Un băiat minunat”, „Mi-e dor de tine”, „Nici nu mai cred că te-am iubit”, „Vecinii”, „Aș da orice”), dar mai ales Mihaela Runceanu, de care a legat-o o strânsă prietenie. De altfel, ele apar împreună pe un album Electrecord, în cuprinsul lui Roxana Popescu cântând la rândul ei câteva din cele 14 piese. Nu lipsesc, firește, versiunile atât de populare ale unor piese internaționale - „Să fiu mereu în umbra ta” (E-adevărat iubirea mea), „Eu nu te-am uitat” - precum și alte refrane fredonate de generații de melomani: „Dacă totuși vei pleca”, „Să crezi în dragostea mea”, „Cineva te iubește”, „Haide, spune!”, „Cu fiecare stea”, „Zborul vântului”. Dispariția Roxanei Popescu lasă, indiscutabil, un gol în muzica ușoară românească, mai ales că sunt tot mai puțini textierii profesioniști într-o lume dominată de „versificatori” improvizaiți. (Ortanja JUDE)

Interviu cu George Natsis

Octavian Ursulescu: *Dragă George, ești apreciat în egală măsură în ipostază de compozitor, orchestrator, pianist, dirijor. În Aula Palatului Cantacuzino, la lansarea albumului "Nu sunt singur", al compozitorului Jolt Kerestely, interpretat de Paul Surugiu-Fuego, ai fost aplaudat pentru remarcabilele aranjamente orchestrale. Mai ai timp și pentru postura de pianist în Big-bandul Radio? Care din aceste patru ipostaze trece, totuși, pe primul plan?*

George Natsis: În primul rând îi salut pe distinșii cititori ai revistei Actualitatea Muzicală. În toată cariera mea de până acum, ipostazele de pianist și orchestrator au fost pe primul plan. Amândouă mă pasionează în egală măsură. E adevărat că au fost perioade când am compus mai mult, însă ipostaza de compozitor nu a fost una constantă cantitativ, asta poate și din cauză că eu am compus cu "dedicație", pentru un anumit interpret sau eveniment (festival, videoclip sau CD). Îmi place să lucrez proiecte complete. Înafară de singurul meu CD de autor (prime audiții) intitulat "Noaptea Sânzienelor", un proiect etno-pop, am realizat orchestrații pentru albume împreună cu Ovidiu Lipan, Corina Chiriac, Dan Iagnov, Florin Piersic, Cătălin Crișan, Noni Răzvan Ene (pe când era copil încă) și mulți alții. De asemeni am orchestrat și dirijat concerte-eveniment, pentru ansamblu simfonic (Delia Winter Wonderland, Vunk Symphonic-2014, Vunk-Cameleom 2018, Marcel Pavel - A Very Classic sau Concert de Paști - Ateneul Român 2018). În tot acest timp activitatea mea de orchestrator și dirijor a fost și este dublată de cea de pianist în cadrul Big-Band-ului Radio. Este un privilegiu să fac parte din acest ansamblu de elită cu care pregătim, împreună cu Ionel Tudor, o nouă stagiune de înaltă calitate. Știu că pare un program foarte încărcat și este, dar dacă există pasiune și dragoste pentru această meserie, nimic nu pare prea greu sau prea mult.

O. U.: *Este cunoscută pasiunea ta pentru jazz. Care ar fi constantele activității tale pe acest tărâm?*

G. N.: Preocupările mele legate de jazz merg pe câteva direcții. Una ar fi cea legată de concertele Big Band-ului Radio, poate singurul ansamblu de profil din țară capabil să facă față unor aranjamente orchestrale dificile, un adevărat ansamblu de profesioniști. Muzica de jazz pentru Big Band constituie o provocare uriașă, urmată de o enormă satisfacție artistică. Mărturie stă albumul pe care l-am realizat împreună cu Virgil Ianțu (în calitate de solist) intitulat "Ieri și azi". Este un adevărat pop goes jazz, în sensul că am luat hit-uri ale unor binecunoscuți autori și soliști români (Vița de vie, Smiley, Nicu Alifantis, Timpuri noi, Ștefan Bănică s.a.) și le-am transformat în swing... big-band swing. Cred că este singurul proiect de acest gen realizat la noi. Piese pop-rock reorchestrate pentru big-band și înregistrate cu big-band. Ceva foarte asemănător am lucrat și împreună cu Horia Brenciu și orchestra sa pentru

unul din concertele de la Sala Palatului, unde câteva din piesele lui Horia au căpătat straie de... Big-band swing.

O altă direcție o constituie Stagiunea de Jazz, un proiect realizat de Teatrul Act și Societatea Română de Radiodifuziune, proiect care se derulează deja de opt ani încheiați. Este un proiect de trio (alături de toboșarul Vlad Popescu și contrabasistul Adrian Flautistu) la care se adaugă unul sau doi invitați. Astfel avem un număr de opt concerte pe an, fiecare din ele fiind dedicat unui stil, perioade sau autor de jazz.

O altă direcție este dată de colaborarea mea cu Universitatea Națională de Muzică București, unde predau în cadrul Facultății de compoziție pop. Aici încerc să-i introduc pe studenți în tainele orchestrației, în special cea pentru ansamblu mare pop/jazz, mergând pe principiul că nu e sănătos să păstrezi doar pentru tine ce ai învățat, ci este bine să oferi mai departe și altora.

O. U.: *Românii sunt foarte atașați de marile șlagăre de muzică ușoară din anii '60, '70, '80, chiar '90, deși ele se difuzează, din păcate, foarte puțin. Cât de mult diferă compozițiile de astăzi de cele de atunci? Ce s-a schimbat, prin ce diferă, înafara faptului că formularea "muzică ușoară" este tot mai mult înlocuită de "muzică pop"?*

G. N.: După părerea mea muzica românească pop "tradițională" rămâne cea din anii '70-'80 (și chiar înainte de '70). Deși unii o numesc în mod arbitrar "festivalieră", muzica pop (ușoară) tradițională nu era dedicată decât în mică parte festivalurilor (vezi Mamaia). Nu poți vorbi de Radu Șerban, Mișu Iancu, Edmond Deda, Laurențiu Profeta sau Florin Bogardo numindu-i "festivalieri". Muzica lor avea în primul rând MELODIE! Melodie de multe ori inspirată din folclor autentic (ceea ce conferă o identitate aparte).

Muzica lor avea orchestrație bine gândită, era acompaniată de orchestră naturală. Interpreții nu aveau nevoie de corecție electronică a vocii, ei puteau să cânte curat și expresiv fără ajutorul tehnologiei. Iată câteva lucruri pe care muzica actuală (cu câteva excepții) le-a pierdut. Nu sunt împotriva tehnologiei, o folosesc la rândul meu, dar ea nu poate înlocui inspirația melodică, meșteșugul de a scrie pentru orchestră și nici sunetul natural al unei orchestre. Industria muzicală, pe de alta parte, are regulile ei: artistul trebuie să "vândă", cât mai puține cheltuieli, cât mai mult profit. Astăzi se mai compun piese în stilul "tradițional", dar în același timp acompaniamentul orchestral este înlocuit de fel de fel de plugin-uri care oferă o imagine palidă a ceea ce înseamnă orchestra. Sigur, asta și pe fondul unui buget de producție foarte scăzut. Mai mult, această tehnologie este cam la îndemâna oricărui neinițiat în tainele orchestrației. Ideea este că trebuie să ai noțiuni cel puțin elementare de instrumentație pentru ca tot ceea ce realizezi electronic, în încercarea de a imita o orchestră, să și sune a orchestră. De aceea cred că muzica pop "tradițională" e bine să rămână în perioada în care a fost scrisă, ca un patrimoniu cu care ne putem oricând mândri.

O. U.: Am prezentat și prezint o sumedenie de concerte cu acele șlagăre de muzică ușoară tradițională, am inițiat chiar un proiect retro intitulat "Șlagărele României". Crede-mă, sălile sunt pline, publicul îi primește cu căldură și îi ovaționează, ca pe vechi membri ai familiei întorși acasă, pe Marina Voica, Mirabela Dauer, Corina Chiriac, Paul Surugiu-Fuego, Stela Enache, Marina Florea, Gabriel Dorobanțu, Mihai Constantinescu, Cătălin Crișan, Anastasia Lazariuc, Oana Sârbu, Silvia Dumitrescu și alții. Succesul lor, cred, infirmă pesimismul celor care s-au grăbit să îngroape deja muzica ușoară românească...

G. N.: Publicul de astăzi este destul de împărțit. Consumatorul de muzică este cel care cumpără CD-uri, care vizionează videoclipurile celor mai noi hit-uri, sau cel prezent în sălile de concert. Din această ultimă categorie face parte și publicul doritor de melodie, de "șlagăre" cântate live. Avem soliști ca Fuego, Mirabela Dauer, Corina Chiriac sau Cătălin Crișan care încă pot umple sălile de concert, adică pot vinde, chiar dacă spectacolele în care aceștia apar sunt în general concerte cu un buget redus (cam de 4-5 ori mai mic decât spectacolul unei vedete aflate "pe val"). Iar un buget redus se resimte în prețul biletelor, pentru că ei nu prea sunt difuzați pe radio, lumini sărăcicioase și, în cazuri fericite, o orchestră pe scenă, dar o orchestră ieftină, slăbuță, orchestrații plătite prost și sunet deosemeni slăbuț, pentru că respectivii nu își doresc să investească în astfel de spectacole (vorba lui Caragiale: "remunerație mică, după buget"). Și totuși, acești artiști încă aduc public în sală cu astfel de spectacole sărăcicioase. Părerea mea este că acești artiști merită mult mai mult din partea producătorilor, care vor doar profit. Acești artiști încă își pot etala măiestria în fața publicului, nu ar trebui neglijați. Am convingerea că piese ca "Oameni", "Salcia", "Tu ești primăvara mea", "Ani de liceu", "Prieten drag" ș.a. pot face obiectul unor spectacole cu săli pline, pot fi bine "vândute"

O. U.: Ce amintiri și impresii păstrezi din numeroasele colaborări cu artiști de peste hotare?

G. N.: Am colaborat cu artiști din străinătate, cei mai mulți fiind din zona muzicii de jazz. Cu toate acestea, cea mai interesantă colaborare a fost cea cu renumitul chitarist american Steve Vai. A fost un turneu european, cu o orchestră de 50 de oameni, un repertoriu de peste două ore, piese dificile, magistral orchestrate pe care am avut plăcerea să le dirijez. A fost până acum singurul turneu pe care Steve l-a făcut acompaniat de o orchestră mare, o orchestră românească și un dirijor român. Astfel de evenimente sunt rare, iar eu îl consider ca pe un "unicat" în cariera mea.

O. U.: UCMR joacă un rol important în profesionalizarea muzicii ușoare sau pop, mai ales aici fiind nevoie de încurajarea tinerilor creatori cu talent, înzestrări, dar și pregătire muzicală. Este meritul tău indiscutabil că, împreună cu conducerea UCMR, ai deschis porțile Uniunii unor muzicieni din generația tânără.

G. N.: Faptul că am fost reales în fruntea secției pop/jazz din cadrul UCMR mă bucură și mă întristează.

Mă bucură datorită încrederii pe care colegii mei mi-au acordat-o pentru următorii patru ani. Mă întristează pentru că observ o apatie în rândul multor colegi, un dezinteres pe care o mare parte din membri îl au față de viața acestei bresle. Nepăsarea pe care producătorii, radiourile, într-un cuvânt industria muzicală o arată față de această elită a muzicii românești, pentru simplul fapt că a îndrăznit să înainteze în vârstă, este, cred, principala cauză a acestei apatii.

Principalul obiectiv pe care l-am urmărit în mandatul trecut și care rămâne în prezentul mandat de coordonator al secției este acela de a întineri, de a primi colectivul acestei secții cu compozitori tineri, compozitori de valoare.

Mă bucur că în ultimii ani nume ca: Paula Seling, Cristian Soleanu, Cristian Faur, Adrian Despot, Mihai Alexandru, Laurențiu Duță sau Marian Ionescu s-au alăturat secției pop/ jazz din UCMR.

O. U.: Încheiem discuția noastră referindu-ne la ambițiosul și atât de reușitul concert "Cameleom", unde ai dirijat

și orchestrat, conducând o orchestră de mari dimensiuni alături de formația Vunk, într-o realizare pop-simfonic unanim apreciată.

G. N.: "De ce Cameleom?" I-am întrebat pe Cornel Ilie atunci când am aflat numele proiectului care urma să fie cea mai mare producție Vunk a acestui an.

CAMELEOM-UL - mi-a răspuns Cornel - este un hibrid între cameleon și om, o specie nouă de om. Un om care nu se teme să arate ceea ce simte, care își acceptă greșelile, defectele, slăbiciunile, sentimentele de vină, speranțele, visele, așteptările sau reușitele, fără să încerce să le ascundă.

Suntem înconjurați de oameni care se tem din ce în ce mai mult să-și asume ceea ce sunt sau să-și exteriorizeze sentimentele, de

teamă de a nu fi judecați de alții. Astfel asistăm la o autoizolare a oamenilor. Prin acest spectacol, cei de la Vunk și-au propus să arate că mulți dintre noi trăim în aceasta autoizolare.

Proiectul "CAMELEOM" a constituit pentru mine o provocare uriașă, deoarece vorbim de un spectacol cu o încărcătură emoțională deosebită. Fiecare piesă deschidea un univers aparte și emana emoții și sentimente foarte puternice. Și cum puteau fi mai bine reproduse aceste emoții decât aducând pe scenă, alături de Vunk, o orchestră simfonică. În felul acesta, fiecare piesă a avut o amprentă timbrală aparte. Am regăsit în acest concert măreție, putere, nebunie, cinism, dar și visare, grație, delicatețe, dragoste. Orchestra a jucat un rol aparte, ea nefiind doar un element de "coloratură", ci având pasaje solistice instrumentale. Multe piese din concert au fost transformate, ele fiind cântate într-o manieră total diferită de variantele lor oficiale. Au fost piese pe care Cornel Ilie le-a cântat fiind acompaniat exclusiv de către orchestra simfonică.

Melodii ca "Pleacă", "Regele șoselelor", "Numai la doi", "S-a terminat", "Înconjurul lumii" și altele au putut fi văzute și ascultate în variante noi, îmbogățite timbral față de variantele cunoscute.

grafică, lumini și sunet impecabil, și nu în ultimul rând... Vunk. Iată câteva ingrediente ideale pentru un concert de neuitat. Mă simt onorat că am avut ocazia să asigur conducerea muzicală a acestui spectacol. Iată de ce voi păstra în amintire data de 24 mai 2018, ziua de naștere a CAMELEOM-ULUI! Unde?... La Arenele Romane!

Interviu de **Octavian URSULESCU**

Paiul din ochiul altuia

Urmărind la TVR transmisiunile în direct de la Campionatul mondial de fotbal din Rusia (organizat impecabil, din toate punctele de vedere!), toți "microbiștii" au fost încântați, dacă facem abstracție de logoreea obositoare a unora dintre crainici, fiindcă a fi informat, asemeni regretatului și inegalabilului Cristian Țopescu, nu înseamnă să vorbești mult și în neștire. Dar, firește, nu despre asta ne propunem a vorbi aici, într-o publicație muzicală. Privind către colțul din dreapta sus al ecranului, în loc de "Direct" sau "Live" (deh, acum termenii românești au cam început să dispară, priviți și titlurile unor emisiuni de la postul public TV - cele de la C. M. de fotbal se cheamă... "Filler", de caută bietul badea Gheorghe prin dicționarul copiilor!), ce vedem noi? Noi vedem logo-ul... Festivalului internațional "Cerbul de aur"! E ca și cum fotbalistii aleargă după minge nu pe teren, la Moscova, Sankt Petersburg sau Soci, ci în Piața Sfatului din Brașov! Am mai scris că, regretabil, promovarea este extrem de întârziată, de parcă era greu să se înscrie de anul trecut manifestarea în plan și în bugetul... centenar, totuși nu așa se compensează erorile de marketing. În fine, la această a 18-a, se pare, ediție (în... 50 de ani!), a fost desemnat, de către organizatori, și juriul care va alege concurenții finaliști. Sperăm că este vorba doar de jurații pentru preselecție, fiindcă în componența comisiei nu intră decât un SINGUR muzician legat de muzica ușoară (sau pop, cum vreți să-i spuneți), inclusiv prin studii,

pregătire, experiență națională și internațională - este vorba de Andrei Tudor, membru al UCMR și cadru didactic la UNMB! Daniel Jinga este dirijor de cor și de orchestră simfonică, Liana Stanciu a condus delegațiile TVR la câteva finale Eurovision (cu rezultatele cunoscute), iar celelalte trei nume, fie-ne cu iertare, nu sunt cunoscute și nu au greutate pentru o asemenea întreprindere importantă: Felix Crainicu, Gabriel Scârlet, Smaranda Vornicu Shalit.

Thérèse Steinmetz, Mădălina Manole

Anormal este faptul că TVR, deși nu posedă în ograda proprie specialiști și prezentatori legați de acest gen muzical, ține să-și impună angajații la toate evenimentele, chiar și la cele organizate de alții și pe care doar le retransmite. Legat de ediția din acest an a "Cerbului de aur" (29 august-2 septembrie), am sugera să nu se uite că primele patru ediții au avut loc la Teatrul Dramatic din Brașov, gazdă istorică așadar, cum este și teatrul Ariston pentru cel de la Sanremo (doar că italienii n-au renunțat la el). O singură dată, la aniversarea a trei decenii de la prima ediție, Ioana Bogdan a repus în circuit elegantul și primitorul spațiu, cu un "Club sentimental" transmis în direct pe TVR2. Dar cum reputata realizatoare s-a pensionat, ne îndoiim că actualii organizatori-producători -cunoscători (care îl numesc pe marele compozitor Radu Șerban, pe un panou fotografic din clădirea TVR, ... R. Șerbănescu!!) vor exploata acest adevărat templu al festivalului, pe scena căruia au cântat zeci de artiști uriași. În imaginea alăturată, Mădălina Manole (co-prezentatoare a "Clubului sentimental" amintit) este alături de o fostă câștigătoare a "Cerbului" la primele ediții, olandeza Thérèse Steinmetz. (Dr. Bărnă)

Concerte

Open Air Blues Festival Brezoi. N-am apucat la vremea respectivă să semnalăm un festival... surprinzător:

se pare că bluesul are tot mai mulți admiratori și practicanți, astfel încât promotorul Mihai Murgescu a putut organiza

un astfel de festival în mica localitate vâlceană. Afișul a fost următorul: Ziua 1. Main Stage: Dusty Ride, Adi Barar Band - Blues Progression - Nightlosers. Second Stage - Jam Session & After party 2. Main Stage: Foxy Lady - Florin Giuglea - Platonic Band - Canaf Feat. AG Weinberger - Rareș Totu's Midnight Sun feat.

many Special Guests. Second Stage - Ride on Band - Jam Session & After party. 3. Main Stage: Soul Steamers - Axis - Nick Krakovszky - Mike Godoroja & Blue spirit - Joe Rusi & Rareș Totu - Blue Family feat. Ana Radzic. Second Stage - Gospel Music Workshop - Single Barrel & Tom Atkinson - Jam Session & After Party Cu o finanțare locală, se pregătește acum ediția a 2-a.

The Australian Pink Floyd - la Sala Palatului.

Dintre multele formații omagiu Pink Floyd, se pare că **The Australian Pink Floyd** (Aussie Floyd) este cea mai veche și mai valoroasă: redă de 30 de ani piesele faimoșilor englezi în show-uri remarcabile. Venită pentru prima dată în România, cu o sală nu prea plină dar cu o desfășurare tehnică -scenică uimitoare. Au oferit piese mai vechi, din perioada Syd Barrett, dar și piese de pe albumele mai noi, *Dark Side Of The Moon*, *Wish You Were Here* sau *The Wall*. Atmosfera a fost copleșitoare, cu imagini, jocuri de lumini și lasere de ultimă generație, așa cum se cuvine la un remember Pink Floyd. Cei zece muzicieni au fost ovaționați la scenă deschisă.

Holograf - „Unplugged la Teatru” la Teatrul Național din București. O cronică restantă, despre un spectacol acustic (unplugged) la șapte ani după concertul

de același tip de la cinema Patria. S-a deschis cu cântece de pe albumul „69% Unplugged”: „Simona”, „Balada controlorului”, „Umbre pe cer”. Spectatorii, care cunoșteau toate textele, au cântat alături de solist marile șlagăre de iubire - „Și băieții plâng câteodată”, „Dragostea mea” și „Cât de departe”. N-au lipsit invitații - Marius Bațu a interpretat piese ale duo-ului Poesis („2000 de ani”, „Odată am ucis o vrabie”) și violoncelistul Adrian Naidin. După „Doar o viață nu-mi ajunge să iubesc” și „Inima mea nu e întreagă dacă nu ești tu” (dedicată de Dan Bittman băiatului său) au urmat alte hit-uri - „Vreau o minune”, „Undeva departe” și finalul „Ți-am dat un inel”. Iar la bis - „Banii vorbesc”. Un concert de tip Best Of, mai mult pe latura pop, organizat de Sublime România; în ciuda prețurilor foarte piperate, sala a fost plină..

Concert pentru Timișoara. Un concert care se anunța grandios, dar a fost un semi-eșec. Spicuim din presa timișoreană: Nici cele mai importante nume ale muzicii timișorene, nici ideea de a face o faptă bună nu i-a motivat pe spectatori să umple Piața Libertății, la Concertul pentru Timișoara. Artiștii din 14 formații au decis să concerteze pentru un gest nobil, banii urmând să ajungă la două spitale afectate de furtună (Clinica de Cardiologie și Clinica de Boli Infecțioase „Victor Babeș”). La concertul maraton, Piața

Libertății a fost mai mult goală, dar cu numeroși spectatori aflați după gardurile care au înconjurat piața, care au avut parte de un concert pe gratis. În tot acest timp, barurile și cafenelele din centru erau pline. Conform primarului Timișoarei, s-au vândut 703 bilete! Prețul biletului a fost 50 de lei, iar suma strânsă din vânzări este de 35.150

de lei. Au mai fost și câteva firme din Timișoara care au făcut donații. În final, s-a strâns un total de aproximativ 35.500 de euro. La concertul umanitar din Piața Libertății au concertat formațiile Skywalkers, All Friends Band, Vest,

Sonatic, Within the Nova, Rock Abil, Melting Dice, JazzyBIT, Implant Pentru Refuz, Survolaj, Bega Blues Band, Cargo, Pro Musica și Phoenix.

Florin-Silviu URSULESCU

Cinstire șlagărului românesc

Nu mai e un secret pentru nimeni că muzica ușoară românească nu trăiește deloc vremuri bune, difuzarea ei fiind în mare suferință, ceea ce nu sună încurajator pentru compozitorii, textierii și interpreții profesioniști, ca și pentru tinerii care doresc să se apropie de acest gen atât de urgisit în ultimele două decenii. Vinovații sunt cunoscuți, nu mai revenim, am făcut-o de fiecare dată în intervențiile noastre, arătând cu degetul, acuzator, către posturile

Marius Țeicu, Walter Ricci

publice de radio și de televiziune, către casele de producție și posturile de radio FM, care promovează o sumedenie de nonvalori, ignorând consacrații. Cu atât mai meritorie este preocuparea unui post de televiziune mai mic (dar care se recepționează la scară națională), Neptun TV, care a

Horia Moculescu, Valeria Marcu

transmis în direct și de această dată Festivalul internațional de muzică ușoară "George Grigoriu" de la Brăila, așa cum a făcut-o nu o dată și de la Amara sau de la Medgidia ("Dan Spătaru", manifestare deocamdată, din păcate, întreruptă). A fost a 14-a ediție a redutabilului festival, organizat și de această dată impecabil de Consiliul județean Brăila (de altfel președintele Francisc Iulian Chiriac, iubitor de

muzică, s-a aflat în sală) și de Centrul județean pentru conservarea și promovarea culturii tradiționale Brăila, condus de o femeie admirabilă, model de pasiune, competență și implicare, Maria Pușcaci. Pe afișe, ca și pe coperta frumosului program de sală, au figurat la loc de cinste însemnele marelui Centenar, dar și ale orașului, Brăila aniversând 650 de ani de atestare documentară. Festivalul s-a bucurat de sprijinul Primăriei municipiului Brăila, parteneriatul incluzând și Teatrul "Maria Filotti", gazdă pentru a doua oară consecutiv a acestui eveniment major, practic singurul festival internațional din țara noastră care n-a fost niciodată întrerupt de la înființare. "Cerbul de aur" nici nu intră în discuție, are loc din... 9 în 9 ani (!), așa că pe drept cuvânt s-a spus că la Brăila a fost un adevărat Sanremo autohton (vizând și numărul mare de soliști italieni) sau un Eurovision la scară ceva mai mică. Dacă la Eurovision au fost, dinafara granițelor continentului nostru, artiști din Australia sau Israel, la "George Grigoriu" am avut anul acesta finaliști din Venezuela și Peru! Cu sponsori principali generoși (Agricost, Farmaciile Iris), și cuantumul total al premiilor, cele mai mari la concursurile din România, au fost impresionante, peste 13.000 de euro, dintre care doar Trofeul a însemnat 5.000 de euro, ceea ce firește a atras concurenți valoroși din întreaga lume. Și nu este totul,

Titus Andrei, Alexandra Elena Crăescu

pentru că ambiția de ridicat nivel profesionist a fost completată de echipa tehnică de sunet și lumini (inclusiv proiecții pe un ecran mare) – Global Stage, dar mai ales de orchestra de acompaniament și de juriu. Dacă festivalul de la Brăila, ca și cele de la Amara sau Medgidia, domină cu autoritate peisajul competițiilor de gen, aceasta se datorează fără discuție celei mai valoroase formații de acompaniament din țară, cu mulți instrumentiști din Big-band-ul Radio în componență (de altfel Ionel Tudor și orchestra condusă de el vor fi și pe scena "Cerbului de aur"). Este absolut incredibil ce au realizat și de această dată minunații muzicieni, cu orchestrații la zeci de piese (pentru concurenți, dar și pentru vedete din recital) și săptămâni, cu multe zile și nopți de repetiții pentru soliștii români și străini, dintre care unii nu evoluaseră niciodată alături de o orchestră, cântând doar pe "negative"! Așa încât numele lor se cuvin scrise cu majuscule: Andrei Tudor (claviaturi), Marian Georgescu (chitară), Laurențiu Zmău (baterie), Daniel Pirici (percuție), Daniel Bouroșu (chitară-solo), Eugen Tegu (chitară bas), Marin Ioniță (saxofon, percuție), Ionel Tudor (claviaturi, conducerea muzicală), neuitându-i nici pe colaboratorii permanenți Liviu Elekeș și Octavian Chițu. Iar juriul a fost și de această dată la înălțime, dovada

cea mai bună fiind ovațiile publicului la anunțarea câștigătorului Trofeului. Dar cum până acolo mai avem, să consemnăm componența juriului internațional: Marius Țicu (președinte), Horia Moculescu, Andreea Andrei, Titus Andrei, Rumiana Naceva (Bulgaria), Marian Stârcea (compozitor, de la Filarmonica de stat "Serghei Lunchevici" din Chișinău, Republica Moldova), Tatiana Apanasenko (Ucraina). Partenerii media au fost și ei numeroși, înafara celor locali distingându-se revista "Actualitatea Muzicală"

Oana Ștefana Tăbultoc

a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor, cotidianul "Ultima oră" și Radio România (unde Titus Andrei, în puținele minute la care mai are acces, se străduiește să facă neuitate valorile muzicii ușoare românești).

Concursul a stat, în general, sub semnul tinereții. Au fost înmânate și o serie de premii speciale, între care trei acordate de membri ai juriului și constând în invitații la festivaluri de peste hotare. Rumiana Naceva (Bulgaria) le-a invitat la festivalul organizat de ea la Veliko Tărnovo, "Silver Yantra", pe Oana Ștefana Tăbultoc, 17 ani, Botoșani, și pe Denisa Ionela Tiron, 18, Vaslui. Pe prima dintre ele am cunoscut-o la marile concerte organizate de Asociația culturală "Regal d'Art" în onoarea marelui compozitor Eugen Doga, la Iași și la Botoșani, fiind realmente o speranță. Iar Tatiana Apanasenko (Ucraina) a înmănat

Andreea Irina Negoită

distincția personală, constând în prezența în finala concursului "Europa tânără", bucureștenei de 16 ani Catinca Popa. Fundația "Anima Caste" și-a direcționat premiul special către talentata solistă de 17 ani Sara Irem Andreea Güzel din Iași, susținând astfel aplauzele

călduroase ale publicului pentru interpretarea "Blestemului" Mariei Tănase (Cine iubește și lasă...). Premiile speciale au fost stabilite în ordinea mediilor rezultate din votarea membrilor juriului, așa încât prestigioasa distincție a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor a sunat în bună măsură mai mult ca un premiu de încurajare pentru Oana Ștefana Tăbultoc, de care am amintit deja; notabil este faptul că ea studiază percuția, saxofonul, pianul, flautul și că a cântat în 6 țări ale Europei. A revenit pe podium și Denisa Ionela Tiron (la rândul ei studiază pianul și flautul), căreia i-a fost înmănată o mențiune anunțată de compozitorul basarabean Marian Stârcea, care are multe colaborări cu artiști importanți de la noi, îndeosebi cu Gabriel Dorobanțu. O altă mențiune a plecat în Basarabia, fiind dobândită de una dintre cele mai experimentate soliste, Ana Moraru, 27 de ani, absolventă a Conservatorului din Chișinău. Ea a fost însoțită de soț, Corneliu, instrumentist în faimoasa orchestră "Lăutarii" a lui Nicolae Botgros, dar și de fiica sa de... 10 luni, Xenia, pe care încă o alăpta, impresionând prin rafinamentul vocal (mama, nu fiica!). Tot o mențiune a câștigat, ca în urmă cu câțiva ani, deși ar fi meritat ceva mai mult, bulgăroaica Hristiana Dânkova, 25 de ani. A absolvit Conservatorul din Sofia, este și pianistă și are numeroase concerte în țara sa. Cu premiul al treilea a fost creditată o altă solistă

Hristiana Dânkova

experimentată, bucureșteanca Andreea Irina Negoită, 27 de ani, care a confirmat astfel câștigarea Trofeului "Aurelian Andreescu" la cea mai recentă ediție a festivalului omonim. Laureata are o solidă pregătire muzicală, studiind chitara și pianul și absolvind Liceul "George Enescu" și Universitatea Națională de Muzică București, Facultatea de Pedagogie muzicală, cu un modul de jazz; de altfel cântă într-o formație de tip clasic-pop, cu care a concertat în Germania și Ungaria. Juriul a fost cu siguranță impresionat de interpretarea piesei binecunoscute din repertoriul lui Ioan Bocșa, "Ană, zorile se varsă", însă în varianta modernă a Loredanei Groza. De fapt, tinerețea s-a mulțumit cu distincțiile mai mici, experiența impunându-se pe podium. Originară din Moinești, Alexandra Elena Crăescu, 28 de ani, a absolvit o facultate de muzică și s-a ilustrat cu câteva roluri pe scena Teatrului național de operetă și musical "Ion Dacian", ca și printr-un premiu de compoziție la prima ediție a redevabilului concurs MuzicADA. Și totuși prospețimea vârstei și-a spus cuvântul la nivelul premiului I, care a marcat încă o dată superioritatea școlii muzicale

Festivalul "George Grigoriu"

din Republica Moldova. Deși are doar 17 ani, eleva din Ungheni, Ana Moraru cântă la pian, saxofon și este solista formației de adolescenți "Bravissimo". A fost la multe concursuri în România, dar și în Ucraina sau Ungaria, decisivă în aprecierea membrilor juriului fiind probabil versiunea sensibilă a piesei folclorice "Lie, ciocîrlie", tot mai aleasă de soliștii de muzică ușoară la concursuri. La precedentele 13 ediții, italienii au câștigat de nu mai puțin de 3 ori Trofeul, dar nu prea s-au omorât să onoreze invitația tradițională a organizatorilor, de a reveni cu un micro-recital la ediția următoare. A făcut-o însă, spre cinstea ei, cea care a triumfat anul trecut, Rosella Zitiello: la revenire, solista napolitană (este din Caserta) ne-a reamintit piesele care i-au adus victoria în 2017, "Speranțe vis, speranțe flori" de George Grigoriu și celebra melodie lansată cândva de marele Claudia Villa, "Un amore cosi grande". Fiecare dintre membrii juriului a anunțat un laureat, sarcina de a face acest lucru în cazul câștigătorului Trofeului revenind, firesc, președintelui Marius Țeicu. Spre bucuria extraordinarului public local (evident, cunoscător și avizat, Brăila având cele mai mari festivaluri din țară nu numai de muzică ușoară, dar și de muzică clasică, folclor

Ana Moraru

sau jazz), acesta a cântat împreună cu întreaga sală celebrul său șlagăr "O portocală", într-o comuniune fantastică. După care a anunțat numele câștigătorului, anticipat de toată lumea. De ce anticipat? Gala a debutat cu toți cei 21 de finaliști pe scenă, după care au primit cadouri și diplome de participare cei care nu urmau să mai cânte în gală, așa că, după ce laureații și-au aflat poziția în palmares, unul câte unul, în culise, după anunțarea premiului I, a sărit în sus de bucurie italianul Walter Ricci. Dar nu numai de aceea victoria sa a fost previzibilă: superioritatea i-a fost atât de clară, încât nimeni nu se îndoia de triumful său. Artist profesionist, mutat de la Napoli la Roma, are 28 de ani, a studiat canto, compoziția, pianul, a cucerit trofeul concursului "New Wave" de la Soci (Rusia), a cântat la Paris sau la Los Angeles alături de nume binecunoscute ale muzicii. Lejeritatea sa vocală și muzicală în general (s-a acompaniat la unul din cântece la pian) s-a vădit din modul cum a dat viață, de fiecare dată altfel, la repetiții sau în concurs, cu improvizatii incredibile, șlagărului "Eternitate" al lui George Grigoriu. Cealaltă melodie care i-a adus trofeul mult-râvnit a fost o compoziție proprie, "Dentro un film". Au mai candidat la un loc în palmares (și unii chiar meritau) Oscar Etedgui (Venezuela), Doru Ciutacu (Brăila), Teresa Paredes (Peru), trio-ul feminin Brio (Republica Moldova) și mai ales Daniel Bălan din Tulcea,

cunoscut de la "Vocea României", ultimul fiind ovaționat îndelung de public, ceea ce ar putea sugera organizatorilor introducerea de anul viitor a unui premiu de popularitate, pentru că spectatorii se cuvine a nu fi ignorați, ei sunt "consumatorii", la urma urmei! Paradoxal, în gala laureaților s-au cântat îndeosebi piese lente, de atmosferă, ori George Grigoriu este binecunoscut și pentru refrenele sale ritmate. În concurs, dată fiind obligativitatea de a se cânta o creație a compozitorului omagiat, am avut bucuria

Denisa Ionela Tiron

de a reasculța melodii superbe, din păcate mai deloc difuzate la radio: "Ia te uită ce mai fete!", "O fată și-o chitară" (2 versiuni), "De-ar fi fost să fiu", "Cui îi pasă de mine?" (2 versiuni), "Eternitate" (aleasă de nu mai puțin de 5 concurenți!), "Nu suntem îngeri" (3 versiuni), "Maria", "Niciodată, niciodată", "Te știu de mult" (2 versiuni), "Amurgul", "Speranțe vis, speranțe flori" (2 versiuni), "Cred în fericirea noastră". A fost un dialog în timp și o paradă a muzicii ușoare românești tradiționale, pentru că în concurs soliștii au mai dat viață unor creații semnate de Aurel Giroveanu, Alexandru Mandy, Cornel Fugaru, Marius Țeicu, Viorel Gavrilă, Andrei Tudor, Adrian Romcescu, Adrian Daminescu, Marius Moga.

Fiind vorba de un festival ce poartă numele marelui compozitor și descoperitor de talente George Grigoriu,

Brio

pentru recitaluri am propus mereu invitarea unor vedete care au colaborat cu compozitorul și i-au lansat șlagărele care se cântă azi în concurs. În felul acesta, soliștii de azi ar avea ocazia să facă o necesară cunoștință cu versiunile originale, aduse la microfon eventual chiar cu negativele epocii. Avem în vedere nume cum ar fi cele ale unor interpreți, am spune, de legendă, cum ar fi Marina Voica, Luminița Dobrescu, Stela Enache, Pompilia Stoian (ultimele două chiar au fost cununate de maestrul lor!), Cristian Popescu, ca să dăm câteva exemple. Pentru că anul acesta,

din păcate, în recitaluri nu s-a cântat nici o creație aparținând lui George Grigoriu... În acest sens, al cinstitii moștenirii muzicale a celebrului compozitor născut la Brăila, am reaminti o altă sugestie a noastră, ușor de realizat de muzicienii din formație (trei sunt membri ai Uniunii Compozitorilor), aceea a elaborării unui semnal orchestral care să reunească măcar o parte din cele mai populare refrene aparținându-i acestuia, în felul acesta fiecare din

Daniel Bălan

cele trei seri urmând a ne introduce festiv în ambianța muzicală a unei epoci de neuitat. Pentru recitalurile din acest an au fost re-invitate (au mai fost la festivalul de la Brăila) posesoarele unor voci excepționale, care, mai mult, și-au susținut prestația superlativă alături de formația Ionel Tudor. Monica Anghel, spre cinstea ei, a trecut în revistă toate marile ei hit-uri, inclusiv piesa cu care a impresionat la Mamaia pe când avea doar 15 ani, "Vin' la mama de măcere" de Laurențiu Profeta. N-au lipsit deci "Tell me why" de Ionel Tudor, "Spune-mi" de Cornel Fugaru (cu care a câștigat nu mai puțin de 11 trofee internaționale), "Dau viața mea pentru o iubire" de Marius Țeicu, cărora le-a adăugat un colaj reunind refrene românești îndrăgite, o reală surpriză. La rândul ei, Nico a fost în mare formă, aniversând aici două decenii de când s-a consacrat la nivel

național alături de Horia Brenciu în emisiunea "Sarabanda". Și ea a inclus în repertoriu succese indiscutabile, cum ar fi "Și dacă viața mea" de Viorel Gavrilă, "Spune da, spune nu" de Andrei Tudor, dar, asemeni Monicăi Anghel, și hit-uri internaționale de mare circulație. Să nu uităm că nu întâmplător am numit festivalul de la Brăila "micul nostru Eurovision", fiindcă atât Monica (în 2002, alături de Marcel Pavel), cât și Nico (în 2008, în duet cu Vlad Miriță, cu piesa "Pe o margine de lume" de Andrei Tudor) au reprezentat România în marea finală europeană. Festivalul s-a încheiat cu recitalul incandescent al formației Vunk, Cornel Ilie și colegii lui reușind să antreneze publicul, transformându-l într-un cor de sute de voci. Titluri de succes din clasamentele pop-rock au fost reluate de entuziaștii spectatori, nelipsind "Pleacă!", "Îmbrăcați sau goi", "Regele șoselelor", "Camera ei", "Hai, mersi", "Așa, și?", "Artificii pe tavan" și alte piese de pe cele 9 albume lansate în cei 24 de ani de activitate. Recitalul Vunk a concluzionat apoteotic o foarte reușită ediție a 14-a

Tereza Paredes

a festivalului internațional de muzică ușoară "George Grigoriu", organizatorii din Brăila fiind și de această dată la înălțime: afișe superbe, plimbare cu vaporul pe Dunăre pentru participanți, ospitalitate, organizare perfectă, anticipând de pe acum o a 15-a ediție fabuloasă!

Octavian URSULESCU

Finaliștii

O legendă a divertismentului muzical

Titus Munteanu s-a stins din viață acum câțiva ani, în plină forță creatoare, realizând o nouă emisiune de succes la TVR, "Opt într-o barcă", în care-și propunea să descopere alți tineri cântăreți talentați, așa cum făcuse întreaga sa carieră. Am scris în titlu "divertisment muzical", pentru că în proporție covârșitoare emisiunile sale au fost muzicale, conform formației sale de muzician. Pentru cei mai tineri sau pentru cei care nu l-au cunoscut (deși este greu de crezut, a activat 50 de ani în televiziune), să reamintim aici că a absolvit Liceul de muzică din Timișoara (unde i-a fost

Revelionul TV a adormit pur și simplu la catedră, la liceul de muzică!). Din acel moment începe cea mai frumoasă și mai fructuoasă perioadă din istoria televiziunii publice (chiar dacă el a părăsit-o, pentru perioade scurte, pentru Antena 1, Prima TV sau Național TV), cu emisiuni muzicale de divertisment intrate în arhiva de aur și care sunt difuzate și azi, dovedind aceeași prospețime și fiind urmărite cu neșaf. Până în 1977, când acesta a pierit în dramaticul cutremur din martie, Titus Munteanu a format un cuplu indestructibil cu Alexandru Bocăneț. După moartea lui și-a pus în totalitate pecetea pe emisiuni, în postură de redactor muzical, regizor, realizator, producător, aducând culorilor României cel mai important trofeu câștigat vreodată de o televiziune din țara noastră: "Rose d'argent"

coleg mai mic Marius Țicu), continuând studiul flautului la Conservatorul bucureștean. După terminarea facultății a rămas asistent, dar a predat și la unul din liceele de muzică din Capitală. În acea perioadă a fost remarcat și invitat la înregistrări de dirijorul orchestrei Electrecord, Alexandru Imre (în egală măsură compozitor și saxofonist de mare valoare), dar mai ales de Richard Oschanitzky, timișorean și acesta. Astfel, flautul mânuit de el se aude în multe lucrări importante ale lui "Rici", inclusiv muzică de film. Cum nu avea buletin de București, obligatoriu în acea perioadă, risca să fie repartizat undeva în provincie, dar tot Oschanitzky l-a salvat, recomandându-l lui Paul Urmuzescu. Regretatul compozitor și maestru de sunet, care ne-a părăsit anul acesta la 90 de ani, era pe atunci redactor-șef la TVR și l-a luat pe Titus Munteanu în postură de colaborator, ca redactor muzical. În scurt timp, datorită gustului, concepțiilor moderne, inspirației s-a impus, după primele emisiuni semnate alături de Dan Mihăescu sau Titi Acs, așa încât Tudor Vornicu i-a propus să renunțe la catedră și să se angajeze definitiv la televiziune, ceea ce firește a acceptat, fiindcă era epuizant să activeze pe atâtea fronturi (în carte povestește, spre amuzamentul cititorilor, cu siguranță, cum după câteva nopți de filmări pentru

- premiul I la secțiunea filme muzicale - la cea mai mare competiție mondială de gen, cea de la Montreux, Elveția, pentru un film cu "Școala vedetelor". Tot la Montreux a mai fost distins cu o mențiune, pentru "It's All In The Game" (Totul e posibil în joc), o coproducție româno-olandeză cu, între alții, Angela Similea, Thérèse Steinmetz, Babe, Volcano și muzica lui Anton Șuteu. La un alt important festival deschis producțiilor TV, cel de la Gabrovo, în Bulgaria, Titus Munteanu a fost distins cu premiul I, "Charlie Chaplin", pentru "Un trio formidabil", cu Corina Chiriac, Alexandru Arșinel, Marius Țicu și Radu Gheorghe. Vorbim aici doar de câteva din recunoașterile internaționale, fiindcă pe plan intern a cucerit zeci de premii prestigioase, deși, ca să vedeți cât de informați sunt consilierii de la Cotroceni, n-a primit nici un ordin sau medalie, în timp ce mai toți cei descoperiți, crescuți și lansați de el s-au bucurat de recunoașteri... A "semnat" numeroase ediții ale festivalului de la Mamaia, dar, iarăși

surprinzător, colegii din TVR nu i-au încredințat nici o ediție a "Cerbului de aur", care în mâna lui ar fi arătat cu siguranță mult mai bine. A fost director al canalului România 1 în cea mai fecundă epocă a acestuia, când a intermediat, prin colaborarea cu Valeriu Lazarov,

adoptarea câtorva formate străine de mare succes, gen "Surprize, surprize". A fost un pionier în multe domenii, între care dansul sportiv (a îndeplinit un timp funcția de vice-președinte al Federației de specialitate), organizând primele concursuri internaționale de gen, dar mai ales pe tărâmul producțiilor cu și pentru tineret, în care a fost un deschizător de drumuri. Ne referim la cele două "Școli ale vedetelor", 1 și 2, la "Echipa fantastică" (cu copiii-artiști din orfelinat), "Numai cu acordul minorilor", "Televiziunea copiilor", la acestea din urmă lansând talente care acum sunt pe buzele tinerilor, cum ar fi Alina și Mircea Eremia, Florin Ristei, Bubu Cernea. Practic, după 1990 el s-a orientat clar în această direcție, după ce până atunci lucrase cu interpreți de muzică ușoară, mulți dintre ei deveniți vedete sub "bagheta" măiastră a lui Titus. Pe unii i-a lansat chiar el (Elena Cârstea, Natalia Gubernă, Laurențiu Cazan), dar toți, absolut toți au lucrat cu Titus la emisiuni de divertisment (între care faimoasa "Meridianele cântecului"), festivaluri de la Mamaia sau neuitatele concursuri "Șlagăre în devenire" și "Steaua fără nume". Am putea spune că deceniile marcate de producțiile TV formidabile ale lui Titus Munteanu reprezintă, într-un fel, o "Belle époque" a televiziunii, ani frumoși ce nu se vor mai

reprezentată de Alice Bursuc, Nadine, Călin Geambașu, Dana Mladin, Titi Bălțeanu jr. (Ultra TT), Călin Goia, Laurențiu Niculescu, Marius Rădmăneștean, Diana Munteanu, Mihaela Cernea, Carmen Pop (Mitrănescu), Rareș Dragomir. Din celebra trupă au mai făcut parte Adrian Despot, regretata Mălina Olinescu, Simona

Apreutesei, Vlad Cernea, Florin Cojocar (ultimii doi alcătuiau, împreună cu Mihaela Cernea, trupa Class), Mădălina Ghițescu (este în prezent actriță la Timișoara), Lily Sandu, Ramona Oțelea. Au mai trecut prin trupă Angelica Neacșu, Adria Șerban, Lavinia Șandru, iar câteva componente sunt stabilite peste hotare: Nicoleta Drăgan, Cătălina Toma (în SUA), Kitty Cepraga (Italia), Mirela Strat (Maroc), Raluca Anastasiu (Anglia). "Școala vedetelor 2" i-a avut la lansarea cărții pe cei mai autorizați reprezentanți, prezentatoarea Geanina Corondan, interpreții frunțași Ovidiu Anton (liderul grupului și premiantul de la absolvire) și Jazzy Jo. Dar participarea a fost mult mai numeroasă, micuța sală de la librărie fiind arhiplină, mai ales că mass-media au fost extrem de implicate, nelipsind nici o televiziune importantă. În primul rând se

întoarce niciodată, de la primele filmări ale formației Phoenix până la "O dată în viață", ultimul său proiect major - până de curând de zile cea mai urmărită emisiune a TVR.

cuvine amintită familia, la care Titus ținea atât de mult: soția Rodica, fratele Dodo (venit de la Timișoara), fiul Radu

Parte dintre artiștii și colaboratorii apropiați sunt prezenți cu amintiri în paginile cărții "Titus Munteanu, un lord al micului ecran" de Octavian Ursulescu - apariție remarcabilă a editurii "ProUniversitaria", care face parte din grupul editorial "Universul juridic", condus de Nicolae Cârstea. La această editură au mai apărut volume foarte bine primite despre Jolt Kerestely și Alexandru Jula, semnate de Oana Georgescu, cea care îngrijește aici colecția "Artele spectacolului". O parte, doar o parte (cam mică, am opinia) dintre cei care-i datorează mult sau chiar totul lui Titus Munteanu a fost și la lansarea cărții, la librăria Cărturești. "Școala vedetelor 1" a fost

Muntean (reputat regizor de film), cumnata Anca, firește nora și cei doi nepoți, pe care-i adora. N-a lipsit Dan Negru, descoperit de fratele Dodo la TVR Timișoara și lansat în "lumea mare" a micului ecran de Titus Munteanu, prin Revelioane la TVR și "Echipa fantastică". Alți colaboratori apropiați au ținut să intre și ei în posesia unei cărți cu autograf de la autor: Elise Stan și Iuliana Tudor ("O dată în viață"), Mariana Cernăianu (redactor la multe emisiuni memorabile), Nicolae Modreanu, jurnalista Alice Năstase Buciuța, Mirela Fugaru, Adrian Romcescu (compozițiile sale, îndeosebi cele încredințate Mălinei Olinescu, au fost la loc de cinste în producțiile semnate de realizatorul omagiat). Sigur că ne așteptam să fie mai numeroși, așa cum credeam că sala va fi plină de soliști de muzică ușoară și actori care au colaborat cu "lordul" Titus. N-au fost mulți, dar toți trei la nivel înalt: Angela Similea (Titus era nașul fiului acesteia), Corina Chiriac ("Corina contra Corina", ce emisiune!), actorul-muzician Radu Gheorghe. E drept, alții și-au exprimat recunoștința prin gândurile exprimate în carte. Dintre cei prezenți, colega de la TVR a lui Titus Munteanu, Ioana Bogdan, a manifestat cel mai mare interes, lucru firesc, ea venind din interior și cunoscând bine fenomenul: "Evenimentul mi-a declanșat un proces interesant de reflecție. Am parcurs cartea într-o noapte, recitind unele pagini. Demersul m-a surprins. Ca bună și lucidă cunosătoare a epocii conturate în carte, a lumii descrise, mă așteptam ca eroul cărții să fie abordat cu mai multă distanță obiectivă. Dar volumul nu este un studiu sec, ci un florilegiu de iubire și un exercițiu de admirație la adresa unui om căruia autorul îi ridică, pătimaș și cu sinceritate, un soclu ce mustește de propria respirație, de propria bătaie a inimii, pentru că existențele lor s-au împletit două decenii. Este descris un Titus Munteanu din care am cunoscut doar o parte, cu secvențe de care nu l-am bănuțit capabil, altele fiind relațiile noastre de vecinătate pe culoarele blocului turn redacțional din Calea Dorobanților 191. Nu am fost apropiați decât în anii când împărțeam sărăcia unui provincial cu valiza în permanentă căutare de locuință în gazdă. Uneori făceam duș la 6 dimineața, în cabinele noului telecentru din Dorobanți... Nu am fost la nuntă, era primul dintre noi care dădea un bobârnac necazurilor. Și-a

întemeiat un cămin lângă o femeie minunată, și-a luat mașină... Îl invidiez pe autor pentru zecile de amintiri minunate, evocate cu emoție împreună cu protagonistul, se întâmplă foarte rar să asțiți la o asemenea relație. O mai fi posibilă în ziua de azi? Țin să subliniez trei merite indiscutabile ale lui Titus. A fost mereu în căutarea unui lucru nou, ceea ce presupune ambiție, tărie, putere de creație, imaginație, dezinhibare totală, curaj, încredere în sine. Apoi a înțeles că munca de televiziune este una de

Laurențiu Niculescu, Iuliana Tudor, Dan Negru, Dodo Muntean

echipă și și-a făcut mereu o echipă solidă, cu statut aparte. Pe principiul lui Tudor Vornicu: "Ești un șef bun numai dacă lucrezi cu oameni de calitate, dacă știi să-ți atragi cei mai buni oameni pe fiecare post din echipa ta". Al treilea merit de aplaudat a fost promovarea artiștilor tineri, depistarea și pregătirea lor. Acest demers îi alimenta vizibil sufletul și bioritmul, dar și suflul "bătrânei doamne" din Calea Dorobanților 191. Cu același fler a descoperit și a format o prezentatoare de televiziune de succes, Iuliana Tudor, pe care a impus-o în sărăcia de vedete charismatice ale televiziunii publice. Împreună cu Elise Stan se alcătuiă astfel un nou "trio formidabil", la emisiunea "O dată în viață"! Din păcate, Titus s-a stins în plină putere creatoare, dar numele lui acoperă multe pagini din Arhiva TVR. Titus Munteanu este unul dintre oamenii despre care se poate spune cu mâna pe inimă: "Nu a trăit degeaba!".

Ortansa JUDE

Amara 51

Pare de necrezut, dar așa este: festivalul național de muzică ușoară românească de la Amara va avea, pe 4 și 5 august, a 51-a ediție! Mai mult, el n-a fost niciodată întrerupt de la primul sunet de gong, din august 1968, fiind cea mai veche manifestare muzicală cu o asemenea performanță, cu câteva luni mai "bătrân" decât festivalul național al romanței "Crizantema de aur" de la Târgoviște, care la rândul lui își va înscrie în răboj a 51-a ediție la sfârșitul lunii octombrie. Iată deci că solul este roditor în Bărăgan nu numai pentru agricultură, ci și pentru muzica ușoară, pe scena Teatrului de vară din Amara evoluând, în acest răstimp, toate numele sonore ale divertismentului din țara noastră, dar și câteva de peste hotare. Meritul, indiscutabil (pentru că au fost și câteva momente de răscruce, când manifestarea a fost la un pas să nu mai aibă loc), revine principalilor organizatori, Consiliul județean Ialomița (președinte: Victor Moraru), respectiv Primăria și Consiliul local Amara (primar: Ion Măiță), care și în acest an vor avea alături Centrul județean pentru conservarea și promovarea culturii tradiționale Ialomița și Centrul cultural UNESCO "Ionel Perlea" Ialomița. Ne

aducem aminte că anul trecut, cu ocazia ediției jubiliare, organizatorii au lansat un superb volum intitulat "Amara 50 - istorie și legendă", care a fost premiat de Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor cu distincția revenind celei mai valoroase lucrări de istorie muzicală. Un atû incontestabil al gazdelor ialomițene este consecvența, ele păstrându-și de ani buni aceiași colaboratori de marcă, necăutând să schimbe lucrurile bune, așa cum din păcate fac alții. Încât juriul va avea aceeași componență de mare competență și obiectivitate: Horia Moculescu (președinte), Andreea

Andrei, Viorel Gavrilă, Titus Andrei, Adrian Romcescu - nu numai un juriu redus numeric (în alte părți sânt mai mult jurați decât concurenți!), dar imbatabil sub raport profesional, patru dintre ei fiind membri ai Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România! Trei membri ai U. C. M. R., în frunte cu Ionel Tudor (conducerea muzicală, care-i va reveni și la festivalul internațional "Cerbul de aur" de la Brașov) și Andrei Tudor, se regăsesc și în orchestra de acompaniament, de departe cea mai bună din țară - încă o dovadă de consecvență din partea organizatorilor, care au păstrat formația încă de la prima ediție când s-a renunțat la acompaniamentul pe "negative". Superioritatea festivalului dotat cu "Trofeul tinereții" rezidă nu doar în longevitate, calitatea juriului și a acompaniamentului orchestral, cuantumul ridicat al premiilor, ci și în colaborarea cu postul public de televiziune. Anul trecut, două din cele patru seri au fost transmise în direct pe TVR2, să sperăm că așa va fi și anul acesta. Spectatorii și telespectatorii se vor reîntâlni cu frumoasa și talentata actriță Alexandra Velnicuic, care va introduce în scenă, din postura de prezentatoare, în recitaluri, pe Monica Anghel (care are un program superlativ alături de formația Ionel Tudor, așa cum s-a

Monica Anghel

văzut de curând la festivalul internațional "George Grigoriu" de la Brăila), Smiley, formația Bere Gratis (și, pe canicula Bărăganului, se vor termina sigur rezervele din incinta grădinii, în care vor fi peste 2.000 de spectatori în fiecare seară!), câștigătoarea de anul trecut Dora

Gaitanovici și tânăra originară din Republica Moldova, Nicoleta Nucă. Dar, firește, pe eșafodajul scenic de talie internațională (sunet și lumini: Stage Expert) vor fi în centrul atenției cei 12 finaliști aleși de juriu la preselecția desfășurată într-un studio al Radio România. La acest capitol se întrevăd speranțe certe, fiindcă sunt doi concurenți de 16 ani, patru de 17 și unul de 18, în acest context de tinerețe detașându-se faptul că tânărul de 16 ani

Andrei Petruș vine tocmai din Maramureș, zona Ardealului fiind în general slab reprezentată la concursurile importante. Amuzant și pilduitor este faptul că "veterana" Cristina Simion (Iași) are...24 de ani. Toți acești tineri au optat pentru muzica ușoară românească tradițională, nu pentru hip-hop, dance sau rock, urmând să dea viață unor adevărate bijuterii, unele foarte vechi, ale genului. Dintre finaliști, un palmares bogat are Elena Petcu din București (20 de ani), alte trei concurente (între cei 12 sunt doar doi băieți...) fiind finaliste sau laureate la festivalul internațional "George Grigoriu" de la Brăila, singurul care rivalizează ca notorietate cu cel de la

Amara. Este vorba de Sara Güzel (17 ani, Iași), Catinca Popa (16, București), Daniela Bazac (17, Ialomița). Dar asta nu înseamnă nimic, fiindcă la preselecție au impresionat prin calități vocale, repertoriu și pregătire și ceilalți finaliști: Raluca Moldoveanu (17, Ialomița), Bianca Mihai (17, Buzău), Denisa Pîrveu, 18, și Maria Dima, 19, ambele din Călărași, Marius Croitoru (21, Teleorman), Andreea Dumitriu (21, București). Toți visează să-și așeze în panoplia cu premii, în seara de 5 august, strălucitorul, mult-râvnitul "Trofeu al tinereții", dar pentru ei cel mai important lucru este faptul că au intrat în finala acestui concurs național de anvergură, că vor fi acompaniați de formația Ionel Tudor, cu instrumentiști din orchestra Radio, că vor putea vedea "pe viu" cinci titlaturi de marcă, că se vor cunoaște și vor schimba impresii. Amănunte suplimentare și noutăți vă vor oferi în permanență partenerii media oficiali: revista "Actualitatea Muzicală", cotidianul "Ultima Oră", TVR și Radio România. Înainte vreme, festivalul de la Amara îl preceda pe cel de la Mamaia, iar în acest an va fi ultima repetiție înainte de "Cerbul de aur"!

Lelia PRUNDU

Finaliștii „Crizantemei de aur”, ed. a 51-a, 2018

La sediul UCMR-ADA din București s-a desfășurat Preselecția Națională pentru Concursul de Creație din cadrul Festivalului Național de Interpretare și Creație a Romanței CRIZANTEMA DE AUR – ediția a 51-a, 2018.

În urma deliberării juriului desemnat de Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România, romanțele în primă audiere admise în etapa finală a Concursului de Creație sunt următoarele (ordinea redării nu reprezintă o ierarhizare): **Adrian Burhală** – „Romanța împlinirii” - versuri: Mariana Eftimie Kabbout, **Constantin Bardan** – „Povestea mea” - versuri: Viorel Vașuta, **Gheorghita Burcea** – „De-ai ști să ascuți” - versuri: Gheorghita Burcea, **Ionel Bratu Voicescu** – „Amândoi” - versuri: Ionel Bratu Voicescu, **Ionel Croitoru** – „Ah, lăsați-mă în pace!” - versuri: Ionel Croitoru, **Marcel Iorga** – „Romanța inelului” - versuri: Carmen Aldea Vlad, **Marcel Maxim** – „De ce pleci? De ce-ai veni?” - versuri: Viorel Vașuta, **Marcel Morărescu** – „Pe sub castanii înfloriți” - versuri: George Coandă, **Marcel Morărescu, Nicolae Caragia** – „Povestea mea” - versuri: Sorina Bosoancă, **Ovidiu Komornyik** – „Romanța malului de mare” - versuri: Carmen Aldea Vlad, **Rodica Voicu** – „În orașul crizantemelor” - versuri: Corin Bianu, **Viorel Covaci** – „Romanța pădurii” - versuri: Marian Stere.

Lista urmează să fie completată cu încă 2 romanțe în primă audiere selectate în cadrul

preselecției organizate la Chișinău, Republica Moldova, conform Regulamentului oficial.

Compozitorii ale căror romanțe în primă audiere au fost admise pentru etapa finală a Concursului de Creație sunt rugați să pregătească orchestrațiile și să le transmită până la data de 31 august a.c. la Centrul Cultural pentru UNESCO „Cetatea Romanței” Târgoviște pe adresa de e-mail centrul.cultural.unesco.tgv@gmail.com și pe adresa poștei: **Centrul Cultural pentru UNESCO „Cetatea Romanței” Târgoviște, Str. Tudor Vladimirescu nr. 46A, etaj 3, Târgoviște, jud. Dâmbovița**, cu precizarea „Orchestrație pentru romanța [...]”.

Având în vedere că organizatorii acestui mare eveniment muzical național doresc ca Festivalul să aibă o calitate artistică deosebită, concurenții secțiunii Creație sunt rugați să respecte Regulamentul Oficial al Festivalului și să apeleze la artiști profesioniști, la laureați ai Festivalului

Alina Mavrodin, Mircea Drăgan, Viorel Gavrilă, Iolt Kerestely

Revistă lunară de informare, opinie și dezbateri editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII ȘI IDENTITĂȚII NAȚIONALE

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:

George BALINT

Redactori: Mihai COSMA, Octavian URSULESCU

Editorialist: George BALINT

Secretar de redacție: Costin ASLAM

Colegiu redacțional:

Mariana POPESCU, MIHAELA SILVIA ROȘCA,
Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ȘUTEU,
Petre-Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr:

Anastasia ALEXANDREANU LAZARENCO, Loredana BALTAZAR,
Dan BUCIU, Corina BURA, Daniela CARAMAN-FOTEA,
Lavinia COMAN, Oleg GARAZ, Vlad-Cristian GHINEA,
Carmen MANEA, Mihaela MARINESCU, Doina MOGA,
Cristina PASCU, Camelia PAVLENCO, Alexandru PĂTRAȘCU,
Despina PETECEL-THEODORU, Mariana POPESCU, Diana ROTARU,
Laura SAVA, Mădălin Alexandru STĂNESCU, Cristina ȘUTEU,
Andrei TĂNĂSESCU, Florin-Silviu URSULESCU, Vasile VASILE,
Vlad VĂIDEAN, Petre-Marcel VÂRLAN, Damian VULPE

www.ucmr.org.ro

Adresa redacției: București, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071,
România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67

E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL

TEL: 021-242.30.32

ISSN: 1220-742x

„CRIZANTEMA DE AUR” – pentru interpretarea romanțelor în primă audiere.

Acompaniamentul profesionist pentru Concursul de Creație este asigurat de Orchestra „Romanța”, dirijor Lucian Vlădescu.

Preselecțiile regionale pentru Concursul de Interpretare. Juriile de specialitate au promovat pentru etapa finală următorii concurenți: **Ionescu Mihaela Petronela** – Constanța, **Chiriță Georgiana** – Jurilovca (Tulcea), **Firan Martha Arlette** – Craiova (Dolj), **Vlada Corina Florentina** – Craiova (Dolj), **Dinuț Cosmin Octavian** – Băilești (Olt), **Rad Paula** – Baci (Cluj), **Pașca Ștefan Copalnic** – Mănăștur (Maramureș), **Bogdan Andrada** – Alba-Iulia (Alba), **Cristea Constantina Emilia** – Iași, **Manolache Theodora** – Iași, **Sasu Anita-Karina** – Iași, **Boancheș Ionuț Cristinel** – Constanța, **Vlad Rădinciuc Nicoleta** – Slobozia (Ialomița), **Arghiroi Anuța Mădălina** – București, **Ciucioiu (Vasile) Nicoleta** – Aninoasa (Dâmbovița), **Tudose Matei** – Brașov, **Diaconu George** – Râmnicu-Vâlcea (Vâlcea), **Șeicanu Gabriela** – Brașov, **Lidia Bahnaru** – Chișinău (Rep. Moldova), **Alina Ureche** – Chișinău (Rep. Moldova)

Regulamentul oficial al festivalului, disponibil pe site-ul www.crizantemaaur.ro, prevede că repertoriul de concurs va conține două romanțe, dintre care una trebuie să fie din lista romanțelor în primă audiere prezentate/premiat în cadrul Concursului de Creație al Festivalului „Crizantema de Aur”.

Precizăm că, în acest an, Festivalul Național „Crizantema de Aur” se va desfășura sub patronajul Comisiei Naționale a României pentru UNESCO și sub egida Anului European al Patrimoniului Cultural, în parteneriat cu Radio România și în coproducție cu TVR pentru transmiterea integrală în direct a festivalului.